I N T E R N A T I O N A L
ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ
Funded by the Government of Canada | Financé par le gouvernement du Canada | Canada
BILINGUAL NEWSPAPER : ENGLISH AND PUNJABI
EXECUTIVE EDITOR : RACHHPAL SINGH GILL
Ph. : 604-616-2171 E-mail: iptribune@gmail.com www.punjabitribune.ca
Vol.31 / No.08
21 February, 2025
੧੦ ਫੱਗਣ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ ੫੫੬

Sameer Kaushal & Ankur Kaushal
PERSONAL REAL ESTATE CORPORATION
Commercial | Residential
Property Experts
Century 21
Sameer Kaushal Ankur Kaushal
604-897-9575 | 604-897-0006
#105-7928 128 St. Surrey, B.C. W3W

Sarup Singh Chandi
Ph: 604-572-5050
Residential, Commercial & Private Mortgage
BEST POSSIBLE RATE AVAILABLE
Sarup Singh Chandi
All types of life Insurance, Critical illness, Disability Insurance, Mortgage Protection
7092-125 St. Surrey

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ
੨੧-ਫ਼ਰਵਰੀ, ੨੦੨੫

ੳ ਅ ੲ ਸ ਹ ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ
ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ
ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ
ਯ ਰ ਲ ਵ ੜ ਸ਼ ਖ਼ ਗ਼ ਜ਼ ਫ਼

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਆਓ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖੀਏ ਸਿੱਖਾਈਏ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਈਏ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ

ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ : ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ 'ਚ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਹਾੜੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਂਦੇ ਹਨ , ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਲ ਭਰ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ 'ਚ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕਣ। 21 ਫਰਵਰੀ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਸਾਨੂੰ 1952 ਦੇ ਢਾਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਬੰਗਲਾ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੌਮੀ ਬੋਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਬਦੁਸ ਸਲਾਮ, ਅਬੁਲ ਬਰਕਤ, ਰਫੀਕ ਉਦ-ਦੀਨ ਅਹਿਮਦ, ਅਬਦੁਲ ਜਬਾਰ ਤੇ ਸ਼ਫ਼ੀਉਰ ਰਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਫੱਟੜਾਂ ਦੀ

☛ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 8 'ਤੇ

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਧੰਜਲ
Insurance & Financial Advisor
Super Visa Insurance
Travel Insurance
TFSA & RRSP
Mortgage & Life Insurance
Child Education Plan RESP
Working together to Build and Preserve Wealth
778.888.3502
gursh26@gmail.com
Protecting Dreams and Lifestyle

ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਸਬੰਧੀ ਆਉਂਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
AG Aanchal Ghai Notary Corporation
OUR SERVICES
- Notarizations
- Real Estate Conveyancing
- Wills & Powers of Attorney
Payal Business Centre
80 ਐਵਨਿਊ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ
604-503-2227
Unit 151 - 12899 80th Avenue, Surrey, B.C. V3W 0E6
aanchal@ghainotary.ca | www.ghainotary.ca

KOHALY PRINTING & BINDERY LTD.
WEDDING CARDS
FULL COLOR SIGNS
WINDOW DECALS
CHEQUES
OFFSET PRINTING, DIGITAL PRINTING
604-594-2324
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ
#210-12837-76th Ave, Surrey, B.C.
Website : www.kohalyprinting.com
E-mail : info@kohalyprinting.com

A-CLASS FOREIGN EXCHANGE
ਸਿਰਫ 24 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ
ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੋ
ਤੁਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਪੈਸੇ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮਰਜ਼ੀ ਭੇਜੋ ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰੇਟ ਜ਼ਰੂਰ ਚੈੱਕ ਕਰੋ।
ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ
604-598-2222
#117, 12888 80th AVE., SURREY

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਡਾਲਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੇਟ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ZIRA CURRENCY EXCHANGER LTD.
ਇੰਡੀਆ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨਾਮ
ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ, 604-562-7000, 604-314-0000 #397-8148-128 ST. (PAYAL BUSINESS CENTRE) SURREY

ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
Navjit Mahil
Realtor
BA, CAIB, LLB
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮਿਲੋ
YPA REALTY
604-488-4777
E-mail : navjitmahil@yahoo.com
201-13049 76th Ave, Surrey, B.C. V3W 2V7

So Easy
A TO Z DRIVING SCHOOL
So Easy ਲਰਨਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ
ਅਸੀਂ ਲਰਨਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਗਲਿਸ਼ ਘੱਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
ਕਲਾਸ 1 ਤੋਂ 7 ਤੱਕ ਲਰਨਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ
ਕਾਰ, ਟਰੱਕ, ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਜਾਂ ਏਅਰ ਬ੍ਰੇਕ ਦਾ ਨੌਲਿਜ ਟੈਸਟ
ਅਸੀਂ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਤੇ NSC ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ
Lucky Sekhon, 604-614-5365
#15 - 8388 128 St. Surrey ਖਾਲਸਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਸੈਂਟਰ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਤਾਜ ਬੈਂਕਿਊਟ ਹਾਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ

idea immigration
SUPER VISAS
PNPs
EXPRESS ENTRY
ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸੁਨਿਹਰੀ ਮੌਕਾ
- ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਬੁਲਾਓ
- 12 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਫੈਮਲੀ ਬੁਲਾਓ।
- ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ 'ਤੇ ਫੈਮਲੀ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਵਿਜ਼ਟਰ ਵੀਜ਼ੇ ਤੇ ਆਏ, ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਲਈ ਮਸ਼ਵਰੇ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲੋ
- ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਐਂਟਰੀ, BC, PNP, LMIA, Marriage
Navneet Sharma
604-597-1119
York Centre #209-7928 128St. Surrey BC V3W 4E8

Keep Smiling Denture Clinic
CARE HOME MOBILE SERVICE | ਮੁਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ
SEMCD
Complete Denture
Implant Denture
Partial Denture
ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੇਠਲੇ ਜਾਂ ਉਪਰਲੇ ਦੰਦ ਢਿੱਲੇ ਹਨ ਜਾਂ
ਹੱਡੀ ਘਸੀ ਹੋਈ ਹੈ?
ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ Suction Denture ਬਾਰੇ ਜਾਣਣ ਲਈ ਮਿਲੋ ਅਸੀਂ ਜਾਪਾਨੀ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ (CERTIFIED) ਹਾਂ।
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡੈਂਟਲ ਕੇਅਰ ਪਲਾਨ ਦਾ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੁੱਕ ਕਰੋ
IF YOU HAVE RECEIVED CANADIAN DENTAL CARE PLAN CARD. BOOK APPOINTMENT
Gagan Chahal R.D.
Registered Denturist
Book Your Appointment
778-600-0811 6834 King George Blvd Surrey BC 778-600-0810 2644 Cyril St Abbotsford BC

Satya Asha
FUSION 9
100% VEGETARIAN INDIAN RESTAURANT
Real Indian Espresso Coffee
Eat-in and Take out
We do customize Catering for all occasions
TUESDAY TO FRIDAY 10:00am to 8:30pm
SATURDAY - SUNDAY 9:00am to 8:30pm
MONDAY CLOSED
Tel: 604-597-7077, 604-596-4191
#5&6-12818-72nd, Avenue, Surrey
www.safusion9.com

ਪੰਜਾਬ ਸਵੀਟ ਹਾਊਸ
ਦੋਵੇਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਿਕਸ ਮਠਿਆਈ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੱਡੂ ਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਮਕੀਨ ਤਿਆਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ ਖਾਸ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
8A-31205-OLD YALE RD. ABBOTSFORD
Ph.: 604-504-1761 &
4-12818-72 Ave Surrey BC
Ph.: 604-591-7611

ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ King Charles III Coronaiton ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ

ਸਰੀ (ਏਕਜੋਤ ਸਿੰਘ): ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਨੂੰ King Charles III Coronaiton Award ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਥਿੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ, ਸੇਵਾ, ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਲੱਬ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਲੰਗਰ ਸੇਵਾ, ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮਰਥਨ, ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀ ਰਾਈਡਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਇਨਾਮ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਕਲੱਬ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪਹਚਾਣ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੇਵਾ, ਨਿਆਇਕਤਾ, ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਵਧਾਵਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਨਾਮ ਸਾਡੇ ਲਈ ਗੌਰਵ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਥਿੰਦ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗੇ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸਭ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਫਲਤਾ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ।

ਸਰੀ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਲੱਬ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਕਲੱਬ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।"

ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਚੈਰਿਟੀ ਰਾਈਡ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਗਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੇਵਾ, ਨਿਸ਼ਕਾਮਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

This report was written by Ekjot Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਪ੍ਰਿੰਸ ਐਡਵਰਡ ਆਇਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਅਚਾਨਕ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਸਰੀ, (ਏਕਜੋਤ ਸਿੰਘ): ਪ੍ਰਿੰਸ ਐਡਵਰਡ ਆਇਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਗ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

53 ਸਾਲਾ ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਮਰ ਭਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।" ਕਿੰਗ ਨੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਸੂਬੇ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਨਵੇਂ ਲੀਡਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਲੀਡਰ ਦੀ ਚੋਣ "ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ" ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣਗੇ, ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਤੁਰੰਤ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇਗਾ।

ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਗ 2019 ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਲੀਡਰ ਬਣੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਪਥ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2023 ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੱਕਰਵਾਤ, ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਅਤੇ ਆਲੂ ਉਦਯੋਗ 'ਚ ਆਈਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਿੰਸ ਐਡਵਰਡ ਆਇਲੈਂਡ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 180,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ੍ਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਗ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਾਲ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਕਿਸ ਨਵੇਂ ਲੀਡਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇਗੀ? ਕੀ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 2027 ਦੀ ਚੋਣ ਤੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਖ ਸਕੇਗਾ? ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹੇਗਾ। This report was written by Ekjot Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ 30 ਫੀਸਦੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 'ਦੋਸਤ' ਮੰਨਿਆ

ਔਟਵਾ : ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਉਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਲੈਜਰ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ, 27% ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 'ਦੁਸ਼ਮਨ' ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ 30% ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ 27% ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 'ਨਿਊਟਰਲ' ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ।

ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ 14 ਫ਼ਰਵਰੀ ਤੋਂ 17 ਫ਼ਰਵਰੀ ਵਿਚ 1,500 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਤੇ 1,000 ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੌਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਟੈਰਿਫ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸੂਬਾ ਬਣ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲੈਜਰ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ 1% ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ 'ਦੁਸ਼ਮਨ' ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ 56% ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ 'ਸਾਥੀ' ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ 74% ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਬਾਰੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਰਫ 13% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ 27% ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਲਿਬਰਲ ਅਤੇ ਐਨਡੀਪੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਕੇਵਲ 5% ਅਤੇ 7% ਰਿਹਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 48% ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ, 20% ਲਿਬਰਲ ਅਤੇ 21% ਐਨਡੀਪੀ ਸਮਰਥਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 37% ਲਿਬਰਲ ਅਤੇ 34% ਐਨਡੀਪੀ ਸਮਰਥਕ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਲੈਜਰ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ, ਸਬੈਸਟੀਅਨ ਡੈਲੇਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਬਾਰੇ ਇੰਨੀ ਵੰਡੇ ਹੋਈ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਦੁਸ਼ਮਨ' ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕ ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਤਣਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਸਰਵੇਖਣ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਬਰਲ ਅਤੇ ਐਨਡੀਪੀ ਸਮਰਥਕ, ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਸਮਰਥਕ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੇ ਤਣਾਅ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

SABLOK & SABLOK
Notaries Public
ਤੁਹਾਡੀ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੁਣ 2 ਨੋਟਰੀਜ਼
ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ
- ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਤੇ ਮੌਰਗੇਜ਼ ਦੇ ਕਾਗਜ਼
- ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ , ਰਾਹਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ
- ਪਾਸਪੋਰਟ ਆਦਿ ਤੇ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ
ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ
- ਬਿਜਨਸ ਅਤੇ ਇਨਵੈਸਟਰ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਫੈਮਲੀ, ਮੰਗੇਤਰ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨਸਰਵਿਸਿਜ਼
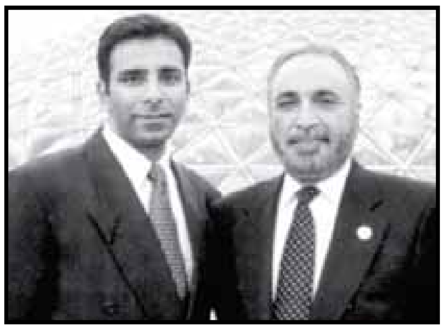
AKASH SABLOK & TARLOK SABLOK
ਸਬਲੋਕ ਐਂਡ ਸਬਲੋਕ 604-325-9200
FAX – 604-325-3666
6108 Fraser st. (at 45th Ave.) Vancouver BC V5 Ww 3A1

ਬਾਧ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਸਰਵਿਸਿਜ਼
ਟੈਕਸ ਦੇ ਪੇਪਰ ਭਰਨਾ
ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ / ਪੇਰੋਲ
ਬਿਜ਼ਨਸ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ
ਬੁੱਕ ਕੀਪਿੰਗ
ਟੀ-ਫੋਰ ਜਾਂ ਵਰਕ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਫਾਰਮ

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਧ
ਸਾਡਾ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲੰਬਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ
TAX FORM FILL UP | ACCOUNTING / PAYROOL | PERSONAL INCOME TAX
BUSINESS INCOME TAX | T4/ WORKERS COMPENSATION FORM
UNIT # 1393-20800 Westminter Hwy Richmond , BC V6V 2W3
Ph.: 604-325-8370 | Fax. : 604-231-9600

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੈ?
ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਓ
ਚਿਲਾਵੈਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਡੈਂਟਿਸਟ
We Can Help With
» Teeth Cleaning
» Wisdom teeth Extractions
» Clear Braces
» Implants
& many more...

Accepting Canadian Dental Care Plan From Govt.
Consult Dr. Sra for a health SMILE
COMPLIMENTARY NIGHT GUARD Value $500
We accept new Patients, & Emergencies
ਅੱਜ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
maple smiles dentistry Family & Community Dentistry
604-391-1010 | maplesmiles.ca
8364 Young Road, Unit 101, Chilliwack

GURDWARA AMRITPARKASH

ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

SUNDAY 23RD FEBRUARY 2025, 9:30AM

SHAHIDI SAKA NAGAR KIRTAN

NAGAR KIRTAN ROUTE 2025

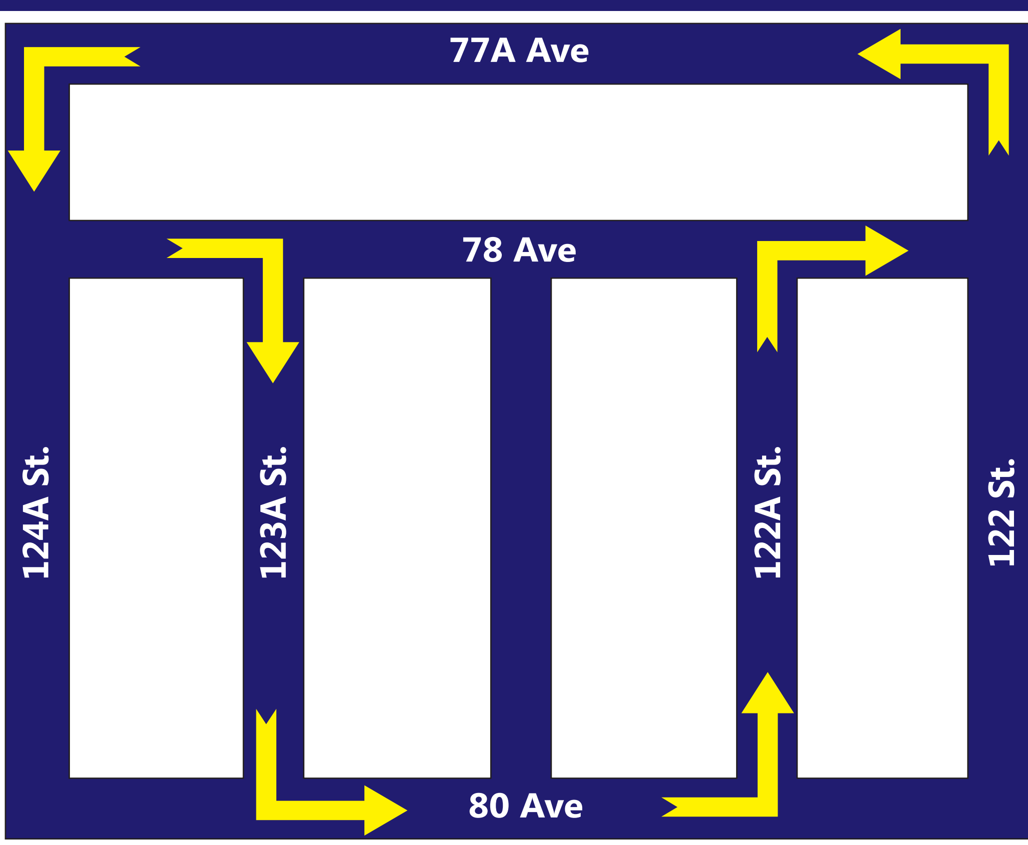

GURDWARA AMRITPARKASH

AMRIT SANCHAR

SATURDAY

22ND FEBRUARY, 2025

6:00AM

FOR MORE INFORMATION CONTACT:

JOGA SINGH
604-328-6672
PARMJIT SINGH
778-240-9784

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਆਪਣਾ ਡਾਕ ਪਤਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ (ਏਕਜੋਤ ਸਿੰਘ): ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪਤੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤ ਸਕਣਗੇ। 17 ਮਾਰਚ ਤੋਂ, ਕੈਨੇਡਾ ਪੋਸਟ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਨੂੰ ਡਾਕ ਪਤੇ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ 1873 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ 1912 ਵਿੱਚ, ਡੰਕਨ ਨੇ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੰਕਨ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਨਾਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ 1/100 ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਪੋਸਟ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡੰਕਨ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਾਕ ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ।

ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਦੇ ਮੇਅਰ ਰੌਬ ਡਗਲਸ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ "ਇਤਿਹਾਸਕ" ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, "ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ

ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਡਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਡੰਕਨ ਦੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।"

ਮੇਅਰ ਡਗਲਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਟੈਕਸ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੇ 'ਚ ਡੰਕਨ ਲਿਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। "ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸੀ।"

ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਪਤੇ 'ਚ ਵਰਤ ਸਕਣਗੇ, ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਪੋਸਟ ਪੁਰਾਣੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਡਾਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇਗਾ।

ਮੇਅਰ ਡਗਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਵਧਾਵੇਗੀ। "ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ," "ਹੁਣ, ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਤੇ 'ਚ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖ ਸਕਣਗੇ।"

17 ਮਾਰਚ ਤੋਂ, ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁਣ ਨੌਰਥ ਕੌਉਇਚੇਨ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਏਗਾ। This report was written by Ekjot Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਲੋਅਰ ਮੈਨਲੈਂਡ 'ਚ ਖਸਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ (ਏਕਜੋਤ ਸਿੰਘ): ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਲੋਅਰ ਮੈਨਲੈਂਡ 'ਚ ਖਸਰੇ (ਇਓਸਲਇਸ) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੋਸਟਲ ਹੈਲਥ (VCH) ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਮਰੀਜ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਫਰੇਜ਼ਰ ਹੈਲਥ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਮਰੀਜ਼ ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੋਸਟਲ ਹੈਲਥ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੋਸਟਲ ਹੈਲਥ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿ ਫਰਵਰੀ 11 ਨੂੰ ਏਅਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਫਲਾਈਟ 66 (Air Canada Filght 66) ਜੋ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਯਾਤਰੀ ਖਸਰੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ, 7:00 AM ਤੋਂ 9:30 AM ਤੱਕ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ (YVR) ਦੇ ਕਸਟਮਜ਼ ਅਤੇ ਬੈਗੇਜ ਕਲੇਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੋਸਟਲ ਹੈਲਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੀਜ਼ਲਜ਼ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਬੀਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖਸਰੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਲਦੀ ਫੈਲਣ ਵਾਲਾ ਵਾਇਰਸ ਹੈ, ਜੋ ਹਵਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਕਰਮਣ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

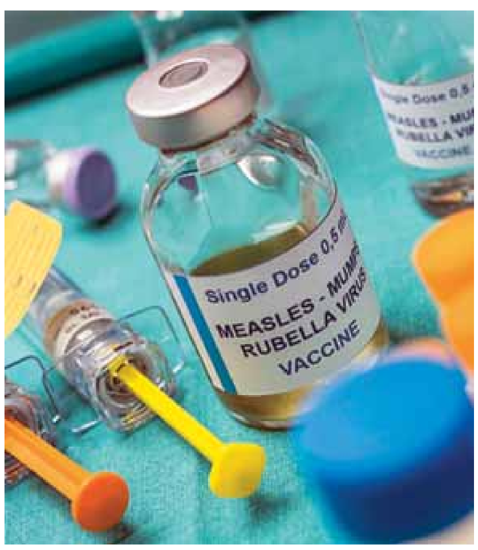

ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਜਾਨਲੇਵਾ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਐਨਸੀਫ਼ਲਾਈਟਿਸ (Encephailits) – ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੋਜ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੌਰੇ, ਸੁਣਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3,000 ਵਿੱਚੋਂ 1 ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਟੀਕਾਕਰਨ– ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਅ ਹੈ॥ ਇਹ ਸੰਕਰਮਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਹੈ। This report was written by Ekjot Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਕਿਊਬੇਕ 'ਚ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਬਰਫ਼ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬੀ ਮਿਲੀ, ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ

ਕਿਊਬੈਕ (ਏਕਜੋਤ ਸਿੰਘ): ਕਿਊਬੈਕ 'ਚ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਬਰਫ਼ ਹੇਠ ਦੱਬੀ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਸ਼ਾਤੋਗੇ (Châteauguay), ਜੋ ਕਿ ਮੋਂਟਰੀਅਲ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਤਟ ਉੱਤੇ ਵਾਕਿਆ ਹੈ, 'ਚ ਇਹ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਫ਼ ਹੇਠ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ। ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਸੁਰੰਗ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਸੁਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਰਹੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

This report was written by Ekjot Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ
8 ਤੋਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਕਮਾਓ
TLX ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਟਰੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸ ਜਾਰਜ ਰੂਟ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ 2 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰਵਿੰਗ ਰਿਕਾਰਡ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 8000 ਤੋਂ 10000 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ ਸਮੇਤ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਭ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
778-982-3900 ਜਾਂ 604-751-1408
ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰੈਸ਼ਰਵਾਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਫ ਰਿਪੇਅਰ
ਵੱਡੇ ਪਰੈਸ਼ਰਵਾਸ਼ ਨਾਲ ਘਰ ਧਵਾਊ।
ਅਸੀਂ ਛੱਤਾਂ, ਗਟਰ ਕਲੀਨ, ਡਰਾਈਵੇਅ ਤੇ ਵਿੰਡੋਵਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਬਦਲਕੇ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੂਨ ਕਰੋ:
ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ
604-807-1012

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ

ਲੇਡੀਜ਼ ਸੰਗੀਤ, ਜਾਗੋ, ਮਾਈਆਂ, ਵਿਆਹ, ਜਨਮਦਿਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ (ਪੰਜਾਬੀ ਫੋਕ ਸਿੰਗਰ)
306-861-5876
306-891-5441
Email : devicharno35@gmail.com
Follow charanjeet_861

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੈਰੀਟੇਜ ਮੰਤਰੀ ਪਾਸਕਲ ਸੇਂਟ-ਓਂਜ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜਨਗੇ

ਔਟਵਾ : ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੈਰੀਟੇਜ ਮੰਤਰੀ ਪਾਸਕਲ ਸੇਂਟ-ਓਂਜ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਡਰਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਲਿਬਰਲ ਸੂਤਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੇਂਟ-ਓਂਜ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਊਬੈਕ ਦੀ ਬ੍ਰੋਮ-ਮਿਸਿਕੁਈ ਰਾਈਡਿੰਗ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਸਦੱਸ (ਐਮਪੀ) ਹਨ ਅਤੇ 2021 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸੂਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੇਂਟ-ਓਂਜ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਐਮਪੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ।

ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀ (CED) ਦੇ ਕਿਊਬੈਕ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਵੀ ਅੰਤਰਿਮ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਮੰਤਰੀ ਸੋਰਾਇਆ ਮਾਰਟੀਨੇਜ਼ ਫੈਰਾਡਾ ਨੇ ਮੌਂਟਰੀਅਲ ਦੀ ਮੇਅਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਕੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਰੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, 31 ਸਾਲਾ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਸਰੀ (ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਰੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪਿੰਡ ਮਹਿਰੋਂ, ਜ਼ਿਲਾ ਮੋਗਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਸਪੁੱਤਰ 31 ਸਾਲਾ ਅਰਸ਼ਜੋਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜਿਆ। ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਖਬਰ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਅਰਸ਼ਜੋਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਇਕ ਮਾਰਚ ਸੰਨ 2025 ਨੂੰ ਰਿਵਰ ਸਾਈਡ ਫਿਊਨਲ ਹੋਮ ਡੈਲਟਾ ਵਿਖੇ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਹੋਏਗਾ ਅਤੇ ਭੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 4 ਵਜੇ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਰਸ਼ਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਚ ਸਦੀਵੀ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ।ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 604 518 6150 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਬਾਰੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ

ਸਰੀ : ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮੈਲੇਨੀ ਜੋਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਾਲੀਆ ਯੂਰਪ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਭਾਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਡੌਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਮੁੜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੋਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਸਰ ਯੂਰਪੀ ਨੇਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਉੱਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟਰੰਪ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਈਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੋਲੀ ਨੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੋਲੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਟਰੰਪ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ 51ਵਾਂ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਅਮਰੀਕੀ ਸੀਨੇਟਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੱਸ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ। ਕੈਨੇਡਾ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗੇ।" ਮੈਲੇਨੀ ਜੋਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਫ਼ਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਵਿੱਚ ਉਚੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਊਨਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਆਰਕਟਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੀਏ।

ਕੈਨੇਡਾ ਜੂਨ 2025 ਵਿੱਚ ਜੀ-7 ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰੇਗਾ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੂਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 2014 ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰੀਮੀਆ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਰੂਸ ਨੂੰ ਜੀ-8 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋਲੀ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।

ਮੈਲੇਨੀ ਜੋਲੀ ਦੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੂਰਪੀ ਭਾਈਵਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਅਗਲੇ ਕੁ ਹਫ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਟਰੰਪ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਗਾ।

Guru Nanak's Free Kitchen
LOVE ALL, FEED ALL

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਯੋਗ ਲਈ ਬੇਨਤੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਰੀ ਕਿਚਨ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ 15-16 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਰੀ ਕਿਚਨ ਲਈ ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਇਮਾਰਤ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਇਮਾਰਤ 'ਚ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਉਪਕਰਨ ਲਿਆਏ ਜਾਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ 7 ਦਿਨ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਸੇਵਾਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

778-895-1453, 604-771-7170

ਟੋਰੌਂਟੋ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਡੈਲਟਾ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਦਸਾ: ਮਲਬਾ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ

462 ਉਡਾਣਾਂ ਹੋਇਆਂ ਰੱਦ, ਯਾਤਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ

ਟੋਰੌਂਟੋ: ਟੋਰੌਂਟੋ ਦੇ ਪੀਅਰਸਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਡੈਲਟਾ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਲਬਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਅਰਲਾਈਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕਈ ਘੰਟੇ ਲੱਗੇ।

ਜਹਾਜ਼ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਰਨਵੇਅ ਅਜੇ ਵੀ ਬੰਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮ ਰਨਵੇਅ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਸਤ ਰਨਵੇਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਨਵੇਅ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਕਈ ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਆਗਮਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣੀ ਪਈ।

ਡੈਲਟਾ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ $30,000 (ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ) ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਏਅਰਲਾਈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ "ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ" ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਰਨ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਡੈਲਟਾ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੀ ਫਲਾਈਟ 4819 ਲੈਂਡਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਲਟ ਗਈ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ 76 ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ 4 ਕਰੂ ਮੈਂਬਰ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਸਭ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ, ਪਰ ਕਈ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ।

ਕੈਨੇਡਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਸੇਫ਼ਟੀ ਬੋਰਡ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੀਅਰਸਨ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੀ ਸੀਈਓ ਡੈਬੋਰਾਹ ਫ਼ਲਿੰਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਸੇਫ਼ਟੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰ ਸੋਮਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ 13 ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਡੈਲਟਾ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮਿਟਸੁਬਿਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

21 ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 19 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ, ਜਦਕਿ 2 ਯਾਤਰੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਲਾਜ ਹੇਠ ਹਨ। ਪੀਲ ਰੀਜਨਲ ਪੈਰਾਮੈਡਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਕੋਰੀ ਕੈਚ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਈ ਲੋਕ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਦੀ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ 462 ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਹੋਈਆਂ । ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ ਬਹਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਸੀਈਓ ਫ਼ਲਿੰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣ ਤਕ ਅਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਵਾਂਗੇ।"

ਟੋਰੌਂਟੋ ਪੀਅਰਸਨ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਾਪਰੇ ਡੈਲਟਾ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਵਾਈ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 1.9% 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ

ਔਟਵਾ : ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਵਰੀ 2025 ਦੌਰਾਨ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 1.9% 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੋਈ। ਇਹ ਵਾਧੂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਜਨਤਕ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਜੀਐਸਟੀ ਛੋਟ ਲਾਗੂ ਰਹੀ।

ਜਨਵਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 8.6% ਵਧ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 1.7% 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ।

ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਕਾਰਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਮਾਨ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਲਾਭ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗ੍ਰੋਸਰੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ 0.6% ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਮਈ 2017 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਲਾਨਾ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਗਿਰਾਵਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 5.1% ਘੱਟ ਹੋਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਜੀਐਸਟੀ ਛੋਟ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਲੰਘੇ ਵੀਕੈਂਡ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਮੁੜ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਮੌਰਗੇਜ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਮੌਰਗੇਜ ਵਿਆਜ ਲਾਗਤਾਂ 10.2% ਵਧੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਰਾਏ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਈ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਗਸਤ 2023 ਵਿੱਚ 30.9% ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਦਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ 17ਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੀਐਸਟੀ ਛੋਟ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸਲਾਨਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 2.3% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2.7% ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

HOMELAND MORTGAGE CORP.
ਜੇ ਮੌਰਟਗੇਜ਼ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋ।
ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੌਰਟਗੇਜ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਘੱਟ ਰੇਟ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
- ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ
- ਰੈਜੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਮੌਰਟਗੇਜ
- ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਮੌਰਟਗੇਜ
- ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੌਰਟਗੇਜ
- ਸੈਕੰਡ ਅਤੇ ਥਰਡ ਮੌਰਟਗੇਜ

Kuldip Panesar
Mortgage Consultant
Cell :604-308-6839
PROFESSIONAL AND EXPERIENCED
Ph.: 604-593-6622, Fax : 604-593-6615
#201-7928 128St. (York Business Centre) Surrey BC V3W 4E8
Website : www.homelandmortgage.ca
E-mail : homelandmortgage@hotmail.com

YOUR NEIGHBOURHOOD LAYER
RISHI LAW CORPORATION

NARINDER RISHI
Barrister, Solicitor & Notary Public
Criminal Law
» Assault Charges
» Drug Charges
» Theft/Fraud
» Uttering Threats
» Driving Offences
Divorces Probate
All kind of Notary Services
Real Estate
» Purchase/ Sale of Property
» Mortgage / Line of Credit
Immigration Law
» Immigration Appeals
» Refugee Claims
» Spousal Sponsorship
» Parents Sponsorship
» Super Visa / Visitor Visa
Services offered in Punjabi, Hindi & English
Vancouver
6625, Fraser Street
604-322-5515
Email : nkrishi@yahoo.com
Two Locations to serve you
Surrey
604-505-6454
(By appointments only)

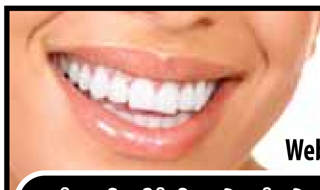
NEWTON DENTURE CLINIC INC.
Web: www.newtondentures.ca | Email: newtondentures@gmail.com
ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ।
ਮੁਫ਼ਤ ਸਲਾਹ
"Over 20 years experience as Denturist"
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੰਦ ਲਵਾਉਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲਗਵਾਏ ਹਨ। ਦੰਦ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲਗਵਾਣੇ ਹਨ।
- ਤੁਹਾਡੇ ਲਵਾਏ ਦੰਦ ਢਿੱਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ।
- ਬਲਰਾਜ ਨਾਲ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਓ।
- ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਦੰਦ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਖਾਣਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਖਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਲਰਾਜ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

BALRAJ (REGGIE) GILL
R.D. Bsc. Registered Denturist
ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ 604-590-9747
Surrey #211-8334-128 St. Surrey BC V3W 4G2
(Second floor Khalsa Business Centre)

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ
ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ

International
Punjabi Tribune

• Rachhpal Singh Gill
ਸੰਪਾਦਕ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ)
604-616-2171

Funded by the Government of Canada | Financé par le gouvernement du Canada | Canada

ADVISORY BOARD

- **Gurvinder Singh Dhaliwal**
  Vancouver,
  604-825-1550
- **Gurlal Singh**
  Journalist,
- **Hardam Singh Maan**
  Surrey
  604-308-6663
- **Virpal Singh Bhagta**
  News Reporter | Punjab
  +91 96532 00226
- **Ekjot Singh**
  News Reporter

Printed & Published in Canada by :
International Punjabi Tribune Inc.

604-584-5577 (Office)
punjabitribune
iptribune@gmail.com
www.punjabitribune.ca
punjabitribune

NOTICE TO ADVERTISER

International Punjabi Tribune does not accept any liability or damage caused by an error or inaccuracy in the printing of an advertisement beyond the amount paid for the space actually occupied by that portion of the advertisement in which error occurs. All advertising is subject to publisher's approval. International Punjabi Tribune reserves the right to turn down or edit any material forwarded to us for printing. The publisher does not guarantee the insertion of any particular advertisement on a specified date, or at all.

Publisher is not responsible in any mishappening between the customer and Advertiser.

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ਼ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲ਼ੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਂ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ, ਭੜਕਾਊ, ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਾਰ ਵਾਲ਼ੀ ਰਚਨਾਂ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਅਸਮਰਥ ਹਾਂ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

21 ਫਰਵਰੀ : ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ

'ਬੋਲੀ ਸਾਡਾ ਮਾਣ ਹੈ, ਬੋਲੀ ਲਵੋ ਸੰਭਾਲ, ਜੋ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂਭਦੇ, ਉਹ ਨੇ ਮਨੋ ਕੰਗਾਲ'

ਵਲੋਂ : ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ : 604-825-1550

ਸਫ਼ਾ 1 ਦਾ ਬਾਕੀ

ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। 21 ਫਰਵਰੀ 1972 ਨੂੰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਬੰਗਾਲੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਲੋਂ ਯੂਨੈਸਕੋ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਿਨ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। 17 ਨਵੰਬਰ 1999 ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨੈਸਕੋ ਵੱਲੋਂ, 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਵੱਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਿਨ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਲਗਭਗ 6500 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਯੂਨੈਸਕੋ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ 11ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ 15 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 8 ਜੁਲਾਈ 1994 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਖੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ: ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਲਈ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 'ਦੂਜਾ ਪੰਜਾਬ' ਵਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਥੇ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਘੁੰਮਣ ਆਇਆ ਪੰਜਾਬੀ ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ।

ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਉੱਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਰਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਰਜਤ ਬੇਦੀ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਹੀ ਲੱਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਜਤ ਬੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 0.43 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ 2 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਆਬਾਦੀ 4 ਕਰੋੜ 15 ਲੱਖ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ 1991 ਵਿਚ 113, 220 (0.43 ਫ਼ੀਸਦੀ), 1996 ਵਿਚ 201, 780 (0.70 ਫ਼ੀਸਦੀ), 2001 ਵਿਚ 271, 220 (0.90 ਫ਼ੀਸਦੀ), 2006 ਵਿਚ 367, 505 (1.18 ਫ਼ੀਸਦੀ), 2011 ਵਿਚ 459, 990 (1.30 ਫ਼ੀਸਦੀ) 2016 ਵਿਚ 543, 495 (1.7 ਫ਼ੀਸਦੀ) ਅਤੇ 2021 ਵਿਚ 763, 785 (2 ਫੀਸਦੀ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਅਗਲੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 2026 ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 2021 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਗਿਣਤੀ 827,150 ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਨਾਨ-ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਬੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 942, 170 (2016 ਤੋਂ 41 ਗੁਣਾ ਵੱਧ) ਹੈ। 2021 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਉਨਟੈਰੀਉ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ (397, 865), ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਲੰਬੀਆ (315,000) ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਐਲਬਰਟਾ (126,365) ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬੋਲੀ ਆਧਾਰਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਨ 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਫਰੈਂਚ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ, ਇੰਮੀਗਰੈਂਟ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਭਾਵ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੀ। ਸੰਨ 2011 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 459, 990 ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਚੀਨੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਕੈਂਟਨੀਜ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ 388, 935 ਅਤੇ ਮੈਂਡਰੀਨ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ 255,160 ਸਨ। ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ 2016 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 18.2 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਧਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਖਿਆ 543, 495 ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮਹਿਜ਼ 85,505 ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ, ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਵਾਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੈਂਡਰੀਨ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ 610,835 ਅਤੇ ਕੈਂਟਨੀਜ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ 594,030 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇੰਜ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਵੇਂ 'ਤੇ ਆ ਡਿਗੇ, ਜਦ ਕਿ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਥਾਂ ਮੈਂਡਰੀਨ ਤੇ ਕੈਂਟਨੀਜ਼ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। 21 ਮਈ 2021 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 942,170 ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰਗ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫਰੈਂਚ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ, ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸਪੈਨਿਸ਼ (1,171,450) ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਮੈਂਡਰੀਨ ਚੀਨੀ ਬੋਲੀ (987, 300) ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਜੇ ਵੀ ਓਨਾ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਭਰਦੇ ਹੀ ਨਹੀ। ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸੈਲਾਨੀ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਫ਼ਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਵਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਤੋਂ ਹੀ ਘੇਸਲ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਰੁਝਾਨ ਇਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ 2026 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਸਥਾਨ ਵੀ ਖੁੱਸਣ 'ਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਹੈ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਫਰੈਂਚ ਦਫ਼ਤਰੀ ਰੂਪ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਝਗੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਰੇੜਕਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 'ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਆਦਿ ਦੇ ਬੇਤੁਕੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਮੀਗਰਾਂਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੇਕਰ ਆਪਣੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਰਨ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ' ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ? ਜੇਕਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ? ਯਕੀਨਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਰਾਜਸੀ ਲੀਡਰ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬੋਲੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿਵਾਉਣੀ ਹੈ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਬੇਗਾਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗੀ।

ਤੀਜੀ ਗੱਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੀ.ਸੀ. ਸੂਬੇ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੋਅ ਸਹੋਤਾ ਦੇ ਉੱਦਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ

☛ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 10 'ਤੇ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਸੂਬੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਠੰਢ ਦੀ ਚਪੇਟ 'ਚ, 15 ਮੌਤਾਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 6 ਸੂਬੇ ਕੈਂਟਕੀ, ਜਾਰਜੀਆ, ਵਰਜੀਨੀਆ, ਪੱਛਮੀ ਵਰਜੀਨੀਆ, ਟੈਨੇਸੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ 'ਚ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਕੈਂਟਕੀ 'ਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ 12 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੱਛਮੀ ਵਰਜੀਨੀਆ 'ਚ 2 ਅਤੇ ਜਾਰਜੀਆ 'ਚ 1 ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, 14 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਰਾਂ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਠੱਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰੈਸਕਿਊ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਕੈਂਟਕੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ 1000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਚਾਅ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਹਨ।

ਪੱਛਮੀ ਵਰਜੀਨੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਮੌਰਿਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕ ਲਾਪਤਾ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਕਰੀਬ 9 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਪੋਲਰ ਵੋਰਟੈਕਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਠੰਢ 'ਚ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਪਮਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਈਪਾਂ ਫਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਦਰ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀ ਐਂਡਰਿਊ ਓਰੀਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ ਮਾਈਨਸ 50 ਤੋਂ ਮਾਈਨਸ 60 ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ ਮੌਸਮੀ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਤੂਫ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕੈਂਟਕੀ 'ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹਾਲਤ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਫੈਡਰਲ ਰਾਹਤ ਟੀਮਾਂ ਤੈਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪੱਛਮੀ ਵਰਜੀਨੀਆ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਰੈਸਕਿਊ ਟੀਮਾਂ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਅਤੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਵਧਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਹੋਰ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੋਹਰੀ ਆਫ਼ਤ—ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਠੰਢ—ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਜਾਰੀ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 25% ਟੈਰਿਫ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਫਾਰਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਡਿੱਗੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ, ਸੈਮੀਕੰਡਕਟਰ ਅਤੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ 25% ਟੈਰਿਫ ਲਗਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਫਾਰਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਢਿੱਗ ਗਏ।

ਕਈ ਫਾਰਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ 10% ਤੱਕ ਟੁੱਟ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਟੀਲ ਅਤੇ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ 'ਤੇ 25% ਟੈਰਿਫ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇੰਪੋਰਟਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 2024 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 8.73 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਲ ਫਾਰਮਾ ਐਕਸਪੋਰਟ ਦਾ 31% ਹੈ। ਟੈਰਿਫ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉੱਚੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ 'ਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੰਡੀਅਨ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਅਲਾਇੰਸ (IPA) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਜੈਨ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਜਤਾਈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ।

ਡਾ. ਰੈੱਡੀਜ਼, ਸਨ ਫਾਰਮਾ ਅਤੇ ਸਿਪਲਾ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ 10% ਤੱਕ ਢਿੱਗ ਗਏ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਮਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਆਪਣੇ ਚੋਣੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਪਾਰ ਨੀਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਚੰਗੀਆਂ, ਵਧੀਆ, ਸਵਾਦੀ ਮਿਠਾਈਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

SINCE 1997
SANJHA PUNJAB

ਸਾਂਝਾ ਪੰਜਾਬ ਸਵੀਟਸ

ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ, ਸਮੋਸੇ, ਪਕੌੜੇ, ਸ਼ਪੈਸ਼ਲ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ, ਲੱਡੂ,ਜਲੇਬੀਆਂ, ਨਮਕੀਨ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

100% Vegitarian

Special Rates for Gurdwara & Mandir

CONTACT : SATJINDER SAMRA
604-930-9099

E-mail : sanjhapunjabsweets@gmail.com | Website : www.sanjhapunjabsweets.com

1-B 12830 96 Ave, Surrey, BC V3V 6A8

Keep Smiling Denture Clinic

Keep Smiling Denture Clinic

Complete Denture · Implant Denture · Partial Denture

Care Home Mobile S... | ...ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ

ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੇਠਲੇ ਜਾਂ ਉਪਰਲੇ ਦੰਦ ਢਿੱਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੱਡੀ ਘਸੀ ਹੋਈ ਹੈ?

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡੈਂਟਲ ਕੇਅਰ ਪਲਾਨ ਦਾ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੁੱਕ ਕਰੋ

ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ Suction Denture ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਲਈ ਮਿਲੋ ਅਸੀਂ ਜਾਪਾਨੀ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ (CERTIFIED) ਹਾਂ ।

ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਕ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੰਦ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਦੰਦ ਲਗਵਾਉਣੇ ਹਨ, ਦੰਦ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਲਗਵਾਉਣੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਗਵਾਏ ਦੰਦ ਢਿੱਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੀਅਲਾਇਨ ਜਾਂ ਰਿਪੇਅਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ।

Gagan Chahal R.D.
Registered Denturist

SEMCD CERTIFIED CLINICIAN

Book Your Appointment

778-600-0811 | 778-600-0810

6834 King George Blvd Surrey BC | 2644 Cyril St Abbotsford BC

ਪਰਾਇਆ ਮੁਲਕ, ਬੇਗਾਨੇ ਲੋਕ

ਲਿਖਤ : ਜਯੋਤੀ ਮਲਹੋਤਰਾ

ਟੀਐੱਸ ਇਲੀਅਟ (ਅਮਰੀਕੀ-ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਵੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਦਈ ਮਹੀਨਾ ਆਖਿਆ ਸੀ) ਤੋਂ ਖਿਮਾ ਦੀ ਯਾਚਕ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਫਰਵਰੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਦਈ ਮਹੀਨਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰਬ ਵੱਲ, ਬੌਲੀਵੁਡ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਗਾਣੇ 'ਮੁੰਨੀ ਬਦਨਾਮ ਹੂਈ' ਦੀ ਧੁਨ 'ਤੇ ਨੱਚਦਿਆਂ ਹੁੜਦੰਗੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਢਾਕਾ ਵਿੱਚ ਬੰਗਬੰਧੂ ਸ਼ੇਖ ਮੁਜੀਬੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਜੱਦੀ ਘਰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੀ ਘਰ ਕਦੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੰਨਾ ਬਣਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਹਜੂਮ ਦਾ ਹਥੌੜਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਖ਼ੌਫ਼ਜ਼ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿ ਗਏ; ਹੁਣ ਉਹ ਬੇਵਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ?

ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 104 ਭਾਰਤੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜਕੜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਮੁਤੱਲਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 487 ਹੋਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਬੇਚੈਨੀ ਸਾਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਹੀ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਹਿਣਗੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ-19 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲੀਆ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੇਂ ਰੂਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਤੇਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਬੰਧ, ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਵਪਾਰਕ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ 17 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਸਿਵਲ ਪਰਮਾਣੂ ਖੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇ; ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ੌਜੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ)ਪਹਿਲਾਂ ਸਤੰਬਰ, ਫਿਰ ਦਸੰਬਰ ਤੇ ਹੁਣ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ) ਤਾਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਇਸ਼ੀਬਾ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ।

ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਖ਼ਬਰ ਬਹੁਤੀ ਸਵੱਲੀ ਨਹੀਂ। ਫਟੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜੀਨਾਂ ਤੇ ਚੀਨੀ ਜੁੱਤੇ ਪਹਿਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇੜੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਜਹਾਜ਼ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਦਮੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਟਰੰਪ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਅਣਚਾਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੱਸ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ, ਹੁਨਰਮੰਦ ਅਤੇ ਐੱਚ1ਬੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਜੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ।

ਅਪਮਾਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਵਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੱਲ ਕੇ ਮਿਲਣ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਤਵੱਕੋ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੁਭ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਲਮੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਘੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਿਆਮ ਸਰਨ ਇਸ ਨੂੰ 'ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਅਸੱਭਿਅਕ ਵਿਹਾਰ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੱਭਿਅਕ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਨਫ਼ਾਸਤਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਮੱਧ ਪੂਰਬ-ਗਾਜ਼ਾ, ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਅਤੇ ਜੌਰਡਨ ਦਾ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਧ-ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਪੰਗਾ ਲਵੋ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੱਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਣ; ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਜ਼ਾ, ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਅਤੇ ਜੌਰਡਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੱਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 104 ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਤਾਅਲੁਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਨੂੰ ਨੂੜ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਪਸ ਵਤਨ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਰਡਰ ਪੈਟਰੋਲ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਗਾਨੇ/ਏਲੀਅਨਜ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ ਵੀ।

ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਡਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 'ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ' ਉਹ ਸਹੀ ਸਨ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ (ਮਰਹੂਮ) ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਵੇਲੇ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗ਼ਰੀਬ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਹੁਨਰਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ 'ਤੇ ਇੰਝ ਦੰਡਿਤ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਆਖਣਾ ਸੀ?

ਬੀਬੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਨਾਢੂ ਖਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਦਿਆਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਕਾਮਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀਂ ਪਾਇਆ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਯਤਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹਮਵਤਨ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਗ਼ਲਤ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਾਤਿਰ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਬੋਲ ਆਖਣੇ ਸਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਨੇਮ ਤੋੜਨ 'ਤੇ ਉਹ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝਣ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾਉਣੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤਾਂ ਨੂੰ ਨੇਮ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਡਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਫਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ 45-45 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗ਼ਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 104 ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਜਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਟਿਕਟ ਖ਼ਰੀਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ 'ਡੰਕੀ' ਰੂਟ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਤੁਰ ਪਏ ਸਨ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

ਚਲੋ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਮੋਦੀ ਤੇ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਛੇਤੀ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਅੰਦਰ ਕਾਫ਼ੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੂਹੀਆ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਭਿਆਲੀਆਂ ਤੱਕ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੀਸੋਮੀਆ, ਲੈਮੋਆ, ਕੌਮਕਾਸਾ, ਬੈਕਾ ਜਿਹੇ ਫ਼ੌਜੀ ਮੁਆਹਦਿਆਂ ਦੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਜ਼ਰੀਏ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਐਨਾ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ 'ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਭਿਆਲ' ਆਖਣਾ ਕੁਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਰੀਬ 50 ਲੱਖ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸੁੰਦਰ ਪਿਚਾਈ, ਸਤਿਆ ਨਡੇਲਾ, ਇੰਦਰਾ ਨੂਈ ਅਤੇ ਅਜੈ ਬੰਗਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਕੈਥਲ ਦੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਹਣੀ ਤਸਵੀਰ ਤਿੜਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਰਾਏ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਆਏ ਬੇਗਾਨੇ ਲੋਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

– ਸਫ਼ਾ 8 ਦਾ ਬਾਕੀ –

ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ, ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਅੱਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਗਿਣੇ-ਮਿਥੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੂੰਜੇ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਜੇਕਰ ਸੰਘਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਥੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਵ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਤੇ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 'ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ' ਤੇ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ' ਵਾਲਾ ਫ਼ਰਕ ਵੀ ਇਥੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ' ਹੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੋਲਦੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਲਿਖਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ, ਬਲਕਿ ਉਰਦੂ ਹੀ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੰਘਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚੋਂ ਵੀ ਕੇਰਲਾ, ਤਾਮਿਲ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਬੰਗਾਲੀ ਆਦਿ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ 'ਹਿੰਦੀ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਸਰਾਸਰ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਵਧ ਰਿਹਾ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ, ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਅਤੇ 'ਇਕ ਬੋਲੀ ਤੇ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਾਤਕ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਬਿਆਨ 'ਇਕ ਬੋਲੀ ਇਕ ਦੇਸ਼' ਅਤੇ ਮਾਂ-ਮਾਸੀ ਦਾ ਰੇੜਕਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ 'ਘਾਤਕ ਪ੍ਰਚਾਰ' ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲਗਣਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਲਿਖਵਾਉਣ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਫ਼ਿਰਕੇ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਮੌਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲੀਏ ਅਤੇ ਸਾਇਨ ਬੋਰਡਾਂ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਗੁਰਮੁਖੀ' ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾਈਏ। ਆਓ, ਚੇਤਾ ਨਾ ਭੁੱਲੀਏ, ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਈਏ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੀਏ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਜ਼ਬਾਨ' ਅਤੇ 'ਪਛਾਣ' ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀਏ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੀਏ;

ਬੋਲੀ ਸਾਡਾ ਮਾਣ ਹੈ, ਬੋਲੀ ਲਵੋ ਸੰਭਾਲ।
ਜੋ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂਭਦੇ, ਉਹ ਨੇ ਮਨੋ ਕੰਗਾਲ।
ਧਰਤੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੜੇ ਸਕੂਲ।
ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰਾ, ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਅਸੂਲ?
ਲਿੱਪੀ ਸਾਡੀ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ।
ਇਹੀ ਲਿੱਪੀ ਢੁੱਕਵੀਂ, ਜਿਉਂ ਕਲਬੂਤ 'ਚ ਜਾਨ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ...?

ਲਿਖਤ : ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਤਲ

ਲੜੀਵਾਰ ਕਿਸ਼ਤ 47

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ

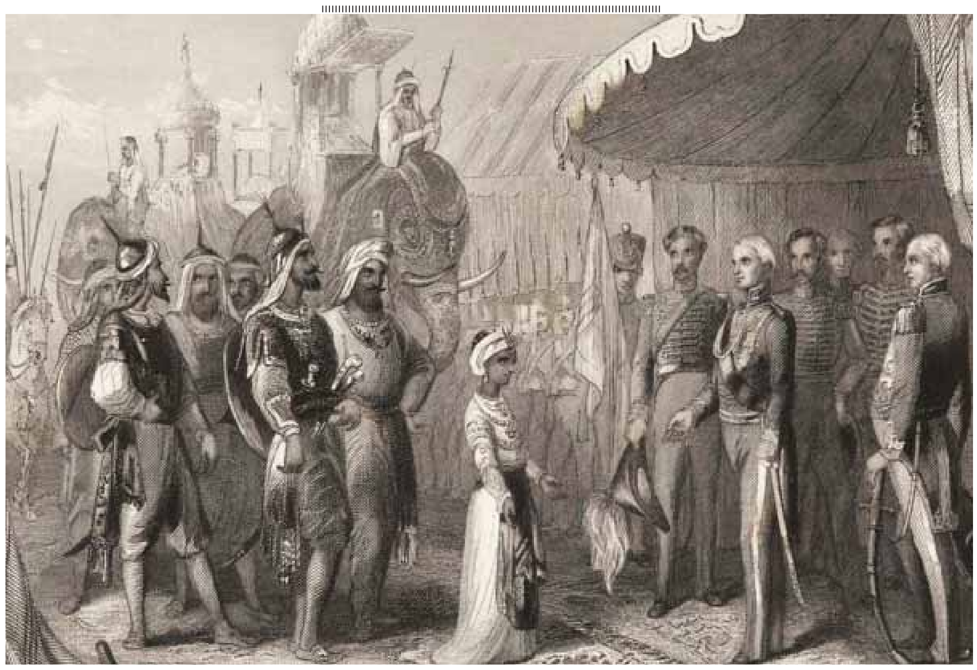

3. ਰਾਜ ਪਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਕੌਮੀ ਰਸਮੋ ਰਿਵਾਜ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਕੌਮ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਖ਼ਿਆਲ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
4. ਰਾਜ ਪਰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ, ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ 'ਤੇ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਬਦਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਪਰਬੰਧ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੱਠਾ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਊ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਓਹੋ ਦੋਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਜੋ

   ਹੁਣ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਸਭਾ (ਰੀਜੈਂਸੀ ਕੌਂਸਲ) ਥਾਪੇਗੀ। ਇਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਰਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਹੋਣਗੇ।
5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਰਦਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ : ਸ: ਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਰਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ, ਦੀਵਾਨ ਦੀਨਾ ਨਾਥ, ਫ਼ਕੀਰ ਨੂਰ ਦੀਨ, ਸ: ਰਣਜੌਰ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ, ਭਾਈ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ, ਸ: ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸ: ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ। ਗਵਰਨਰ-ਜੈਨਰਲ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਥਾਪੇ ਹੋਏ (ਨਾਮਜ਼ਦ) ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕੌਂਸਲ ਮੁਲਕ ਦਾ ਰਾਜ-ਪਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ।
7. ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫ਼ੌਜ-ਜਿੰਨੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤੇ ਜਿਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਠੀਕ ਸਮਝੇ-ਲਾਹੌਰ ਰਹੇਗੀ, ਜੋ ਮਹਾਰਾਜੇ ਤੇ ਉਸਦੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗੀ।
8. ਗਵਰਨਰ-ਜੈਨਰਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਦੇ ਜਿਸ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਚਾਹਵੇ, ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਵੇ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਏਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਬਦਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ।
9. ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 22 ਲੱਖ ਰੁਪੈ-ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ-ਸਾਲਾਨਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫ਼ੌਜ ਆਦਿ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਰਕਮ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਕਰਕੇ 13 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਮਈ ਜਾਂ ਜੂਨ ਵਿਚ ਤੇ 8 ਲੱਖ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਨਵੰਬਰ ਜਾਂ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ।
10. ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਇਆ ਸਾਲਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਰੁਪੈ ਨੂੰ ਖ਼ਰਚਣ ਦਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ।
11. ਇਸ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ (ਨਾਬਾਲਗ਼ੀ) ਵਿਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। 4 ਸਤੰਬਰ, 1854 ਈ। ਨੂੰ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜਾ 16 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਮੁਕ ਜਾਵੇਗਾਫ਼ ਮਗਰ ਗਵਰਨਰ-ਜੈਨਰਲ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਜੁਆਨ (16 ਸਾਲ ਦਾ) ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਓਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਗਵਰਨਰ-ਜੈਨਰਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿ ਹੁਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਪਰਬੰਧ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅਹਿਦਨਾਮਾ-ਜਿਸ ਵਿਚ 11 ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ-16 ਦਸੰਬਰ, 1846 ਈ, ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ, ਸਰਦਾਰਾਂ, ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਹਨ-ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ।"

ਭਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੁਲ੍ਹਾ ਪਿੱਛੋਂ

ਏਸ ਸੁਲ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੌਰ ਨੂੰ ਡੇਢ ਲੱਖ ਸਾਲਾਨਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਰਾਜ-ਪਰਬੰਧ ਨਵੀਂ ਕੌਂਸਲ (ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਸੀ) ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੰਸ ਬਣਿਆਂ ਤੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਰਾ : ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ, ਦੀਵਾਨ ਦੀਨਾ ਨਾਥ, ਫ਼ਕੀਰ ਨੂਰੁੱਦੀਨ, ਸ. ਰਣਜੋਰ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ, ਭਾਈ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਥਾਪੇ ਗਏ।

ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੰਸ

ਜਿਸ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਸੁਲ੍ਹਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉੱਦਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੰਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਦਿਲੀ ਵਹਿਮ ਸੀ, ਜਾਂ ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਗੇਂਦ? ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ

ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹਨੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹਾਕਮਾਨਾ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨਿੱਤ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਕਰੜੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਤਰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਬੜੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੜੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਦੁਰੇਡੀਆਂ ਮਿਥੀਆਂ ਹੋਈਆਂ

-ਚਲਦਾ

BHULLAR
EXCAVATING AND DEMOLITION

- Excavating
- Laneway Homes
- Landscaping Service
- Demolition of Garage
- Backfill
- Driveways
- Lot Grading
- Sand and Gravel
- Drain Tile (New and old House)
- Ditch Digging & Cleaning
- Concrete Breaking

LAND CLEANING
WATER & SEWER LINES
FULLY INSURED AND LICENSED

We do townhouses
Quality work Reasonable rate
Fast & friendly Service

We Fix All Leaky Basement & Drainage Problems

Vicky Bhullar
778-681-8200

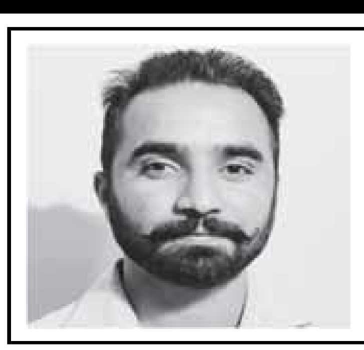
Pavi Bhullar
647-667-9242

Bill Bhulllar
778-891-4556

Jassi Bhullar
604-441-7118

Balraj Bhullar

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼:

ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਪਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਸਰਾਪ: ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਸਿਰ

ਲਿਖਤ : ਸੁਖਪਾਲ ਸੰਘੇੜਾ
Email: dr.sukhpal.sanghera@gmail.com

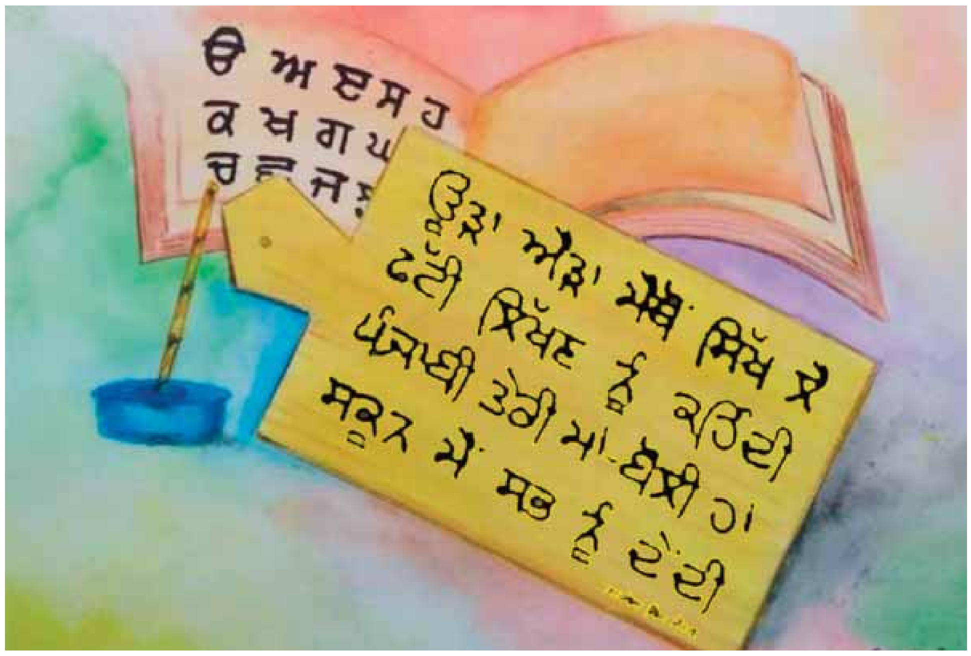

ਧਰਤੀ ਸਮੇਤ ਇਹ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਯਾਨਿ ਵਸਤੂਆ, ਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਰਤਾਰੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਟਾ, ਪਾਣੀ, ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਕੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਟੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁੰਨ੍ਹਣਾ ਇੱਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਆਟੇ, ਪਾਣੀ, ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਕੀਆਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਆਟਾ ਗੁੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਆਟੇ ਨੂੰ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਰਤਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇੜੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇੜੇ, ਪਰੇਥਨ, ਚਕਲੇ, ਤੇ ਵੇਲਣੇ ਆਦਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਪੇੜੇ ਤੋਂ 'ਵੇਲਣ' ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਜ਼ਰਏ ਕੱਚੀ ਰੋਟੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਸੇਕਣ' ਵਰਤਾਰੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਯਾਨਿ ਕੱਚੀ ਰੋਟੀ, ਅੱਗ, ਤੇ ਤਵੀ ਵਿੱਚਕਾਰ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, 'ਕੱਚ ਰੋਟੀ' 'ਪੱਕੀ ਰੋਟੀ' ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ, ਚੀਜ਼ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਝੀਆ ਹੋਈਆ ਨੇ, ਤੇ ਇਹ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਕਸਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰੂਪ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਜਿੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜਿੰਦੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।ਜਿੰਦੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਆਪਸੀ ਸੰਚਾਰ (ਚੋਮਮੁਨਿਚਓਟਿਨਸ), ਜੋ ਕਈ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਮਾਧਿਅਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਕਾਸ (ਏਵੋਲੁਟਿਨ) ਦੌਰਾਨ ਬੋਲੀ ਦਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਬੋਲੀਆਂ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਆਨ ਲੱਭਣ, ਸਿਰਜਣ, ਤੇ ਸਾਂਝਿਆਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੱਧਯੁੱਗੀ ਯੋਰਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲਹਿਰਾਂ ਚੱਲੀਆਂ: 'ਤਰਕ' ਤੇ 'ਮਾਨਵਵਾਦ' 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਰੇਨਾਸਾਂਸ ਲਹਿਰ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਪ੍ਰਬੋਧਨ (ਇੰਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ) ਲਹਿਰ, ਜੋ ਸਾਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਤਰਕ', ਮਾਨਵਵਾਦ, ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ।1॥। ਇਨ੍ਹਾਂ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬੌਧਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਯੋਰਪ ਨੂੰ ਮੱਧਯੁੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਸੰਗ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਸਮੇਤ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੇਂਦਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤਰਕ, ਮਾਨਵਵਾਦ, ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਉਪਰੇ ਖੜੇ ਨੇ। ਇਸ ਸੱਭ ਕੁਝ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ। ਐਨਾ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੋਲੀ ਦਾ ਰੋਲ, ਤੇ ਉਲਟਾ ਐਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ?

ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆ 'ਚੇ ਹੋਇਆਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸੱਭਿਆਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਨਿੱਖੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕੋ ਸੱਭਿਆਤਾ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਗ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਿਖੜੇ ਹੋਏ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸਥਾਨਿਕ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅਸਾਂਵਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਿਕ ਬੋਲੀਆਂ 'ਤੇ ਉਪ-ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਤੇ ਵਰਤੋਂ/ਵਿਕਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਜਿਓਂ ਜਿਓਂ ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰੀ-ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਕੁਝ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ, ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਸਪੇਨਿਸ਼, ਤੇ ਫ਼ਰੈਂਚ। ਲੱਗਭੱਗ ਬਿਲਕੁੱਲ ਸਥਾਨਿਕਤਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਗੱਲ ਹੁਣ ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ; ਇੰਟਰਨੈੱਟ/ਵੈਬ, ਯਾਨਿ ਸੂਚਨਾ ਯੁੱਗ, ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਗੁਣਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਾਨਿਕ, ਯਾਨਿ ਖੇਤਰੀ, ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਪਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਿੱਧਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ/ਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਤੇ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਥਾਨਿਕ ਬੋਲੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਨੇ। 'ਪੰਜਾਬੀ' ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਹਰ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਬੋਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਪੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਸੰਗ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਹੋਰਨਾਂ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਰਹੇ: ਮੌਰਿਆ, ਭਾਰਤ, ਗੁਪਤ, ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ, ਰਾਜਪੂਤ ਆਦਿ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮ/ਮੁਗ਼ਲ ਸਮਰਾਟਾਂ, ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਸਤਿਉਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਮਲਿਆ ਵਿੱਚ, ਧਾੜਵੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਬਣਦੇ ਰਹੇ। ਸਣੇ ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ, ਮੁਗ਼ਲ ਰਾਜ ਦੇ ਪੱਤਨ ਦੌਰਾਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ, ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਇੱਥੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਜਾਂ ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਇਆਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਸਿੱਧੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਅਜਿਵੇਂ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, ਬਲਕਿ ਜ਼ਿਆਤਰ ਦੂਸਰੇ ਮਹਾਂ-ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਾਲਤ ਕਰਕੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜ਼ਿਆਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਗਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਅਮਲੀ ਤੇ ਵਿਵਾਹਰਕ ਬਰੀਕੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਆਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਾਂਗ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੈਜ਼ਿਮੇ (ਰਏਸੁਮਏ) ਵੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੰਢਾਉਣ ਦੀ ਅਨੁਭੂਤੀ ਤੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ, ਤਜਰਬੇ ਸਮੇਤ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੇ ਅਸਰਦਾਇਕ ਸੌਗਾਤ ਹੈ: ਜਗੀਰੂ/ਰਾਜਾਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਸੋਚ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਗੁਲਾਮੀ ਸੋਚ', ਜਿਹਦਾ ਅਸੀਂ, ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, 'ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ' ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਾਂ। ਇਹ 'ਗੁਲਾਮੀ ਸੋਚ' ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਤੇ ਚੱਜ/ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਘੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ: ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਇਸ ਸੋਚ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਜਾਂ ਮਾਨਵਵਾਦੀ/ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਜੋੜ ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਵੁਕ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਤੁੱਕਵਾਦੀ ਗਿਆਨ/ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ, ਮਾਰਕਸ, ਲੈਨਿਨ, ਜਾਂ ਮਾਓ ਨੇ ਕਿਹਾ...ਆਦਿ। ਅਜੇਹੀ ਖ਼ੋਖਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਦੇਸੀ ਸੂਰਮਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀਆਂ ਫਹੁੜੀਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੋ ਹੋ ਬਹੀਏ, ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ, ਜੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਹੀਂ, ਲਈ ਅਗੇਤ ਪਿਛੇਤ ਜਦ ਲਿਖਣ, ਅਮਲ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ 'ਅਸਲਾ' ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਿਲੇ 'ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ' ਤੇ ਹੋਰ ਐਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਪਾੜਦੀ, ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਏਂਜਲਜ਼/ਮਾਰਕਸ, ਲੈਨਿਨ, ਤੇ ਮਾਓ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ (ਵਾਲੀਅਮਜ਼) ਚੀਰਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਸਾਡੀ 'ਗੁਲਾਮੀ ਸੋਚ' ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ 'ਚੀਂ ਲੰਘੀ ਧੁੱਪ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ , ਪੰਜਾਬੀਅਤ, ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਚੰਦਰੀ ਛਾਇਆ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਬਕੇ ਉੱਪਰ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਜਿਵੇਂ ਲੇਖ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ-ਹਿੱਤ ਬੜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿ ਰੇਨਾਸਾਂਸ ਤੇ ਪ੍ਰਬੋਧਨ ਦੋਨੋਂ ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਸਨ, ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਰੂਪਾਂ ਸਮੇਤ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵੀ ਲਿਆਂਦੇ ਤੇ ਯੁੱਗ ਵੀ ਬਦਲੇ ।1॥; ਅਤੇ ਬੋਲੀ, ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੌਧਿਕ ਲਹਿਰ ਦਾ ਅਹਿਮ ਅੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੌਧਿਕ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ, ਕਲਮ ਤੇ ਸੋਚ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਸੇਸਟਏਮ) ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਬੋਲੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ। ਰੇਨਾਸਾਂਸ ਬੌਧਿਕ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਯੋਰਪੀਅਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ; ਉਸ ਮੱਧਕਾਲੀ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ, ਚਰਚ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੱਗਭੱਗ ਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਤਾਂ ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤਾ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ।2॥, ਇਹਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਿੱਰੁੱਧ ਲਹਿਰ ਸੁਆਹ ਚਲਾਉਣੀ ਆਂ; ਕਾਬਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ, ਬੋਲੀ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਭਾਵ ਵਿਕਾਸ, ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁਗ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਲੈ ਆਈ ਆਪਣੇ ਦਾਜ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਉਹੀਓ ਰਹੀ: ਮੱਧਯੁੱਗੀ, ਯਾਨਿ ਰਾਜਾਸ਼ਾਹੀ/ਜਾਗੀਰੂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸੋਚ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤੇ ਵਿੱਚਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਿੰਝ ਇਸ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸੋਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ; ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ: "ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ: ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਇਆ ਛੂਤਛਾਤ ਦਾ ਰੋਗ 'ਕਲਗੀ ਸੋਚ'" ।2॥।

ਸੋ, ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਸ਼ਾਹੀ/ਜਾਗੀਰੂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸੋਚ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੁਖਾਂਤ ਬਣ ਕੇ ਚੰਬੜੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਕਦੀ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਸਹਿਜ ਤੇ ਲਮਕਵਾਂ ਦੁਖਾਂਤ ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੀਕ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ, ਪੱਛਮ ਅਵਾਂਗ, ਆਪਣੇ ਹਿਸੇ ਦਾ ਕਾਮਯਾਬ ਰੇਨਾਸਾਂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।1॥; ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ਸਾਡੇ 'ਅੱਜ' ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸਰਾਪ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਾਪ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਉੱਪਰ ਦੋ ਪ੍ਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਗਦਾ ਹੈ: 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ: ਜੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਭੂਤਮੁੱਖੀ ਸੋਚ

ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ, ਜਿਹਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆ ਉੱਪਰ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਵੀ ਬੀਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖੋਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਵਿੱਚ 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਜੜ੍ਹਤਾ' (ਨਏਰਟਿਓ) ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਹੈ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਚੀਜ਼ (ਬਜੲਚਟ) ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਤਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗੀ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਮੰਨ ਲਓ, ਫ਼ਰਸ਼ ਉੱਪਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਦੋ ਗੇਂਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੇਂਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹਤਾ ਦੂਜੀ ਗੇਂਦ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਆਪਣੀ ਜੜ੍ਹਤਾ ਕਾਰਣ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨੇ; ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਦੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਧੱਕਾ ਮਾਰਨਾਂ ਪਏਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਗੇਂਦਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਦੁੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਗੇਂਦ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਮਾਰਨਾਂ ਪਏਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਗੇਂਦ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗੇਂਦ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਦੁੱਗਣੀ ਜੜ੍ਹਤਾ ਕਰਕੇ।

- ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ

ਆਪਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ, ਬਾਕੀ ਭਾਰਤੀਆ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਜੜ੍ਹਤਾ ਯਾਨਿ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਪੰਜਾਬੀਆ/ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਏ ਨੇ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਗਿਆਨ, ਏਸ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਹੁੰਚ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਵੀ, ਲੱਗਭੱਗ ਗ਼ਾਇਬ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ, ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ, ਕੋਈ ਅਸਰਦਾਇਕ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ; ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰਕ ਵਿਧੀ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। "ਪਹਿਲਾਂ ਯੁੱਗ ਸੱਤਯੁਗ ਸੀ ਅਤੇ ਤ੍ਰੇਤਾ ਤੇ ਦੁਆਪਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਦਾ ਯੁੱਗ ਕਲਯੁੱਗ ਹੈ"; ਇਸ ਸਮੇਤ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਪਿਛਲ-ਖ਼ੁਰੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੇ, ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਸਦਕਾ, ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੇ ਚਿੰਤਨ ਵਿੱਚ ਭੂਤ-ਮੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਮਰ ਹੈ। ਸੱਤਯੁੱਗ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਅੱਜ ਕਲ (ਭੈੜਾ) ਯੁੱਗ ਹੈ; ਪਿਛਲ-ਝਾਕ ਤਾਂ ਲੱਗਣੀ ਹੀ ਹੋਈ "ਭਲੇ ਜ਼ਮਾਨਿਆਂ" ਵੱਲ ਨੂੰ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਜ ਵੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਬੁਲੇ ਸ਼ਾਹ, ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਆਦਿ ਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰਦੇ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਕਾਂ ਉਪਰ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਖ਼ੁਦ ਵੀ, ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ "ਉਲਟੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਆਏ" ਵਿੱਚ ਭੂਤ-ਮੁੱਖੀ ਸੋਚ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਉਦਾਸ ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਇੱਕਾ ਦੁੱਕਾ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾਂ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਚਾਈ ਦੀ ਤੇ ਇਹਤੋਂ ਪੈਦਾ ਜੋ ਰਹੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਇਤਨੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉੱਤਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਭੂਤਮੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵੀ ਸਾਨੂੰ, 'ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਸੋਚ' ਵਾਂਗ, ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਦੀ 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਪੇਸ਼ ਨੇ:

1. ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਨਤੀਜਣ ਵਿਕਾਸ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਦਲਦੀਆਂ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਬੋਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ ਉਸ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕੰਡੇ ਵਿਖੇਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜੇ ਲੋੜ ਪੂਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚੋਂ ਸ਼ਬਦ ਲੈ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੇ ਠੇਠਤਾ ਦੀ। ਸਫ਼ਲ ਬੋਲੀਆਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀਆ ਨੇ ਜੋ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਲਈ ਹੋਰਨਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਪਣਾਉਂਣੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਵਾਂਗ, 'ੳ' ਤੇ 'ਟਹਿ' ਜਿਹੇ 'ਆਰਟੀਕਲਜ਼' ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨਹੋਂਦ ਅਕਸਰ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਸੁਝਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ 'ਵਿਕਾਸ' ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਸਥਾਪਿਤ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਮਗਰ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਡਾਂਗ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।3॥।
3. 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ ਇਲਾਕਾਈ ਬੋਲੀ ਉੱਪਰ ਇਲਾਕਾਈ ਜੱਫ਼ਾ ਮਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਸਤੀ ਜਿਹੀ ਕੈਮੇਡੀ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕੈਮੇਡੀਅਨ "ਘੁੱਗੀ" ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੁੜੀਆ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਖੌਲ ਕੁੜੀਆ ਦਾ ਘੱਟ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ ਹੈ। ਸਫ਼ਲ ਬੋਲੀਆਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀਆ ਨੇ ਜੋ ਬਦਲਦੀਆਂ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਲਈ ਇਲਾਕਾਈ ਜੱਫੇ ਤੋੜ ਨਿੱਕਲੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜੋ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਲਹਿਜਿਆਂ (ਓਚਚਏਨਟਸ) ਤੇ ਕੌਮੀ, ਇਲਾਕਾਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਸੰਗ ਰਿਸ਼ਤਾ, 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਉੱਪਰ ਸਰਾਪ ਬਣਕੇ ਡਿਗਦਾ ਹੈ: "ਪੰਜਾਬੀਏ, ਜੇ ਤੂੰ ਮਰੇਂਗੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦਿਆਂ' ਹੱਥੋਂ ਹੀ, 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ ਦੀ ਦੋਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ।" ਜੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਸੋਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸੋਚ ਇਸਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਰਖਵਾਲੀ: ਭਵਿੱਖਮੁੱਖੀ ਸੋਚ

ਅਸੀਂ, ਜੀਅ ਸਦਕੇ, ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਬੁਰੇ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਸੇਧ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਹਿੱਤ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਕਰੀਏ, ਅੱਜ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤ ਕੇ; ਤੇ ਇੰਝ ਭੂਤਮੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਥਾਂ ਭਵਿੱਖਮੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਆਮ ਪਹੁੰਚ ਦਾ, 'ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ' ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਉਲਥਾ ਕੁਛ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

1. ਸਥਾਨਕ ਹਾਲਾਤਾਂ: ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਲਾਗੂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ (ਸਟਓਟੁਸ) ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਦੀ ਲੋੜ। ਯਤਨ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪਛਾਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣਾ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਨਾਲ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਖ਼ਾਮੀ ਦਿਸੇ ਤਾਂ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਨੂੰ ਇਸ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਣਾ।
2. ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸੰਗ: ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੋਲੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਆਦਿ। ਯਤਨ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤੇ ਇਹਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਖ਼ਾਮੀ ਦਿਸੇ ਤਾਂ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਨੂੰ ਇਸ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਣਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਜਿਊਂਦੀ ਕਿੰਝ ਰਹੇ?

ਉੱਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੇ ਤਿੰਨ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ-ਗੋਚਰੇ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

1. ਹਰ ਬੋਲੀ, ਖ਼ੇਤਰੀ ਜਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਸੰਚਾਰ ਲੋੜ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਲੋੜ ਹੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਤੇ ਨਵੀਂਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੋਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਤਨੇ ਨਵੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਖੁੰਝਾਉਂਦੀ ਰਹੇ, ਉਤਨੀ ਹੀ ਮਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
2. ਜਦ ਦੋ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਇੱਕੋ ਹੀ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜ ਪੂਰਨ ਲਈ, ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਬੋਲੀ ਉਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਲੋੜ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਬੋਲੀ ਕੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਆਮ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਸਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਨ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿਹਦੇ ਕੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
3. ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਿ ਉਸਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣਾ ਅੱਛੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਵਨਾ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਫ਼ੂਕ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਉੱਚਾ ਉੱਠ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਸਾਹ ਫ਼ੂਕ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਉੱਤਕ ਕਾਰਕ (ਡਓਚਟੋਰਸ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੇ: 1) ਬੋਲੀ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ, ਤੇ 2) ਅਦਾਰਿਆ ਵਲੋਂ ਬੋਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

ਇਸ ਸਚਾਈ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਬਣਨਾ ਹੈ ਕਿ 1) ਪੰਜਾਬ ਪੱਧਰ ਕੁਛ ਅਦਾਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਤੇ 2) ਪੰਜਾਬੀ ਵੋਟਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਰਵਾ ਦੇਣ।

ਸੌ ਹੱਥ ਰੱਸਾ, ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਗੰਢ

ਬੋਲੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ; ਸੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਬੋਲੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਜਾਨ ਉਹਦੇ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਪੂਜਾ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ। ਜਿੰਨੀ ਜਿੰਨੀ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਵਿਕਸਿਤ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਤਨੇ ਨਵੀਂਅਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਖੁੰਝਾਉਂਦੀ ਰਹੇ, ਉਤਨੀ ਹੀ ਮਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਯਾਨਿ ਉਹਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਕਾਰਕ (ਡਓਚਟੋਰਸ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੇ: 1) ਬੋਲੀ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਰਹਿਣਾ, ਤੇ 2) ਅਦਾਰਿਆ ਵਲੋਂ ਬੋਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

ਸਮੱਸਿਆ ਨਿਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼-ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਕਰੀਬ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਾਨਿਕ, ਯਾਨ ਕਿ ਖੇਤਰੀ, ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਿੱਧਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ/ਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਪੁਆ ਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ 'ਗੁਲਾਮੀ ਸੋਚ' ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਪਹੁੰਚ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਸੰਗ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤਾ, 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਉੱਪਰ ਸਰਾਪ ਬਣਕੇ ਡਿਗਦਾ ਹੈ: "ਪੰਜਾਬੀਏ, ਜੇ ਤੂੰ ਮਰੇਂਗੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦਿਆਂ' ਹੱਥੋਂ ਹੀ, 'ਜੜ੍ਹਤਾ' ਤੇ ਭੂਤਮੁਖੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਦੋਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ।" ਸੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਓਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਅਮਲੀ ਤੇ ਸਫ਼ਲ ਹੱਲ ਅੱਜ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤ ਕੇ ਹੀ ਲੱਭਿਆ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਤੇ ਇੰਝ ਭੂਤਮੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਥਾਂ ਭਵਿੱਖਮੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਦੇ ਹੋਏ।

ਹਵਾਲੇ

1. ਡਾ. ਸੁਖਪਾਲ ਸੰਘੇੜਾ, 'ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਾਗਰਤੀ ਲਹਿਰ: ਯੂਰਪੀਅਨ ਰੇਨਾਸਾਂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ', ਪੀਪਲਜ਼ ਫ਼ੋਰਮ, ਪੰਜਾਬ, ਨਵੰਬਰ 2020.
2. 'ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਭੇਤ' (ਆਲੋਚਨਾ) / ਸੰਪਾਦਕ: ਸੁਖਿੰਦਰ, ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2022.
3. ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ, "ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਤਿਆਨਾਸ", ਵੈੱਬ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਲਿਖਾਰੀ', ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, 31 ਅਗਸਤ, 2021.

ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ,
(lawnmower)
ਵਾਸ਼ਰ ਡਰਾਇਰ, ਮਿਕਸੀ,
ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ਤੇ
ਠੀਕ ਕਰਵਾਓ

REPAIR & SERVICES
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
604-773-7258 (ਸਰੀ)

ICC Accounting Services Inc.
ICC ACCOUNTING SERVICES INC.

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟੈਕਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ
604-597-0991, 778-895-7444
1-800-732-0519
: icc.accounting@yahoo.ca
: www.iccaccounting.com
: 8740 - 140A St., Surrey, BC V3W 0M4
Gurnek Bangar
(Pasla)

ਇੰਝ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਵੇਂ ਬਚੂ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬੀਓ ! ਜਰਾ ਸੋਚੀਏ ?

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ 6 ਹਜ਼ਾਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ 11ਵੀਂ ਥਾਂ ਤੇ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ 6 ਹਜ਼ਾਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਹੀ ਅੱਜ ਇਹ ਹਾਲਤ ਨੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਚਾਹੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਖਤਮ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿਤੇ। ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਜ-ਕੱਲ ਇਹ ਗੱਲ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਨੋਂ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਫੋਕੀ ਟੌਹਰ ਲਈ ਮਾਰਡਨ ਬਣਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ 'ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਹੈਲੋ' ਜਾਂ 'ਹਾਏ' ਕਹਿ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ 'ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਬੋਲਣ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਛੱਡੀ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਤਾਂ

ਅੰਗਰੇਜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲੋ ਜਿਹੜੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਖ ਕੰਮ ਆਵੇ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣੀ ਜਾਂ ਬੋਲਣੀ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਵੀ ਕਿੱਧਰ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਪ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਉ ਕਿ ਜਾਹ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਹੀ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਦੇ ਖਤਮ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਕੰਮ ਖਾਤਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜਦੂਰ ਰੱਖੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਸ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਭਈਆ ਯੇ ਸਮਾਨ ਇੱਧਰ ਇਧਰ ਲੇਕਰ ਆਓ। ਯੇਹ ਬਰਤਨ ਉਠਾ ਲਓ ਵਗੈਰਾ-ਵਗੈਰਾ। ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜਦੂਰ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇ। ਉਹ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੇਖੋ ਵੇਖੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਵਾਜ ਹੀ ਚੱਲ ਪਿਆ ਉਹ ਕੀ ਐ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਛਪਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸੋਚੋ ਕਿ ਉਂਝ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਤਮੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਝ ਵੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿੱਦ ਫੜੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਈ ਬੱਚੇ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮਸਾਂ ਅੱਖਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਹੀ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਕੱਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਯਤਨ ਆਰੰਭਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਓ! ਸੋਚੋ ਇੰਝ ਕਿਵੇਂ ਬਚੂ ਪੰਜਾਬੀ। ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕੌੜੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਸੱਚ ਨੇ ਤੇ ਸੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਆਓ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਸਿੱਧੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਆਓ ਪੰਜਾਬੀਓ! ਤਨੋ ਮਨੋ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਜਾਈਏ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ ਕਿ ਹਰ ਇੱਥ ਥਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਰੱਬ ਰਾਖਾ !

- ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਲਿਖਤ : ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ

ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ

ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਣਵੱਤਾ (ਕੁਆਲਟੀ) ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਦਾ ਨਾ-ਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਕਿਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੇ ਭਾਵੇਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਖੋਖਲਾਪਨ, ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸੋਚ, ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਅਪਣੱਤ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣਾ ਆਦਿ, ਪਰੰਤੂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਵਲਗਣ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਉਚੇਰੀ ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਵਾਂਗੇ।

ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਆਰਟਸ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਵੀ ਮੈਂ ਕਦੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਖਰੀਦਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿੱਲ, ਬਰਾਂਡਿਡ ਖਰੀਦਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾਨ-ਬਰਾਂਡਿਡ ਵਾਂਗ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੀ.ਏ, ਐਮ.ਏ. ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਸੈਂਕੜੇ 'ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ' ਅਧਿਆਪਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਾਂਹ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਫਿਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿੱਤੇ 'ਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਇਕ ਕੜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਰੜੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦਿਆਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ-ਠੱਗਿਆ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਾ ਦੇਣ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਕਿ ਜੇ ਬਿਹਾਰ-ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਰੇਹੜੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲੱਖਾਂ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਵੀਹ-ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਉੱਚ-ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੀ ਰੇਹੜੀ ਲਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਅਰਥ ਹੀ ਗੁਆਚ ਜਾਣਗੇ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਉਚੇਰੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਗਮਗਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਮੂਮਨ ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਵਿਹੂਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀਆਂ ਖ਼ਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਪੀਰੀਅਡ ਕਾਗ਼ਜ਼ੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾਉਣ ਤੱਕ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਲਜ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ 'ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ' (ਵਰਕ ਲੋਡ) ਨੂੰ ਤਰਕ-ਸੰਗਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੱਖ ਕਮੀਆਂ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰੇ ਪਰੰਤੂ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਜੀਅ ਚੁਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਤਈ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਫ਼ੀਸ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇੱਕਠੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਗਾਨੀ ਧਰਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਫਿਰ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ, ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸੁਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਉਕਾ ਹੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜੰਮਿਆ-ਪਲਿਆ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਉਥੋਂ ਦੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਉਦੋਂ ਬੱਝਾ ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਧਨਾਢ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਸਦਕਾ ਨਵੇਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਣਵੱਤਾ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਅਹਿਮ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾ-ਕੇਵਲ ਦਾਖ਼ਲਾ ਮਿਲਣ ਲੱਗਾ ਬਲਕਿ ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਕਰਾਰ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਐਮ.ਫਿਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਵਰਗੀਆਂ ਅਤਿ ਵੱਕਾਰੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਆਧਾਰਿਤ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬਾਜ਼ਾਰੂ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ 'ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨੀਤੀ' ਅਧੀਨ ਲਏ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮੂਮਨ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਦੂਜੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਾਰਥਿਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਅੱਪੜ ਪਾਉਂਦੇ। ਲੋੜ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਮਨਸ਼ਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਤਸ਼ਬੀਹ ਦੇ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਧੜਾ-ਧੜ ਭਰ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਵੀ ਓਨਾਂ ਹੀ ਚਿੰਤਤ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਰ-ਸਵੇਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਚੰਗੀ-ਚੋਖੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁਣਗੇ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਾਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ 'ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਧਿਰ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਕੁਝ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹਾਰ ਚੁੱਕਿਆਂ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਾਚਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਮਸਲੇ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਵਾਲ ਸਾਂਝਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ 'ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ?' ਮੇਰਾ ਇੱਕੋ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਇਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ, ਉਸ ਦਿਨ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਘਟ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਭ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰੰਤੂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ।

ਵਿੱਦਿਅਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ (ਸਬਜੈਕਟ ਕੰਬੀਨੇਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਸਟਰੀਮ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਗਏ ਝੂਠ ਤੋਂ ਵਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਥੋਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੇਕਰ ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਸੰਗੀਤਕ ਰੁਚੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ? ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫੇਲ੍ਹ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਇਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਫੇਰ-ਬਦਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਫੌਰੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਜੇਕਰ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਲਈ ਜੁਗਾੜ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿੱਦਿਆ ਉਸ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਆਈ? ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਕਸਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਯਕੀਨ ਜਾਣਿਓ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ 'ਚ ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਆਮ ਸਧਾਰਨ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਉਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ 'ਵਿਦੇਸ਼ ਸੈੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਜਨੂੰਨ' ਆਪਣੇ ਆਪ ਘਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ?

ਲਿਖਤ : ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨ

ਜੇ ਐਫ ਕੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰਾ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਸਹਿ ਕਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਪਿਆ। ਕਲਕੱਤੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੰਗਲਾ ਬੋਲਣੀ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਕਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧੀਆ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਦੇ ਤਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਮੈਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ‘ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੋਸਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਬੰਗਲਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦੀ। ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਕੁਮੈਂਟ ਵੀ ਬੰਗਲਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਰਦੇ, ਜਦਕਿ ਔਸਤਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਂ ਆਪਸੀ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬੰਗਲਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ। ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ੁੱਧ ਜ਼ੁਬਾਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਗਲਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਆਕਰਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟੇਪਣ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਇਸ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਬੰਗਾਲੀ ਨਾਲ ਬੰਗਲਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਉਰਦੂ ਜ਼ੁਬਾਨ ਥੋਪਣ ਦਾ ਪਰ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਈਏ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ‘ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਦੋਲਨ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਦੋਲਨ 21 ਫ਼ਰਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਢਾਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਇੰਨਾ ਵਿਆਪਕ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੀ ਕਿ ਹੰਭ ਕੇ 1956 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ‘ਬੰਗਲਾ’ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ 21 ਫ਼ਰਵਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੂਬੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਬੰਗਲਾ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ‘ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦਿਨ’ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। 1999 ਸਾਲ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਢਾਕਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ‘ਸ਼ਹੀਦ ਮੀਨਾਰ’ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 21 ਫ਼ਰਵਰੀ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ/ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੂਬੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਦਿਨ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਯੂਨੈਸਕੋ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ 21 ਫ਼ਰਵਰੀ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ‘ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਿਨ’ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਸ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਗਰੁਕਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਿਸਟਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਬੰਗਲਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਿਟੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਇਹ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ 90% ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਔਸਤ ਦਰਜੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣੀ ਆਉਂਦੀ। ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਣੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ,ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸਾਂ ਦੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਵੀ ਬੰਗਲਾ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਹਰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੱਗੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ‘ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਇਹ ਇਕ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾਨ ਹੈ”। ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਹੈ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਸਵੈਮਾਨ ਹੈ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਜ਼ਸਨ ਦੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲੁਆਏ ਹੋਣ। ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਗ੍ਰਸਤ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਲੁਆ ਲਏ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਵੇ? ਪੰਜਾਬੀ/ਭਾਰਤੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ‘ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾ ਘਟ ਜਾਵੇ? ਜਦਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਡਰਾਕਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅਸਥਿਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ ਘੱਟ ਰੇਟ ਦੇ ਕੇ ਦੇਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ 12 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਹੁਣ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਖਰਚ ਕੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਬਾਰਡਰ ਟੱਪ ਕੇ ਆਏ ਬਿਨਾਂ ਸਟੇਟਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਚੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਦਾ ਟੋਕਰਾ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇਪਨ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਤੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਆਮ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਚੀਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਵੀ ਚੀਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਖਾਸ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਵਪਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਕਵੀਨਸ ਬੋਰੋ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਜੈਕਸਨ ਹਾਈਟਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬੰਗਲਾ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਬੰਗਲਾ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਵੱਡੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡਾਂ ਵਾਲੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਬਿਜ਼ਨਸਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਮਿਲਣਗੇ। ਕਦੇ ਜੈਕਸਨ ਹਾਈਟ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਬਿਜ਼ਨਸਾਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਚੀਨੇ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਵਾਂਗ ਗੋਰੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਦੀ ਗੁੱਡ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦਮ-ਖਮ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ‘ਤੇ ਦੀਵਾ ਬਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਸ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਘੱਟ ਵੱਧ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਫੋਕੀ ਸ਼ਾਨ ਦੀਆਂ ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰਦੇ ਥੱਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਸਵੈਮਾਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸਵੈਮਾਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਇਹੋ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਧੰਧੂਆਂਧਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਜਨਮ ਜਾਤ ਗੋਰੇ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰਮ ਤੇ ਹਯਾ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ‘ਤੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਗਲਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਲ ਤੇ ਸੌਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਹੁੰਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਭਿਨੇਤਾ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਣੀ ਆਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੈਦਾਈ ਦੀ ਹੱਦ ਤਕ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਕਦੋਂ ਜਾਗੇਗਾ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ? ਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ! ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਗ਼ੈਬੀ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ!

Passport Photos
Family Partrait
Graduation
Fashion | Glamour
Photo Restoration
Photography
for all occasions

ਪਾਸਪੋਰਟ ਫੋਟੋ 2 ਫੋਟੋ $5 ਦੀਆਂ
ROYAL PHOTO STUDIO
ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਸੇਵਾ
HD Blu-Ray, Cinematography
#171-8138 128 Street, Surrey (Payal Business Centre)
8140-120 Street, Surrey (ਇੰਡੀਆ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੇ ਥੱਲੇ)
Mandeep S. Dhillon 604-594-2131, 778-840-4600

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ? ARE YOU IN DEBT?
ਤੁਸੀਂ ਕਰਜ਼ੇ ਤੇ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਬੱਚ ਸਕਦੇ ਹੋ।ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਪ੍ਰੋਬਲਮ ਹੋਵੇ
- ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ - ਲਾਈਨ ਆਫ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ
- ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. - ਕੋਲੈਕਸ਼ਨ ਕਾਲਜ
- ਟੈਕਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਬਲਮ
- ਅਸੀਂ ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
Any type Unsecured Debt WE CAN REDUCE YOU DEBT BY 70%
ਸਾਡੇ ਰੇਟ ਕਾਫੀ ਵਾਜ਼ਿਬ ਹਨ।
Any type of Financial Problems?
- Personal or Business Loan
- Canada Revenue Debt
- Credit Cards - Line of Credits
- Student Loan
- We help you in Bankruptcy and Proposals
Kulwinder Bains
Certified Credit Couneller
778-998-9402
DDS: Diverse Debt Solutions Ltd.
unit # 205-12899-76 Ave. Surrey

ਬੋਲੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਡੀ

ਲਿਖਤ : ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਸੰਪਰਕ
ਸੰਪਰਕ : 99148-80392

ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਸ ਤੋਂ ਚੁਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣਾ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ,ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨਸਾਨ ਜੋ ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ।ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਨੈਸਕੋ ਨੇ17ਨਵੰਬਰ1999 ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਧਿਆਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਸੰਮੇਲਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ 'ਪਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਤੋਂ ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ,21ਫ਼ਰਵਰੀ 2000ਤੋਂ ਹਰ ਹਰ ਸਾਲ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਅੰਦੋਲਨ ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੋ ਕਿ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਕ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਇਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲਈ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਉਰਦੂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੋ ਕਿ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਹੈ 1952 ਦੇ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼) ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਬੰਗਲਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ । ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਿਵਸ ਇੱਕੀ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ 21ਫ਼ਰਵਰੀ 1952ਨੂੰ ਢਾਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਜਗਨਨਾਥ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਢਾਕਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਬਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ 21ਫ਼ਰਵਰੀ 2000 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਤਭਾਸ਼ਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮਦਰ ਲੈਂਗੁਏਜ ,ਲੈਂਗੂਏਜ਼ ਮੂਵਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਹੈ ।2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਚ 43% ਲੋਕ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਦੋ 2000 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ 2001ਦੀ ਜਨਗਣਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ41% ਲੋਕ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅੱਠਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ।ਇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਭਾਰਤ ਬਹੁ ਭਾਸ਼ਾਈ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅੱਠ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਕ ਸਰਵੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 121 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ 19,500 ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।ਲੇਕਿਨ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਪਰ ਦਿਨ ਪੱਧਰ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਡਿੱਗਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ।ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਇਹ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਲਗਪਗ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਿਸਰਚ ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮਾਤਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੰਮ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਫਾਰਸੀ ,ਉਰਦੂ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੰਨ 1966 ਵੱਡੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਾਲਾਂ ਸਨ ਅਨੇਕਾਂ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ,ਕਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਿਵਸ ਬਣਾਉਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ,ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਸ ਵੀ ਕੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖਮੰਤਰੀ ਸਹੁੰ ਭੀ ਬਦੇਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ।ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਸਿਰਫ਼ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ,ਜਾਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਦੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਵੱਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਜਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੈ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮਕਾਜ ਕਾਗਜ਼ੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ,ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਦੀ ਉਰਦੂ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਤੇ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਆਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਰਸਾਲੇ ਜਨ ਸਾਹਿਤ ,ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ,ਪੰਜਾਬੀ ਸੌਰਭ ਇਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ।ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਲਈ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਪੱਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਮ ਚਲਾਊ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ,ਦੋਨਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੇ ਐਂਕਰ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਹਨ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ,ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ ਹੈ ਲੱਗਦਾ ਸਾਡੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣਦੇ ਜਾਂ ਵੇਖਦੇ ਨਹੀਂ।ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਜੋ ਖੇਤਰੀ ਚੈਨਲ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਮਾਚਾਰ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇੱਥੇ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਕਿਥੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸੂਦ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ।ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਰੇਡੀਓ ਕੇਂਦਰ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ,ਦੋ ਛੋਟੇ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦੇ ਚੈਨਲ ਐਫ ਐਮ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ,ਇਹ ਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ,ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਭਾਵਾਂ ਖ਼ਾਸ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜਲੂਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਭਾਸਣ ਜਾਂ ਜਲੂਸ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ।ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ਮੈਂ ਮਰਚੈਂਟ ਨੇਵੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੇਖਿਆ ਹੈ,ਬਦੇਸੀ ਸਾਡੇ ਭੈਣ ਤੇ ਵੀਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਕੈਨੇਡਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੈ।ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਛੱਡੋ ਸਾਡੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਧਰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੁਮਾ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਰੋਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਘਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ,ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਲੱਗੇ ਬੋਰਡ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਉਪਰਲੀ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।ਬਸ ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਤਿਓਹਾਰ ਸਮਝ ਲਓ ਜਾਂ ਨਾਟਕ ਹੈ।ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਕਿਉਂ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇ।ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਆ ਕੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ,ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹੈ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਆਈਏਐਸ ਪੀਸੀਐਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਫੇਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮੇਲੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਅੱਜ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਖ਼ਰਚੇ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣਗੇ,ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਠੋਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਿਵਸ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਦਿਵਸ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਇਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਤ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ,ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਖੇਤਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੱਜ ਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਆਮ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ ।ਇਸ ਲਈ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮਕਾਜ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਚਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਬਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ।ਆਓ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸੌਖ ਤਾਂ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗੀਤ ਗਾਈਏ'' ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬ ਨੀ ਸਈਓ,ਸਾਡਾ ਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਨੀ ਸਈਓ !

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਇਨੇ

ਲਿਖਤ : ਸੰਪਤ ਸਿੰਘ

ਸਾਲ 2025-26 ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੱਦਾਂ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਰਲੀ-ਮਿਲੀ ਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਰਜ਼ੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ਸਲਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਰਕਮ, ਪੂੰਜੀ ਖਰਚ ਅਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਸਰੋਕਾਰ ਜਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿੰਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਹੋਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਦਖ਼ਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਹੋਏ ਬਗ਼ੈਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੰਢਣਸਾਰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਕਿਸਾਨ 2017 ਤੋਂ ਸੀ2+50 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਬਜਟ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਈ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ 16 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ 16000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਲਿਮਿਟ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਹੀ ਵਧੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਅ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਓਨੀ ਦੇਰ ਇਹ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕਈ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਗਈ ਹੈ; ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤਹਿ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਤ੍ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇੰਜਣ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਖਿੱਤੇ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਮੋਹਰੀ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬੇ ਹਨ; ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫ਼ਲਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਤਪਾਦਕ ਹਨ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤੀ ਤਵੱਜੋ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਪੀਐੱਮ ਕਿਸਾਨ ਸੰਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਖਾਦਾਂ, ਬੀਜਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੀਐੱਮ ਕਿਸਾਨ ਸੰਮਾਨ ਸਹਾਇਤਾ ਨਿਗੂਣੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿੱਚ 18 ਫ਼ੀਸਦੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ 1.71 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ 50.65 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਬਜਟ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ 3.37 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 12 ਤੋਂ 14 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। 2047 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੀਡੀਪੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਵੀ 8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਬਜਟ ਖਰਚੇ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸ ਫ਼ੀਸਦੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਦਾਂ ਲਈ ਰਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਾਦ ਸਬਸਿਡੀ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਰਕਮ 156502.44 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਿਕ 183003.29 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਨਵੇਂ ਉੱਦਮ ਜਿਵੇਂ ਉੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਾਲੇ ਬੀਜਾਂ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਤੇ ਕਪਾਹ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹਨ ਪਰ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਵੱਖ ਤੋਂ ਬਜਟ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫ਼ਲਾਂ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਮਾਟਰ, ਪਿਆਜ ਤੇ ਆਲੂ (ਟੀਓਪੀ) ਲਈ ਬਣਾਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਵਧਾਇਆ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ) ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ; ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ, ਕੀ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਛਤ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ 41000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਹਨ ਜੋ ਚਲੰਤ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ (42277.74) ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹਨ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਜਟ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਫ਼ਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਤੇ ਵਧ ਰਹੀ ਲਾਗਤ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਚੁੱਕੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਖੇਤੀ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਧਿਤ ਨਹੀਂ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਨੇ 12 ਮਈ 1994 ਨੂੰ ਯਮੁਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਝਗੜੇ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਬਹੁਮੰਤਵੀ ਡੈਮ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਰੇਣੂਕਾ, ਲਖਵਾਰ-ਵਿਆਸੀ ਬਹੁ-ਮੰਤਵੀ ਡੈਮ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਾਊ ਡੈਮ) ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਖ਼ਰਚ ਦਾ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੇ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਿਤ ਅਥਾਰਿਟੀਆਂ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਡੈਮਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਬੰਦ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਪਤਾ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ 2025 ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ। ਬਜਟ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਮੈਡੀਕਲ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਤਾਂ ਪੈਸਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ, ਸਿਵਲ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਰਾਸ਼ੀ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਤੇ ਰੋਕਥਾਮ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਜਟ 'ਚ 10000 ਨਵੀਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਫੈਕਲਟੀ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਘਾਟ ਵੱਡੇ ਅੜਿੱਕੇ ਹਨ।

ਇਹ ਬਜਟ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਬਣਦੀ ਗ਼ੌਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪਖਾਨਿਆਂ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ 78 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਸਰਕਾਰ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੀ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਰ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ। 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਟੂਟੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ।

ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਜਟ 'ਚ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੱਧਵਰਗ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਵਰਗ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਬਜਟ ਹੈ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਉਤਪਤੀ ਲਈ ਠੋਸ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਬਜਟ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਸੁਧਾਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢੇ ਬਿਨਾਂ 2047 ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਗਹਿਰਾਉਂਦਾ ਸੰਕਟ

ਲਿਖਤ : ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਕੋਪਰਨਿਕਸ ਕਲਾਈਮੇਟ ਚੇਂਜ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਜਨਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, 2024 ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਸਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਉਦਯੋਗਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ 1.6 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਅਤੇ 2023 ਦੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 0.12 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਵੱਧ ਆਂਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 2024 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ (1.48 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦਾ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਉਦਯੋਗਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨਾਲੋਂ 1.5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰੈਲ, ਮਈ, ਜੂਨ, ਅਗਸਤ ਤੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ 1.5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ; ਜਨਵਰੀ, ਮਾਰਚ, ਅਕਤੂਬਰ, ਨਵੰਬਰ ਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ 1.6 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੇ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ 1.7 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਦਿਨ 22 ਜੁਲਾਈ ਵੀ 2024 ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲ 2015-2024 ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਸਾਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਉਦਯੋਗਕ ਇਕਾਈਆਂ, ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਕਟਾਈ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਓ, ਮਨੁੱਖੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਓ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 2024 ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਅਲ-ਨੀਨੋ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧੇ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਵਿਚਕਾਰ 15 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਗੈਸਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਧਰਤੀ ਦੇ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਗਰਮ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਮਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਕੇ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਤਾਪਮਾਨ 'ਚ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਗਰਮ ਹਵਾ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਜਜ਼ਬ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਮਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਧੇਰੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਧਰਤੀ ਦੇ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਵਾਧਾ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਪਣੀ ਖੋਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਨਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। 2014 ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੈਨਲ ਆਨ ਕਲਾਈਮੇਟ ਚੇਂਜ ਦੀ 5ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਤੱਥ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਲਈ ਠੋਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਮੌਸਮ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ 2015 ਵਿੱਚ ਪੈਰਿਸ ਮੌਸਮੀ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕੀ ਸੀ ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ! 9 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਖ਼ਾਸਕਰ ਵੱਧ ਨਿਕਾਸੀ ਵਾਲੇ) ਨੇ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ; ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਘਣਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚੀਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ; ਦਾ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਢਿੱਲਾ ਵਤੀਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ (ਕੁੱਲ ਨਿਕਾਸੀ ਦਾ 32 ਫ਼ੀਸਦ) ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੀ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ 2030 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪੈਰਿਸ ਮੌਸਮੀ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਕੁੱਲ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦਾ 44 ਫ਼ੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡਦੇ ਹਨ।

ਆਈਪੀਸੀਸੀ ਦੀ 6ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੀ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਵੀ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਔਕਸਫੈਮ ਦੀ 2023 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਨੀਆ ਦੀ 1 ਫ਼ੀਸਦ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ (7.7 ਕਰੋੜ) ਆਬਾਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸਾਲਾਨਾ 1,40,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਜਾਂ ਇਸ ਵੱਧ ਕਮਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਓਨੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਬਨ ਡਾਇਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ 66 ਫ਼ੀਸਦ ਗ਼ਰੀਬ ਆਬਾਦੀ।

ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਧੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀਸੀ ਦੀ 2023 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ 1.5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਲਈ 2030 ਤੱਕ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ 2019 ਦੇ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 43 ਫ਼ੀਸਦ ਅਤੇ 2035 ਤੱਕ 60 ਫ਼ੀਸਦ ਤੱਕ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਊਰਜਾ ਕੋਲੇ, ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ (ਸੂਰਜ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਹਵਾ) ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੂਰੀ ਦੀਆਂ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਊਰਜਾ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿੱਜੀ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਕੱਪੜਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਹਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਾ ਪਵੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਹਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਕਟਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਥੱਲੇ ਰਕਬਾ 33 ਫ਼ੀਸਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਜਾਵਟੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਦਰਖ਼ਤ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਥਾਨਕ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤ ਬਦਲੇ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

- ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ-

ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ’ਤੇ ਪੈ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਬੁਰੇ ਜਾਂ ਅਣਕਿਆਸੇ ਅਸਰਾਂ (ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟਸ) ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। 1960ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਵੇਂ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਬੀਜਾਂ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਝਾੜ ਵਿੱਚ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਾਂ ਬਹਿਰਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਦਾਂ, ਕੀੜੇ ਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀ ਬਣਾ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਦਾ ਪਾਣੀ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ 1960ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਮੇਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ, ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜਲਵਾਯੂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ (ਕਲਾਈਮੇਟ ਚੇਂਜ) ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕਈ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕੇਗੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਝਾੜ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਕੀ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਸਮਾਜ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਬੁਰੇ ਜਾਂ ਅਣਕਿਆਸੇ ਅਸਰ (ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟਸ) ਵੀ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਬੁਰੇ ਜਾਂ ਅਣਕਿਆਸੇ ਅਸਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਨ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ।

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ’ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਬੁਰੇ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਕੀ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਨੌਲੋਜੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਵੀਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਰਗੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤਕਨੌਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ (ਸਟੋਰ ਕਰਨ) ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਅਤੇ ਚਲਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗਰਮੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਠੰਢੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਹ ਲੋੜ ਕਿੰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਊਜ਼ ਵੀਕ ਦੇ ਸਾਈਟ ’ਤੇ 24 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਨਿਊਜ਼ ਵੀਕ ਦੇ ਇਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਐਂਡ ਸਸਟੇਨੇਬਿਲਟੀ ਐਡੀਟਰ ਜੈਫ ਯੰਗ ਵਲੋਂ ਛਪੇ ਇਕ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ - "ਵਾਈ ਏ ਆਈ ਇਜ਼ ਸੋ ਥਰਸਟੀ: ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਜ਼ ਯੂਜ਼ ਮੈਸਿਵ ਅਮਾਊਂਟਸ ਆਫ ਵਾਟਰ - ਭਾਵ ਏ ਆਈ ਇੰਨੀ ਤ੍ਰਿਹਾਈ ਕਿਉਂ ਹੈ: ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ"। ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਜੈਫ ਯੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਰਿਵਰਸਾਈਡ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ੈਓਲੀ ਰੈਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਰਿਸਰਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਪਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏ ਆਈ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ (ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਿਹੜੇ ਡੈਟਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ੈਓਲੀ ਰੈਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਚੈਟ-ਜੀ ਪੀ ਟੀ-3 ਦੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਮਲ 7 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਜਾਂ 1 ਲੱਖ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਗੈਲਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਫ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਮਾਡਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂਪੁੱਛਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਜੀ ਪੀ ਟੀ-3 ਮਾਡਲ ਵਲੋਂ 10-50 ਪੁੱਛਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਮਗਰ ਪਾਣੀ ਦੇ 16 ਔਂਸਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਡਲ ਅਰਬਾਂ ਪੁੱਛਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਖਪਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

18 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ ਦੇ ਸਾਈਟ ’ਤੇ ਛਪੇ ਆਰਟੀਕਲ "ਏ ਬੋਟਲ ਆਫ ਵਾਟਰ ਪਰ ਈਮੇਲ: ਦਿ ਹਿਡਨ ਇਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲ ਕੌਸਟਸ ਆਫ ਯੂਜ਼ਿੰਗ ਏ ਆਈ ਚੈਟਬੌਟਸ" ਅਨੁਸਾਰ ਜੀ ਪੀ ਟੀ-4 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ 100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਈਮੇਲ ਲਿਖਣ ਮਗਰ 519 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਪੂਰੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਈਮੇਲ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 27 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 10% ਲੋਕ (1 ਕ੍ਰੋੜ 60 ਲੱਖ ਲੋਕ) ਜੀ ਪੀ ਟੀ -4 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹਰ ਹਫਤੇ 100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਈਮੇਲ ਲਿਖਣ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ 43 ਕ੍ਰੋੜ 52 ਲੱਖ 35 ਹਜ਼ਾਰ 4 ਸੌ 76 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਹ ਮਾਤਰਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਰੋਡ ਆਈਲੈਂਡ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਸੋਂ ਵਲੋਂ ਡੇਢ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧਣ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੈਨ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ 2027 ਤੱਕ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਵਲੋਂ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 6.6 ਅਰਬ ਘਣ (ਕਿਊਬਕ) ਮੀਟਰ ਜਾਂ 8.6 ਅਰਬ ਘਣ (ਕਿਊਬਕ) ਗਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਸ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੈਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 2027 ਤੱਕ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸੀ ਵਲੋਂ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਜਿੰਨੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ 6 ਮੁਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਹਰ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਵਲੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਪਤ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਆਈਓਵਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਸਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤੰਗੀ ਦੇ ਹਾਲਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੈਫ ਯੰਗ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਆਈਓਵਾ ਦੇ ਇਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲ ਕਾਊਂਸਲ ਐਨਰਜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੈਰੀ ਜੌਹਨਸਨ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਪੱਕੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਆਈਓਵਾ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤੰਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਈਓਵਾ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅਲਟੂਨਾ ਵਿਚਲਾ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕੁੱਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੰਜਵਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਣੀ ਖਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।" ਇਸ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਆਰਟੀਕਲ (ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਓਰਗੈਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡੈਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਗੂਗਲ ਦੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਖਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਪਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਕਨੌਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰ ਰਹੇ ਕਈ ਖੋਜੀ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਵਲੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਊਰਜਾ (ਐਨਰਜੀ) ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਊਜ਼ ਵੀਕ ਦੇ ਸਾਈਟ ’ਤੇ 19 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਜੈਫ ਯੰਗ ਵਲੋਂ ਛਪੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਨਰਜੀ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਜਨਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 2026 ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕੁੱਲ ਬਿਜਲੀ ਦਾ 17 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚਲੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 2026 ਤੱਕ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚਲੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕੁੱਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਉੱਥੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੇ 6 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਨਰਜੀ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਰਿਨ ਕੈਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 2026 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚਲੇ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 1000 ਟੈਰਾਵਾਟ ਆਵਰਜ਼ (ਘੰਟਿਆਂ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਇਕ ਟੈਰਾਵਾਟ ਆਵਰ ਇੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਬਿਜਲੀ 2 ਲੱਖ ਔਸਤ ਘਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਡੈਟਾ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦਾ ਸੈਕਟਰ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਸਾਰੇ ਜਾਪਾਨ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹਿੱਸਾ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਲੋਂ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਕਨੌਲੋਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਡਲਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਤਕਨੌਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਓਪਨ ਏ ਆਈ ਦੇ ਜੀ ਪੀ ਟੀ-3 ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ 1300 ਮੈਗਾਵਾਟ ਆਵਰਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 130 ਘਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਫਿਸਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਇੰਟਫਿਕ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਸਾਈਟ ’ਤੇ 25 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਛਪੇ ਇਕ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਬੋਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕੇਟ ਸੈਨਕੋ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ 2021 ਤੱਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 2021 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਮਾਡਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪੁੱਛਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਊਜ਼ ਸਾਈਟ ਵੌਕਸ ’ਤੇ 28 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ "ਏ ਆਈ ਆਲਰੈਡੀ ਯੂਜ਼ਜ਼ ਐਜ਼ ਮਚ ਐਨਰਜੀ ਐਜ਼ ਏ ਸਮਾਲ ਕੰਟਰੀ" ਨਾਂ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਨਰਜੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੂਗਲ ’ਤੇ ਕੀਤੀ ਇਕ ਸਰਚ ਲਈ 0.3 ਵਾਟ ਆਵਰਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੈਟ ਜੀ ਪੀ ਟੀ ਵਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਪੁੱਛ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ 2.9 ਵਾਟ ਆਵਰਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਮਾਡਲ ਵਲੋਂ ਇਕ ਪੁੱਛ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ’ਤੇ ਗੂਗਲ ਦੀ ਸਰਚ ਨਾਲੋਂ 10 ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਕਰੀਬਨ 9 ਅਰਬ ਸਰਚਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਚਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਚੈਟ ਜੀ ਪੀ ਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 10 ਟੈਰਾਵਾਟ ਆਵਰਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਲੱਖ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਦੀ ਹੈ।

18 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ ਦੇ ਸਾਈਟ ’ਤੇ ਛਪੇ ਇਕ ਆਰਟੀਕਲ (ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਅਨੁਸਾਰ ਜੀ ਪੀ ਟੀ-4 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਏ ਆਈ ਦੇ ਚੈਟਬੋਟ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵਾਰ 100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਈਮੇਲ ਲਿਖਣ ਲਈ 0.14 ਕਿਲੋਵਾਟ-ਆਵਰਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ 14 ਐੱਲ ਈ ਡੀ ਦਾ ਬਲਬ ਇਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਜਗਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ 100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਈਮੇਲ ਪੂਰੇ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਹਫਤੇ ’ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 7.5 ਕਿਲੋਵਾਟ ਆਵਰਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ ਦੇ 9.3 ਘਰ ਇਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੋਕ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਲਈ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਾਰ 100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਈਮੇਲ ਲਿਖਣ ਤਾਂ ਉਸ ’ਤੇ 1 ਲੱਖ 21 ਹਜ਼ਾਰ 5 ਸੌ 17 ਮੈਗਾਵਾਟ-ਆਵਰਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰ 20 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਸਰੀ ਸੋਗੀ ਹਵਾ

ਲਿਖਤ : ਮੋਹਨ ਸ਼ਰਮਾ
-ਮੋਬਾਈਲ : 94171-48866

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਛੇਵੇਂ ਦਰਿਆ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸੱਥਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁੰਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਸੋਗੀ ਹਵਾ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੁਰੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋਈ ਹਵਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਖ਼ੌਫ਼ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। 'ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਨੇਰੀ' ਹੁਣ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਜਾਲ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਸਕਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਨਸ਼ਾ ਫੜਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਵੈਣ ਦਿਲ ਲੂਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਉੜਤਾ ਪੰਜਾਬ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ 'ਮਰਦਾ ਪੰਜਾਬ' ਫਿਲਮ ਵੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਨਸ਼ਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਕੇ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਸਕਰ ਨਸ਼ਾ ਰਿਓੜੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡ ਕੇ 'ਮੌਤ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ' ਕਿੰਜ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ?

ਨਸ਼ਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਨਗਰ, ਦੁਆਰਕਾ ਰੋਡ, ਵਿਕਾਸਪੁਰੀ ਅਤੇ ਨਵਾਦਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਨਾਈਜੇਰੀਅਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਧੰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਸਕਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਥਹੁ-ਟਿਕਾਣਾ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਵਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ 'ਅਸਲੀ ਮਾਲ' ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਸਲੀ ਬਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਥਹੁ-ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਮੈਟਰੋ ਦਾ ਖੰਭਾ ਨੰਬਰ ਦੱਸ ਕੇ ਉੱਥੇ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਸ, ਹੱਥੋ-ਹੱਥ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਧਰਲੇ ਤਸਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਕਲੀ ਨੋਟ ਅਤੇ ਉੱਧਰੋਂ ਨਕਲੀ ਚਿੱਟਾ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਣਾ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉੱਥੋਂ ਛੇਤੀ ਖਿਸਕਣ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੀ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸੱਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ 'ਮਾਲ' ਹੋਣ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਸਕਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੇੜੀ ਚਿੱਟਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਚਿੱਟਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ 'ਮਾਲ' ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗਿਓਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਤਸਕਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, "ਕਿਹੜਾ ਲੈਣੈ, ਆਰ ਦਾ ਜਾਂ ਪਾਰ ਦਾ?" 'ਆਰ ਦਾ' ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਇੱਧਰ ਹੀ ਕੈਮੀਕਲ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ 'ਚਿੱਟੇ' ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਪਾਰ ਦਾ' ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਆਈ ਹੈਰੋਇਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਰੇਟ ਪੁੱਛਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ 'ਆਰ ਦਾ' ਜਾਂ 'ਪਾਰ ਦਾ' ਚਿੱਟਾ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਭੁੱਕੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇੜੀ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, "ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਫਿਰਨੀ ਵਾਲੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਿਐ। ਲੈ ਲਓ ਨਜ਼ਾਰਾ" ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਰੋਟੀ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਿਰਲਾਪ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਇੰਜ ਫਿਰਨੀ ਵਾਲੇ ਮੋੜ ਵੱਲ ਦੌੜਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਲੱਭ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਤਨੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਜੋੜੇ ਪੈਸੇ ਉਹ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗੰਦ-ਮੰਦ ਨੂੰ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਸੌਗਾਤ ਸਮਝ ਕੇ ਚੁੱਕਵੇਂ ਪੈਰੀਂ ਘਰ ਵੱਲ ਦੌੜਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਭੁੱਕੀ ਛੱਡਣ ਉਪਰੰਤ ਦੂਜੇ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਲੋਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਝੂਟਾ ਲੈ ਕੇ ਹਟਿਆਂ।" ਜਦੋਂ ਅਮਲੀ ਨੇ ਅਫੀਮ ਖਾਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੁੰਡਲੀ ਵਿਚ ਇੰਜ ਦੱਸਦੈ, "ਅੱਜ ਤਾਂ ਕਾਲੀ ਨਾਗਣੀ ਮੇਲਦੀ ਐ।" ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਅਮਲੀਆਂ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਏ ਹਨ। ਅਮਲੀ ਭੁੱਕੀ ਦਾ ਅੱਡਾ ਦੂਜੇ ਅਮਲੀ ਤੋਂ ਇੰਜ ਪੁੱਛਦੈ, "ਮੋਬਾਈਲ ਚਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ, ਕਿੱਥੋਂ ਹੋਊ?" ਦੂਜਾ ਅਮਲੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋਰ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੈ, "ਅੱਜ ਆਥਣੇ ਭੀੜੀ ਗਲੀ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਊਗਾ, ਕਰਵਾ ਲਈਂ ਚਾਰਜ।" ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਉਂ ਪੁੱਛਦੈ, "ਕਿਵੇਂ, ਤੇਰੇ ਵਾਲਾ ਮੋਬਾਈਲ ਭੋਰਾ ਵੀ ਰੇਂਜ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ?" ਅੱਗਿਓਂ ਜੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮੋਟੀ ਭੁੱਕੀ ਖਾਧੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦੈ, "ਅੱਜ ਤਾਂ ਬਸ ਮਿੱਸ ਕਾਲ ਹੀ ਮਾਰੀ ਐ।" ਪਰ ਜੇਕਰ ਭੁੱਕੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਮਲੀ ਦੁਖੀ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਯਾਰ, ਮੋਬਾਈਲ ਈ ਡੈੱਡ ਹੋ ਗਿਆ।"

ਜੇ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਅੱਡਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਮਲੀ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਵਜੋਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਹੁਣ ਬਈ ਭੱਠੇ ਕੋਲ ਟਾਵਰ ਲੱਗ ਰਿਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਜੂਗਾ।" ਜਦੋਂ ਅਮਲੀ ਭੁੱਕੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਡੀਕਲ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੋਬਾਈਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਦੋ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਘੰਟੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਲੈ ਲਿਐ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੀੜੀ ਪੀਣ ਸਮੇਂ ਨਸ਼ੇੜੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਆ ਜਾ ਫਾਇਰ ਕਰੀਏ।"

ਸਮੈਕ ਦਾ ਆਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧਾ ਗ੍ਰਾਮ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਨਸ਼ੇੜੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਝੁਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਵਿਥਿਆ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਬੜਾ ਮਹਿੰਗਾ ਕਾਰਡ ਐ। ਇਕੱਠਾ ਈ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪੁਆਉਣਾ ਪੈਂਦੈ।" ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਕੀਮਤੀ ਨਸ਼ਾ ਨਸ਼ੇੜੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ,"ਟਾਵਰ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬਥੇਰੇ ਲਾਤੇ। ਪਰ ਐਨਾ ਮਹਿੰਗਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਆਪਣੇ ਤਾਂ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ।"

ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੋਡ ਵਰਡ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਕੈਮਿਸਟ, ਡਰੱਗ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਰੋਂ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਘਰੋਂ ਹੀ ਹੋਮ ਡਲਿਵਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਰਡਰ ਮੋਬਾਈਲ ਰਾਹੀਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਰੈਕਸ ਨੂੰ ਕੋਕ, ਕੈਪਸੂਲ ਨੂੰ ਕਾਜੂ, ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਘੋੜਾ, ਨੀਲਾ ਘੋੜਾ ਆਦਿ ਕੋਡ ਵਰਡ ਵਰਤ ਕੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਪੈਂਟ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਜੇਬਾਂ, ਬੂਟਾਂ, ਜੁਰਾਬਾਂ, ਸਕੂਟਰ ਦੀਆਂ ਡਿੱਗੀਆਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮਾਲ' ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਲਪਰੈਕਸ ਲਈ ਐਲ, ਟਰਾਮਾਡੋਲ ਨੂੰ ਟੀਐੱਮਡੀ, ਸਿਗਨੇਚਰ ਨੂੰ ਘੋੜਾ, ਸਰਿੰਜ ਨੂੰ ਭੜਾਕਾ, ਬੁਪਰੀਨਾਰਫੀਨ ਨੂੰ ਗਲੋਚਰ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਦੀ ਗੁਪਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਇਹ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਦਿਲਕਸ਼ ਸਕੀਮਾਂ ਵੀ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਜਿਵੇਂ ਦਸ ਫੈਂਸੀ-ਡਰਿੱਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ੀਸ਼ੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਮੁਫ਼ਤ। ਲੋਮੋਟਿਲ ਦੇ ਵੀਹ ਪੱਤਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਪੱਤਾ ਮੁਫ਼ਤ ਆਦਿ। ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਨਸ਼ਾ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਗੁਪਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਅਮਰ ਵੇਲ੍ਹ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਾ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ

ਲਿਖਤ : ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੋਕਰਾਜ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਅਰੰਭ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਚਨ-ਬੱਧਤਾ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਲੋਕ ਬਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, 'ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ'। ਇੰਝ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਾਡਾ ਮਾਣ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲੋਕ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ-ਵਿਚਾਰਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਾਬਰੀ ਭਾਵ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣੇ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੋਖਾ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਵਸੋਂ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਸ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਢਿੱਡ ਭਰਵੀਂ ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ 80 ਕਰੋੜ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਅਨਾਜ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਵਿੱਚ ਪਾੜਾ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੱਧੀਓਂ ਵੱਧ ਦੌਲਤ ਕੇਵਲ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਵਸੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਓਪਾਰ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਮੋਹਰੀ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਲੋਕਰਾਜ ਦੀ ਥਾਂ ਵੋਟ ਰਾਜ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਰਚੇ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਗਲਤ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਰਿਉੜੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਆਰਥਿਕਤਾ ਉੱਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਡੁੱਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਇੰਨੇ ਵਧਾ ਲਏ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੈਸਾ ਬਚਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਘਾੜੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਮੇਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤ ਅਧਾਰਿਤ ਵਖਰੇਵੇਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਸੋਂ ਦੇ ਕੋਈ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਹੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਘਾਣ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਕਦਰ ਕੇਵਲ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਣਾ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਗੂਆਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਮਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬੰਧਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਲੋਕਰਾਜ ਵਾਲੇ ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਖੋਰੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਾਰੂ ਬਹਿਸ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਬਹਿਸ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕਰਾਜ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾ ਹੀ ਚੁਣੇ ਜਾਣ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਣਾ, ਸੜਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ, ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਰਤਣੀ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣ। ਧਰਮ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸੌੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਰਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

ਪੱਕਾ ਘਰ ਟੋਲੀਂ ਬਾਬਲਾ

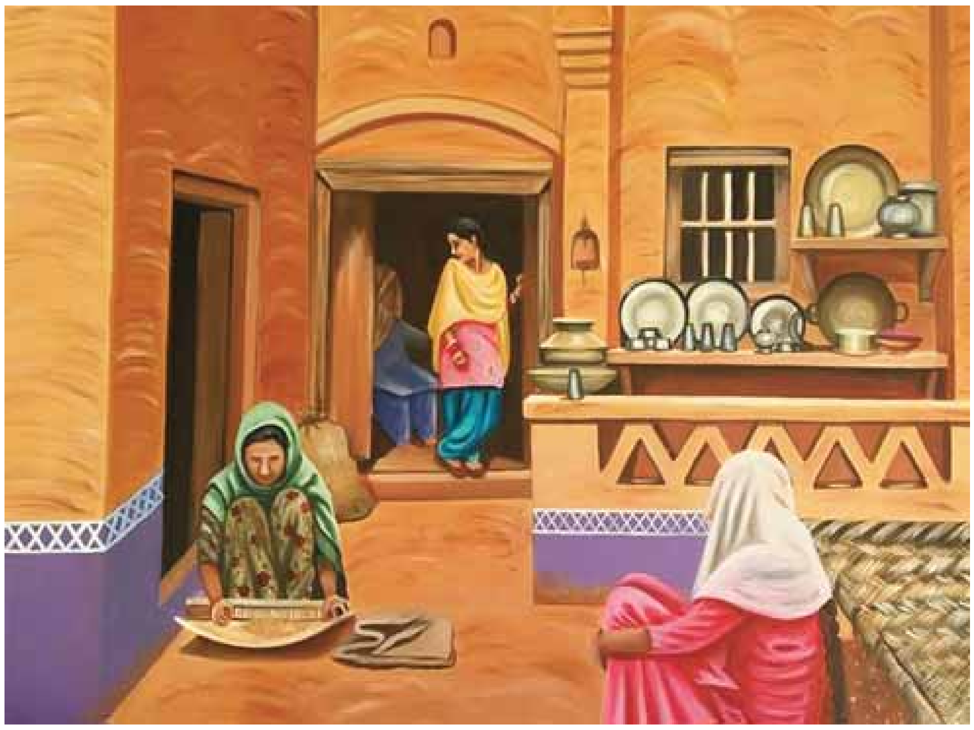

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਖੱਟੇ-ਮਿੱਠੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗੀਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਵੁਕ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸੰਵਾਦ ਪਿਓ ਤੇ ਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਾਇਆ ਧਨ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਿਓ ਲਈ ਧੀਆਂ ਕਿਸੇ ਅਣਮੁੱਲੇ ਸਰਮਾਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲੀ ਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਤੋਰਨ ਦੀ ਅਸਹਿ ਪੀੜ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮੀ ਬਾਬਲ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਧੀ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਪਿਓ ਨੂੰ ਧੀ ਵਿਹਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਿਓ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਧੀ ਦਾ ਦਾਜ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਡਰ-ਡਰ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਸਦੀ ਪਿਆਰੀ ਧੀ ਦੇ ਕਾਜ ਰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇੰਜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਬਾਬਲ ਕਿਉਂ ਡਰਿਆ,
ਬਾਬਲ ਕਿਉਂ ਡਰਿਆ
ਬਾਬਲ ਦੀ ਧੀ ਕੁਆਰੀ,
ਬਾਬਲ ਧਰਮੀ ਤਾਂ ਡਰਿਆ

ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਘਰ ਕੱਚੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੱਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਧੀ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਇਹੀ ਅਰਜੋਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਪੱਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਪਿਓ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਵਰ ਲੱਭੇ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਰੀਝਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੇ। ਪਿਓ ਤੇ ਧੀ ਦੀ ਇਸ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਨੂੰ ਇੰਜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਪੱਕਾ ਘਰ ਟੋਲੀਂ ਬਾਬਲਾ,
ਕਿਤੇ ਲਿੱਪਣੇ ਨਾ ਪੈਣ ਬਨੇਰੇ
ਲੰਮੀ ਵੀਹੀ ਤੇ ਪੱਕਾ ਘਰ ਤੇਰਾ,
ਤੂੰ ਹੁਕਮ ਚਲਾਈਂ ਬੱਚੀਏ

ਜਦੋਂ ਪਿਓ ਆਪਣੀ ਲਾਡਲੀ ਧੀ ਦਾ ਸਾਕ ਪੱਕਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਵਰ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਿਰਜਦੀ ਹੋਈ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਾਹਾ ਕੱਢਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਬਲ ਦਾ ਘਰ ਛੁੱਟ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਉਸਨੂੰ ਮਾਯੂਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਯੂਸੀ ਬਾਬਲ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੇ ਨਿੱਘੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਹੀ ਬਿੰਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਸੂਈ ਵੱਟਵਾਂ ਧਾਗਾ,
ਬੈਠ ਕਸੀਦਾ ਕੱਢ ਰਹੀ ਆਂ
ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀ ਪੁੱਛਦੇ,
ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਬੀਬਾ ਰੋ ਰਹੀ ਆਂ
ਬਾਬਲ ਮੇਰਾ ਸਾਹਾ ਸਦਾਇਆ,
ਮੈਂ ਪਰਦੇਸਣ ਹੋ ਰਹੀ ਆਂ

ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਬਲ ਨੂੰ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਨਿਵਣਾ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਡੋਲੀ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿਓ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੇਗਾਨੇ ਦੇ ਹੱਥ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਪਹਾੜ ਜਿੱਡਾ ਦਿਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਧੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਪੀੜਦਾਇਕ ਤੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਨਿਵੇਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਪਰਬਤ,
ਹੋਰ ਨਿਵਿਆਂ ਨਾ ਕੋਈ
ਨਿਵਿਆਂ ਲਾਡੋ ਦਾ ਬਾਬਲ,
ਜਿਹਨੇ ਧੀ ਵਿਆਹੀ
ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਇਆ ਬਾਬਲ ਜੀ,
ਜੱਗ ਹੁੰਦੜੀ ਆਈ

ਡੋਲੀ ਦੀ ਵਿਦਾਈ ਮੌਕੇ ਧੀ ਦਾ ਦਿਲ ਵੀ ਬਾਬਲ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਿਓ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਬਲ ਆਪਣੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਧੀ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ:

ਤੇਰੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਵੇ,
ਬਾਬਲ ਡੋਲਾ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦਾ
ਇਕ ਟਾਹਲੀ ਪੁਟਾ ਦੇਵਾਂ,
ਧੀਏ ਘਰ ਜਾ ਆਪਣੇ
ਤੇਰੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਵੇ,
ਬਾਬਲ ਗੁੱਡੀਆਂ ਕੌਣ ਖੇਡੇ
ਮੇਰੀਆਂ ਖੇਡਣ ਪੋਤਰੀਆਂ, ਧੀਏ ਘਰ ਜਾ ਆਪਣੇ

ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਇੰਜ ਬਿਆਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਹਰੀਏ ਹਰੀਏ ਡੇਕੇ ਨੀਂ ਫੁੱਲ ਦੇ ਦੇ
ਅੱਜ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਪੇਕੇ ਨੀਂ, ਫੁੱਲ ਦੇ ਦੇ

ਧੀਆਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰੌਣਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਓ ਦੀ ਪੱਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਰੁਤਬਾ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧੀ ਹੀ ਬਾਬਲ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਧੀਆਂ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਆਪਣੇ ਬਾਬਲ ਦੀ ਸੁੱਖ ਲੋੜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਧੀਆਂ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧੀਆਂ ਦੀ ਦਾਤ ਤਾਂ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਵੈਚ
ਸੰਪਰਕ : 98782-24000

ਰਾਹ ਦਸੇਰੀਆਂ ਲੋਕ ਸਿਆਣਪਾਂ

ਸੁਖਦੇਵ ਮਾਦਪੁਰੀ

ਲੋਕ ਸਿਆਣਪਾਂ, ਅਖਾਣ, ਅਖੌਤਾਂ, ਕਹਾਵਤਾਂ ਮਿੱਥ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਜੀਵਨ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸੁਭਾਇਕ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸਮੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲੁਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਆਬਾਦੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਟੀਆ ਅਥਵਾ ਆਸ਼ਰਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਨਲਕੇ ਅਤੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਖੂਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਚੇਲਾ ਲੱਜ ਡੋਲ ਲੈ ਕੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤੇ ਖੂਹ ਦੀ ਮੌਣ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਭੌਣੀ ਰਾਹੀਂ ਡੋਲ ਖੂਹ ਵਿਚ ਫਰਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਜ ਛੋਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡੋਲ ਖੂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤਕ ਨਾ ਪੁੱਜਾ। ਉਸਨੇ ਖਾਲੀ ਡੋਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ, 'ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ ਖੂਹ ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਹੈ।' ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਡੋਲ ਫਰਾਹਿਆ, ਪਰ ਡੋਲ ਪਾਣੀ ਤਕ ਨਾ ਪੁੱਜਾ। ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਲੱਜ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਛੋਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡੋਲ ਪਾਣੀ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਤੇ ਲੱਜ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਡੋਲ ਦੁਬਾਰਾ ਖੂਹ 'ਚ ਲਮਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਡੋਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਤੇ ਪਾਣੀ ਰਿਸ਼ੀ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਧਰਿਆ। ਪਾਣੀ ਵੇਖ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਸਕਰਾਏ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਭਗਤਾ ਇਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਅਕਲਾਂ ਬਾਝੋਂ ਖੂਹ ਖਾਲੀ। ਤੁਸੀਂ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਖੂਹ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸਨੇ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਪਾਣੀ ਭਰ ਲਿਆਂਦਾ।' ਇਸੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ 'ਮਨ ਜੀਤੇ ਜਗੁ ਜੀਤ' ਅਖਾਣ ਨਾਲ ਇਕ ਘਟਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਣ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਟਰੰਕ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਾਹ ਭਗਤਾ ਇਹ ਟਰੰਕ ਔਗੜ ਨਾਥ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਦਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਟਰੰਕ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੰਦੇ ਦੀ ਥਾਂ ਮੋਟਾ ਧਾਗਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚੇਲਾ ਟਰੰਕ ਲੈ ਕੇ ਟੁਰ ਪਿਆ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਹ ਟਰੰਕ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕੀ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਜੱਕੋ ਤੱਕੀ ਵਿਚ ਟਰੰਕ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ। ਟਰੰਕ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਸਾਰ ਹੀ ਟਰੰਕ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਚੂਹਾ ਟਪੂਸੀ ਮਾਰਕੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਲੁਕਿਆ। ਚੇਲੇ ਨੇ ਚੂਹਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਥੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਆਖਿਰ ਟਰੰਕ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਓਹੀ ਰੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਤੁਰ ਪਿਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟਰੰਕ ਜਾ ਫੜਾਇਆ। ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਟਰੰਕ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ 'ਕਾਕਾ ਤੇਰੇ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚੂਹਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' 'ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਂ ਟਰੰਕ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਚੂਹਾ ਵਿਚੋਂ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਰ ਚੇਲੇ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। 'ਪੁੱਤਰਾ ਤੂੰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਤੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇਰਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਚੰਚਲ ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਆਪਣਾ ਮਨ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹੀ ਜੱਗ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਹ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਦੀ ਖਿਮਾ ਮੰਗ।' ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ। ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦੀ ਇਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ:

ਆਬ ਆਬ ਕਰ ਮੋਇਓਂ ਬੱਚਾ
ਫ਼ਾਰਸੀਆਂ ਘਰ ਗਾਲੇ
ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦਾ
ਦੇਂਦੀ ਭਰ ਭਰ ਪਿਆਲੇ

ਆਬ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਆਬ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਾਰਸੀ ਇਰਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਫ਼ਾਰਸੀ ਲਿਖਣ, ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਫਖ਼ਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਕਾਜੀ ਕੋਲੋਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਨ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਆਬ ਆਖਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਆਬ ਆਬ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪਾਣੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੀ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਬਾਹਰੋਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਹੂੰਗਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਬ ਆਬ ਮੰਗਦਾ ਸੀ।' ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫ਼ਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਆਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਈ ਤੇ ਕੂਕਣ ਲੱਗੀ: ਆਬ ਆਬ ਕਰ ਮੋਇਓਂ ਬੱਚਾ/ਫ਼ਾਰਸੀਆਂ ਘਰ ਗਾਲੇ/ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦਾ/ ਦੇਂਦੀ ਭਰ ਭਰ ਪਿਆਲੇ

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਾ ਅਪਣਾ ਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਅਖਾਣ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਅਖਾਣ ਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਮਾਏ ਹੋਏ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਟੱਲ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਉਘਾੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਤੱਤ ਪਰੋਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਘੋਲਦੇ, ਸੁਹਜ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਸੁਲਝਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਾਂਗ ਅਖਾਣ ਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਦੀਆਂ ਕਮਾਏ ਹੋਏ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੁਠਾਲੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੇ ਜੀਵਨ ਪਰਵਾਹ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਸ਼ੀਨੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਪੁਰਾਣਾ ਪੰਜਾਬ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਸੜਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਰਟਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਅਤੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਘਰ ਘਰ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸੱਥਾਂ ਤੇ ਮਹਿਫ਼ਲਾਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਦੁਪਹਿਰੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਰੋਟਿਆਂ-ਟਾਹਲੀਆਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਲੋਕ ਮਿਲ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵਿਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਬੁੱਝਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੱਥਾਂ ਅਤੇ ਖੁੰਡਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਅਖਾਣ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਗ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚੋਂ ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਲੋਕ ਅਖਾਣਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕ ਅਖਾਣ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਖੇਤੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੋਣ, ਪਸ਼ੂ ਧਨ, ਸਿੰਜਾਈ, ਗੋਡੀ, ਬੀਜਾਈ, ਗਹਾਈ, ਵਾਢੀ, ਫ਼ਸਲਾਂ, ਖਾਦਾਂ ਤੇ ਜੱਟ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਆਦਿ ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਅਖਾਣ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਅਗਵਾਈ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਅਖਾਣ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਸਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉਪ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਖਾਣ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ। ਡਾ. ਦੇਵੀ ਦਾਸ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਾਣਾਂ ਦੀ ਖਾਣ', ਡਾ. ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਮਲਕ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਾਡੇ ਅਖਾਣ', ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਪਾਦਿਤ 'ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ', ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਵਾਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਪਾਦਿਤ 'ਮੁਹਾਵਰਾ ਅਤੇ ਅਖਾਣ ਕੋਸ਼' ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਲੋਕ ਸਿਆਣਪਾਂ' ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਅਖਾਣ ਕੋਸ਼ ਹਨ। ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਖਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਅਖਾਣ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡਾ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਵਿਰਸਾ ਅਜਾਈਂ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲਿਖਤ : ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ
ਸੰਪਰਕ: 98888-28406

....ਤੇ ਬੇਸਮੈਂਟ ਬੋਲ ਪਈ

ਬੇਸਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਕਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਬੱਬ 2009 ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ। ਬੇਟਾ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਥੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖਿੱਚ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪਰਵਾਸ-ਕੇਂਦਰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਸਾਨੂੰ ਕਨੇਡਾ ਲੈ ਗਈ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲੰਡਨ (ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਕੋਈ ਢਾਈ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ) ਜਾਂਦੇ ਵਕਤ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ 'ਬਰੈਂਪਟਨ' ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਬੇਟਾ ਉਸ ਵਕਤ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਲੰਡਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਰਫ ਗਿਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤੋਂ ਬੈਠਿਆਂ ਬੜਾ ਦਿਲਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ।

ਬੇਟੇ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਉਹ ਕੋਂਡੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਤਰੀ-ਭੋਜ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਪੈਦਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਾਂ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਸਾਹਮਣੇ ਗਰਾਜ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਸਿੱਧੀ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਪੌੜੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਨੀਚੇ ਉੱਤਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸਾਂ। ਇੰਝ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸਵਰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਮਿਨੀ-ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਜੀ ਵਿਸਕੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸੀਨ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਵਾ-ਪਿਆਜ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬੇਸਮੈਂਟ ਹਨੇਰੀ-ਗੁਫ਼ਾ (ਧਇਨ) ਜਿਹੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਭਾ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਸਮਾਨ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ, ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਜੱਟ ਬਣਿਆ ਨਵਾਬ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ...। ਬੇਸਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਆਸ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਜਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪਕੌੜੇ-ਸਮੋਸੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਹੋਇਆ।

ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਹ ਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਫੜਨ ਲੱਗਾ। ਪਲੱਸ ਟੂ ਅਤੇ ਆਈਲੈਟਸ (ਓਿਲਠਸ) ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਬੈਂਡ ਆਏ ਨਹੀਂ ਤੇ ਫਿਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ... ਬੱਸ ਜੀ ਏਜੰਟ ਨੇ ਹੁਣ ਵੀਜ਼ਾ ਲਗਵਾ ਦੇਣੈ, ਆਹੀ ਕੋਈ ਚੌਵੀ-ਪੱਚੀ ਲੱਖ ਦਾ ਖਰਚਾ ਐ, ਜੁਆਕ ਸੈੱਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਨੇਡਾ ... ਕਨੇਡਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਏਜੰਟ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸੱਜਣ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫੁਕਰੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਈ ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਬੱਸ ਪੁੱਛੋ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ ... ਮੌਜਾਂ ਈ ਮੌਜਾਂ ਨੇ ... ਮੇਮਾਂ ਬੀਚ 'ਤੇ ... ਡਾਲਰ ਲਗਦੇ ਨੇ ਝਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ... ਫੁਕਰੀਆਂ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ-ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸੀ, ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਕਮਾ ਲਿਆਇਆ ਤੇ ਸੈਰ ਵੀ ਕਰ ਆਇਆ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰ ਤੋੜਨ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਣਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਬੰਦ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਜਾਣਾ। ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੁਣੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੁੰਨ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸੁਣੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕੋਈ ਪੱਚੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਨੇਡਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਇੰਡੀਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੰਬੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉੱਤਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ 'ਸਵਾਗਤ' ਉੱਥੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ... ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਉਸ ਵਕਤ ਸੂਰਤ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੈਸਟ-ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਪੰਜ-ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਸਕਾਚ ਪਿਲਾਈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਵਾਇਆ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਉਹ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਾਇਲ ਹੋ ਗਏ। ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਲੋਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੈੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਐਡਰੈਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਕੋਲੀਵਾੜਾ (ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਬੰਬੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ) ਦੀ ਇੱਕ 'ਖੋਲੀ' ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦਾ ਕੀਤਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਕ ਦਮ ਮੂਹਰੇ ਆ ਖੜੋਤਾ। 'ਖੋਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਚਾਹ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਫੁਰਲੀਆਂ ਇਉਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ...। ਇਹ ਫੁਕਰਪੁਣਾ ਵੀ ਲੈ ਬੈਠਿਆ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਨਾਲੇ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹੜਾ ਟਿਕਦੇ ਨੇ।

ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ/ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਚੰਗਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਵਾਸ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਰਾਏ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਇੰਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੋਂ ਜੌਹਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ... . 'ਬਾਕੀ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋ' ਦੀ ਟਾਂਚ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸਭ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨਾ ਭੇਜੋ ਪਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਅਧਿਐਨ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। 1990 ਤੋਂ 2022 ਤਕ ਕੁੱਲ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ 74 % ਕੇਵਲ 2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਵਾਸ ਲਈ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 14 ਹਜ਼ਾਰ 342 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 5639 ਕਰੋੜ ਦੀ ਚੱਲ-ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚੀ ਹੈ। ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸ੍ਰੋਤ ਵੀ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਮਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਭਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੇਸਮੈਂਟ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਡੈਂਨ (ਧਇਨ) ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਡੈਣ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡਾ-ਕੁੜੀ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚਵਾ ਕੇ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਰਿਹਾ ਪਰਿਵਾਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਭੁਗਤਦਾ ਹੋਰ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਕਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਝ ਵੀ ਨਵੇਂ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜੇ ਜਦੋਂ ਕਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਾਏ ਐਨੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤਾਂ ਕਿਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਮਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਰ ਉਹ ਓਵਰਟਾਈਮ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੇ ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਦਿਨੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਦਿਨੇ ਸੌਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੁੜੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਧਰ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਪੋਤੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਂ ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਰਹਿ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਇੱਕ ਸ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਗਏ ਅਸੀਂ। ਲਾੜਾ-ਲਾੜੀ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਕਾਕਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਿਬਨ ਕਟਾਈ 'ਤੇ ਨੋਕ-ਝੋਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਰਿਬਨ ਕਟਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ (ਡਾਲਰਾਂ) ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਖੜ੍ਹੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਹੇਲੀ ਬੋਲੀ 'ਜੀਜਾ ਜੀ, ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਰੈਂਟ ਤਾਂ ਦਿਓ!' ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ ਬੇਸਮੈਂਟ ਬੋਲ ਪਈ ਸੀ।

ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮਿੱਤਰ ਬੋਲਿਆ, "ਬਾਈ ਜੀ, ਬੇਸਮੈਂਟ ਜੋ ਬੋਲ ਰਹੀ ਐ, ਉਹ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕੇਂਗਾ, ਸਿਆਣੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ।

"ਵੀਰ ਚੀਕਾਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ... " ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੀ ਹੂਕ ਜਿਹੀ ਨਿਕਲੀ, "ਹਾਏ, ਕੋਈ ਸੁਣ ਲਵੇ ਬੇਸਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਬੋਲ, ਬਚਾ ਲਵੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕੂਕਾਂ ਵਾਲੀ ਹੋਣੀ ਤੋਂ ...।"

ਲਿਖਤ : ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਪਰਕ: 94667-37933

ਇੰਨੀ ਕੁ ਗੱਲ...

"ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ...।" ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਛੇਵੀਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਈਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣੀ। ਨਵੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਮੋਢੇ ਟੰਗ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਕੂਲ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਣਨ ਦਾ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਕਈ ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। 'ਕਿਹੜਾ ਕੋਰਸ ਕਰਾਂ?' ਦਸਵੀਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਲਾਹਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸਲਾਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਹੱਪਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਚਾਚਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਤਿਹੁ ਸੀ। "ਤੂੰ ਡਾਕਟਰ ਬਣੀਂ। ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ 'ਲਾਜ ਤੈਥੋਂ ਕਰਵਾਊਂ।"

ਹਾਸਿਆਂ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਫਸਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਇਆ। ਨਵਾਂ ਮਾਹੌਲ, ਨਵਾਂ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਤੇ ਨਵੇਂ ਸੁਫ਼ਨੇ। ਸਲਾਹਾਂ, ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਿੱਕਤਾਂ ਭਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸੁਖਾਵੀਆਂ ਜਾਪਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਵੱਡੇ ਖਰਚ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਪਿਆ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਸੀ।

'ਤੂੰ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ...।' ਇਹੋ ਗੱਲਬਾਤ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਜਾ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਗਣ ਲੱਗੀ। ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਘੁੰਮ ਕੇ ਮੈਂ ਵਕਤ ਕਦੀ ਅਜਾਈਂ ਨਾ ਗੁਆਉਂਦਾ। 'ਡਾਕਟਰ' ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ

ਲਗਵਾਉਣ ਦੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਾਹਲ, ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਰੀਝ ਸੀ। 'ਇਹ ਦਿਨ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ? ਚਾਚਾ ਜੀ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਦੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਵੇਗੀ?' ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਖਿਆਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਜਿਹੀ ਅਣਜਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸੁਫ਼ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਦੋਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰੀ ਕੋਰਸ ਲਈ ਹੋਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਡਾਕਟਰ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। 'ਨਾੜ੍ਹੀ ਧੋਤੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਉੱਤੇ ਮੱਖੀ ਬਹਿ ਗਈ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਹੌਸਲਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜਿੰਦਾ-ਕੁੰਡਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਝੇ, ਕੀ ਕਰਾਂ। ਚਾਚੇ ਕੋਲ ਕਿਹੜਾ ਮੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਾਯੂਸੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਝੱਲੀ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਤੇ ਅਣਚਾਹੀਆਂ ਪਗਡੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧੂਰੇ ਕਦਮੀ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ...। ਸੋਚਦਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਲੱਭ ਜਾਵੇ।

ਉਂਝ ਹੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਪਾ ਗਈਆਂ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਸਦਮਾ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਨਾ ਭੁੱਲਿਆ। ਉਹ ਪਲ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਡਰ ਬਣ ਕੇ ਠਹਿਰ ਗਏ ਸਨ। ਮਨ 'ਚ ਕੋਈ ਗੰਢ ਜਿਹੀ ਪੈ ਗਈ ਜੋ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ। ਵੀਹ ਸਾਲ ਮੈਂ ਚਾਚੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਰਮ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਗਈ।

"ਤੇਰਾ ਚਾਚਾ ਤੈਨੂੰ ਬੜਾ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦੈ...।" ਮਾਪਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਹਾ। ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਚਾਚੇ ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਆ ਗਿਆ। ਵੀਹੀ 'ਚ ਮੰਜੀ ਡਾਹ ਕੇ ਬੈਠਾ ਚਾਚਾ ਖੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਝੁਕ ਕੇ ਮੈਂ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ। ਸਿਆਣ ਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ। ਉਸ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਫ਼ੈਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਝੁਰੜੀਆਂ ਨੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਨੂਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਨੱਕ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਐਨਕ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ। "ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕਿਆ ਰਿਹੈਂ?...।" ਮੰਜੇ ਦੀ ਬਾਹੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਛਤਾਵੇ ਨਾਲ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਮੈਂ ਚਾਚੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਹੋਏ ਮਨ ਅੰਦਰਲੀ ਕਬਰਾਂ ਜਿਹੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਿਆਂ ਤੇ ਝਿਜਕਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਚਾਚਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਆਖਦੇ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ...।" "ਪਤਾ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਤੂੰ ਬੜੀ ਕੀਤੀ। ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਬਾਗਰੂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ... । ਇੰਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਪਿੱਛੇ ਤੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ। ਆਉਂਦਾ, ਬੈਠਦਾ। ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ, ਸੁਣਦਾ... ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੋਈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਿਲਦੀ ਐ ਕਮਲਿਆ... ਕਦੀ ਫਿਰ ਇਉਂ ਨਾ ਕਰੀਂ।" ਚਾਚੇ ਦਾ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਬੋਝ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਘਾਟੇ ਵਾਧੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੂਹੇ ਤਕ ਚਾਚਾ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡਣ ਆਇਆ। ਉਹੀ ਸੁਭਾਅ, ਉਹੀ ਲਾਡ, ਉਹੀ ਹਾਸੇ। ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਚਾਚੇ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲੋਂ ਵਾਲਾ ਚਾਚਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਇਹੋ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਫਜ਼ੂਲ ਜਿਹੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਗੱਲਾਂ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਸਹਿਜ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਗੰਢ ਪੈਣ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਸਵੇਰੇ ਗੁਆਚ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਾਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਿਹਤ ਸੰਸਾਰ

ਪਿੱਠ ਦਰਦ
ਜਦੋਂ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਨਾ ਦੇਵੇ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਆਮ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇਖਣਾ, ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ, ਮੋਟਾਪਾ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗਤੀਹੀਣ ਜੀਵਨ, ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵਿਚ ਬਿਤਾਉਣਾ, ਭੱਜ-ਦੌੜ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ, ਕਸਰਤ ਦੀ ਕਮੀ, ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਆਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਸਰ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅੱਗੇ ਬੈਠਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਵਰਗੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਇਲਾਜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਗਾੜ, ਅੰਗ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਮਰ ਦਰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਦ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੋੜ ਦੇਣ ਨਾਲ ਵੀ ਡਿਸਕ ਸਲਿਪ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। 30 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਡਿਸਕ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਟ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਚ ਲਚਕੀਲਾਪਣ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 40 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਡਿਸਕ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੇਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਤੰਤੂ ਬਣਨ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਕਠੋਰਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲਾਪਣ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ 33 ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਦੀਆਂ 7 ਹੱਡੀਆਂ ਸਰਵਾਈਕਲ ਸਪਾਈਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ 12 ਹੱਡੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸੇਂਕਮ ਅਤੇ ਕੋਕਿਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਦੇ ਕਾਰਨ : ਪਿੱਠ ਦਾ ਦਰਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ, ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਕ ਹੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ-ਫੇਟ ਲੱਗਣਾ, ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਹੱਡੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਹੱਦ ਤਣਾਅ, ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਥਕਾਨ, ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਆਦਿ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤ, ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸੇਵਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣੇ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਦਰਦ ਵਧ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਕਈ ਵਾਰ ਏਨੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵਾਈਕਲ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿੱਠਦਰਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ।

ਮੋਟਾਪਾ ਵੱਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ

ਮੋਟਾਪਾ ਯਾਨਿ ਓਵਰਵੇਟ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਦਰਬਾਜਾ ਵੀ ਓਪਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਲੈਵਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਓਵਰਵੇਟ ਜਾਂ ਮੋਟਾਪਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦਾ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਵਜ਼ਨ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ, ਨੌਜਵਾਨ, ਮੱਧ ਉਮਰ, ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਯਾਨਿ ਹਰ ਉਮਰ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਧ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਡੀ ਮਾਸ ਇੰਡੈਕਸ, ਜਾਂ ਬੀਐਮਆਈ ਨੂੰ ਓਵਰਵੇਟ ਜਾਂ ਮੋਟਾਪੇ ਲਈ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਟੂਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈਟ 5 ਫੀਟ 9 ਇੰਚ :

ਵਜ਼ਨ ਰੇਂਜ਼	ਬੀਐਮਆਈ	ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
124 ਪੌਂਡ ਜਾਂ ਘੱਟ	18.5 ਤੋਂ ਘੱਟ	ਅੰਡਰਵੇਟ
125 ਤੋਂ 168 ਪੌਂਡ	18.5 - 24.9	ਹੈਲਦੀ ਵਜ਼ਨ
169 ਤੋਂ 202 ਪੌਂਡ	25.0 - 29.9	ਓਵਰਵੇਟ
203 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੌਂਡ	30 ਜਾਂ ਵੱਧ	ਮੋਟਾਪਾ
271 ਪੌਂਡ ਤੋਂ ਵੱਧ	40 ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ	ਕਲਾਸ -3 ਮੋਟਾਪਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੁਨਿਆ ਭਰ ਵਿਚ 1975 ਤੋਂ ਮੋਟਾਪੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ 5 ਤੋਂ 19 ਸਾਲ ਦੇ 340 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਜਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ। 18 ਸਾਲ ਅਤੇ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ 1.9 ਬਿਲੀਅਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ‘ਤੇ 650 ਮਿਲੀਅਨ ਮੋਟਾਪੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ। ਸਾਲ 2019 ਵਿਚ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 38 ਮਿਲੀਅਨ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵੱਧ ਵਜ਼ਨ ਵਾਲਿਆ ਅੰਦਰ ਕੋਵਿਡ-19 ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੋਟਾਪਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਖਪਤ ਹੋਈ ਕੈਲੋਰੀ ਅਤੇ ਖਰਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੈਲੋਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਐਨਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਡਰਨ ਲਾਈਫ ਸਟਾਇਲ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲ ਕੇ ਰੇਸ ਵੱਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।ਮਾਈਕਰੋਬਾਇਓਮ ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੇ ਬੈਕਟਰੀਆ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਘੱਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰੀਰਕ ‘ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬਦਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੂਡ ਪ੍ਰਾਸੈਸਿੰਗ ਵਿਚ ਨੇਚੁਰਲ ਘੱਟ ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲ ਤੱਤ ਜਿਆਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਡਕਟਸ ਵਿਚ ਸੋਡੀਅਮ ਸ਼ੂਗਰ, ਅਤੇ ਆਇਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮੋਟਾਪਾ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਓਵਰਵੇਟ ਕਾਰਨ ਦਿਲ, ਸਟ੍ਰੋਕ, ਸ਼ੂਗਰ, ਕੈਂਸਰ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਮਸਕੂਲੋਸਕੇਲਟਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਦਾ ਮੋਟਾਪਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ, ਹਾਈਪਰਟੈਨਸ਼ਨ, ਕੈਂਸਰ, ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ :

ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਚਰਬੀ, ਸ਼ਕਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰੋ। ਘੱਟ ਕੈਲੋਰੀ ਵਾਲਾ ਫੂਡ ਲਵੋ। ਪ੍ਰਾਡਕਟ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਬਲ ‘ਤੇ ਸ਼ੂਗਰ, ਆਇਲ ਅਤੇ ਸੋਡੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜਰੂਰ ਚੈਕ ਕਰੋ।

ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਹੋਲ-ਵੀਟ ਤਾਜ਼ੇ ਫੱਲ, ਜੂਸ, ਹਰੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਲਾਦ ਅਤੇ ਮਿਕਸ ਵੇਜ਼ੀਟੇਬਲ ਸੂਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰੋ। ਡਾਈਟ ਨੂੰ ਪਲਾਨ ਕਰੋ। ਹੈਲਦੀ ਸਨੈਕਸ ਖਾਓ।

ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਯੋਗਾ, ਤੇਜ਼ ਸੈਰ (ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ), ਅਤੇ ਵਰਕ ਆਊਟ ਨੂੰ ਲਾਈਫ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਲਵੋ। ਵੱਧ ਰਹੇ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਘੰਟੇ ਤੇਜ਼ ਸਰੀਰਕ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰੋ।

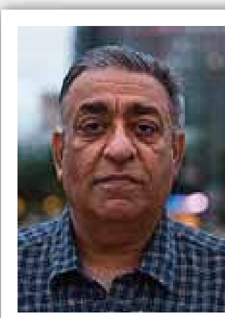

ਅਨਿਲ ਧੀਰ
Columnist

ਤੰਦਰੁਸਤ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਗਲੋਬਲ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਯਾਨਿ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਦੇਣ।

ਪ੍ਰੈਗਨੈਂਸੀ ਦੌਰਾਣ ਭਾਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਬ੍ਰੈਸਟ-ਫੀਡ ਯਾਨਿ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਨਾਲ ਭਾਰ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨੀਂਦ ਘੱਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਭੁੱਖ ਵੱਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾ ਕੈਲੋਰੀ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੀ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਲਵੋ।

ਸਟ੍ਰੈਸ ਵਜ਼ਨ ਵੱਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰੀਲੈਕਸ ਰਹਿਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ।

ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ਨ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਰੱਖੋ। ਡੇਲੀ 8-10 ਗਲਾਸ ਪਾਣੀ ਪੀਓ।

ਜੰਕ-ਫੂਡ ਪਿੱਜ਼ਾ, ਬਰਗਰ, ਫਰਾਈਜ਼, ਪਾਸਤਾ, ਮੀਟ, ਪੋਪਸ, ਅਲਕੋਹਲ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਮਿਰਚ-ਮਸਾਲੇ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਸੀਮਤ ਕਰੋ।

ਨੋਟ: ਖਤਰਨਾਕ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਜਾਂ ਘੱਟਾਉਣ ਲਈ ਡਾਈਟੀਸ਼ੀਅਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। ਸਰੀਰਕ ‘ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਚਲਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਮਿਲੀ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਵੋ।

ਵਾਅਦਾ

ਲਿਖਤ : ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਬਡਰੁੱਖਾਂ
ਸੰਪਰਕ: 98767-14004

"ਤੈਨੂੰ ਬੇਬੇ ਵਰਗੀ ਰੋਟੀ ਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਆਈ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਹੋਗੇ।" ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਡਰ ਜਿਹਾ ਵੀ ਲੱਗਿਆ ਕਿਤੇ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਲਵੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਈਏ। ਉਹ ਪੰਛੀਆਂ ਲਈ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਚੂਰੀ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਈ, "ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਆਖੋ, ਹੁਣ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾਵੇ ਉਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ।" ਆਖ ਕੇ ਉਹਨੇ ਪਲੇਟ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਾਉਣ ਤੁਰ ਗਈ। ਮੈਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣਨਾ ਸੀ।

"ਬੁਲਬੁ ਆ ਜੋ, ਪੁੱਤੂ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲੋ।" ਉਸ ਨੇ ਨਿੰਮ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਆਖਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੂਰੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੁ ਪਿੱਛੇ ਹੋਈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਆ ਉੱਤਰੀਆਂ ਉਹ ਚੂਰੀ ਖਾਣ। ਉਹ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਅਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਲਈ ਰੋਟੀ ਦੇ ਬਰੀਕ ਬਰੀਕ ਟੁਕੜੇ ਕਰਦੀ ਤੇ ਕਾਵਾਂ, ਤੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੰਛੀਆਂ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵੱਡੇ।

"ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਣਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂ, ਫਿਰ ਤੋਤੇ ਤੇ ਕਬੂਤਰ, ਫਿਰ ਛੋਟੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗਟਾਰਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਤੋਤਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ... ... ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪੈਰ ਨਾਲ ਬੁਰਕੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਪਰਾਣੀ ਕਾਂ ਐ ... ... ਆਂਡੇ ਪੀਣਾ, ਬਾਹਲਾ ਸੁਸਤੜ ਜਿਹਾ ... ... ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੱਗਿਆ ਰਹੂ। ਜਦੋਂ ਕਾਟੋ ਇਹਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੀ ਐ, ਉਦੋਂ ਈ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਚੁਸਤੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਇਹ ਕਦੇ ਨੀ ਨਹਾਉਂਦਾ। ਗਟਾਰਾਂ ਦੇਖੋ, ਸਵੇਰੇ ਈ ਸਿਰ ਵਾਹ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਆਹ ਡੁੰਮਣੀਆਂ ... ... ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਮਿਲਿਆ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ... ਭੂਰਾ ਜਿਹਾ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ, ਚੁੰਝ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪੀਲਾ ਰੰਗ। ਇਹ ਲੜਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਨੇ ... ... ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਧੂਹਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਰ ਇੱਕ ਕਹੇ ... ... ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ... ... ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ... ... ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਕੇ ਹੀ ਉਸਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਭਰਾ ਬੇਸੁਰਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਲੜ ਪਈਆਂ। ਇੱਕ ਦੂਜੀ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਭਰਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਅੱਜ ਤਕ ਇਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।""ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਲਗਦਾ ਐ, ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੱਚੀ ਹੋਊ? ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।"ਨਹੀਂ ... ... ਮਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਚਾਉਣ ਲਈ ਸੌ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਦਾਂ ਈ ਘੜੀ ਹੋਊ।" ਉਹ ਬੋਲੀ।"ਪਰ ਕਦੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਠੰਢ ਹੁੰਦੀ ਐ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 'ਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ।" ਉਸ ਨੇ ਦਾਣੇ ਵੀ ਪਾਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ। ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਕਰਿਆ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।"ਨੌਂ ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ ਜਲ ਮੁਰਗੀ ਨੇ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਵੜ ਕੇ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ ਡੋਲ੍ਹ ਦੇਣੈ। ਫੇਰ ਨੀ ਨੇੜੇ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਰਹੂ ... ... ਖੰਭ ਮਾਰ ਮਾਰ ਪਾਣੀ ਡੋਲ੍ਹੀ ਜਾਊ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਇਹ ਗਰਮੀ ਵੱਧ ਮੰਨਦੀਆਂ ਨੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਟੋਭਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਟੋਭੇ ਘਟਗੇ। ਇਹ ਕਿੱਧਰ ਜਾਣ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ... ... ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਬ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਤਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਲਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ।" ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲਾ ਭਾਂਡਾ ਕੰਧ 'ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਮੌਕਾ ਵੀ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਮਝ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।"ਮੈਂ ਬੇਬੇ ਵਰਗੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਐ।" ਉਹਨੇ ਬਿਨਾਂ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਆਟਾ ਤੂੰ ਗੁੰਨ੍ਹਦੀ ਐਂ, ਰੋਟੀ ਤੂੰ ਪਕਾਉਨੀ ਐਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ?" ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

"ਊਂ ... ... ਹੂੰ।" ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆਂ ਹੀ ਸਿਰ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਕੁਨਖਾ ਜਿਹਾ ਝਾਕਿਆ।"ਤੁਸੀਂ ਵੀਰੇ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।" ਉਸ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਓਵੇਂ ਹੀ ਬੋਲਦੀ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਦੀ। ਇਸ ਲਈ 'ਵੀਰਾ' ਹੀ ਆਖਦੀ ਸੀ।

"ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਬੇਬੇ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦੱਸੀ।

"ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ। ਨਿਆਣੇ ਤਾਂ ਹੈ ਨੀ ਸੀ, ਰੋਕ ਵੀ ਸਕਦੇ ਸੀ।" ਉਹ ਪਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗੁੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਆਟਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਦੋ ਕੌਲੀਆਂ ਕਣਕ ਦਾ, ਅੱਧੀ ਕੁ ਕੌਲੀ ਬਾਜਰਾ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਕੁ ਕੌਲੀ ਮੱਕੀ ਦਾ। ਬਿਨਾਂ ਛਾਣਿਆ ਹੀ, ਪਰ ਸੁੱਕੇ ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਫੇਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। "ਕੀ ਲੱਭ ਰਹੀ ਐਂ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਈ ਸਾਬਤ ਦਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਉਸ ਨੇ ਕੌਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪਾਣੀ ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਟਾ ਛਾਣਨਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬੇਬੇ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਬੇਬੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛਾਨਣੀ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੇਬੇ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਹੁੰਦੀ, ਫਟਾਫਟ ਬਿਨਾਂ ਛਾਣਿਆਂ ਆਟਾ ਹੀ ਪਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲੈਂਦੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਆਟਾ ਬਿਨਾਂ ਛਾਣਿਆ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਨੇ। ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਮੋਬਾਇਲ ਨੇ ਅਤੇ ਸਭ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੈਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਛਾਣਸ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਝਾੜੂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਵੀਹ ਬਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਖਦੀ, "ਸਾਡੀ ਅੰਬੋ (ਦਾਦੀ) ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ... ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸਨ। ਰਾਣੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਦੂਜੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਗਏ। ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛਾਣਸ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦਿਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਦੇ ਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸੁਹਣੇ ਦਰਸ਼ਨੀ ਜਵਾਨ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਛਾਣਸ ਵਿੱਚ ਕੁਛ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੋਊ।" ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਤਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਹੀ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਸ ਛਾਣਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰਤਿਆ ਉਸ ਨੇ ਆਟਾ ਗੁੰਨ੍ਹ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।"ਅੱਜ ਬੇਬੇ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖ ਕੇ ਦੇਖੋ ... ... ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣ ਲਈ।" ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ।"ਤੂੰ ਕੀ ਕਰੇਂਗੀ ਫੇਰ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

"ਮੈਂ ... ... ਮੈਂ ਵਿਹਲੀ ... ... ਅੱਜ ਬੇਬੇ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਖਾਵਾਂਗੇ ਪੋਲੀਆਂ ਪੋਲੀਆਂ।" ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

"ਐਂ ਨੀ
ਬੇਬੇ ਨੇ 'ਹਾਂ' ਕਰਨੀ
... ... ਤੂੰ ਵੀ ਕੁਛ ਕਰ।"

"ਮੈਂ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਲਊਂ।" ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ, "ਇਹ ਕੀ ਕਰੂ ਫੇਰ?"

"ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਲਊ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

"ਨਾ ਭਾਈ ਮੈਥੋਂ ਨੀ ਪੱਕਦੀਆਂ ... ... ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਿਆ ... ... ਫੇਰ ਧੋਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕੱਪੜੇ। ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਈ ਧੋਣੇ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਦਾ ... ...।" ਬੇਬੇ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਬੁੜਬੁੜ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ।

"ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੁਆਦ ਨੇ ਪੋਲੀਆਂ ਪੋਲੀਆਂ ਨਰਮ ਰੋਟੀਆਂ।" ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ।

"ਤੂੰ ਈ ਸਿੱਖ ਲੈ ਬੇਬੇ ਤੋਂ।" ਮੈਂ ਬੇਵੱਸ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ।

"ਤੁਸੀਂ ਗਰਮ ਰੋਟੀ ਖਾਇਆ ਕਰੋ। ਠੰਢੀਆਂ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।" ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਮੈਨੂੰ ਗਰਮ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।" ਮੈਂ ਆਖਿਆ।"ਠੰਢੀਆਂ ਤਾਂ ਇੱਦਾਂ ਦੀਆਂ ਈ ਹੋਣਗੀਆਂ ਹੁਣ।" ਉਸ ਨੇ ਸੌ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

"ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਸਵੇਰ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਸੀ। ਠੰਢੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਵੀ ਸੁੱਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।"

"ਇਹ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਨੇ।" ਉਸ ਨੇ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਸਾਹ ਭਰ ਕੇ ਛੱਡਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

"ਤੁਸੀਂ ਵੀਰੇ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡ ਕਿਉਂ ਕਰਿਆ?" ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲੀ। ਮੈਨੂੰ ਖਿਝ ਚੜ੍ਹ ਗਈ।

ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, "ਦੇਖੋ, ਸਿੱਧੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਐ, ਜੇ ਆਪਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦਾ ਡੱਬਾ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਰੋਟੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਈ ਨਰਮ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਢਾਈ ਟੋਟਰੂ ਹੈਗੇ ਆਂ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਪੰਜ ਚਾਰ ਰੋਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲਿਓਂ ਕੋਈ ਓਟ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।" ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਬੜੀ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, "ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੁਖ ਨੇ, ਘੱਟ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਸੁਖ ਨੇ ... ... ਨਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ... ...।" ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਕੀ ਬੋਲੀ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਮੇਰਾ ਅੰਦਰ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ -ਜਵਾਕ ਵੀ ਰੋਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਤਿੱਖੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ, ਤਾਈ-ਤਾਇਆ, ਭੂਆ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਜੇ ਬਾਪੂ ਝਿੜਕਦਾ ਤਾਂ ਚਾਚਿਆਂ ਨੇ ਵਰਚਾ ਲੈਣਾ, ਪਿਆਰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਝਿੜਕਾਂ ਪਈਆਂ ਨੇ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਾਪੂ ਨੇ ਬੜਾ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੱਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਘਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਨੇ ਨਾਂਹ ਨੁੱਕਰ ਕੀਤੀ। ਵੱਡਾ ਬਾਈ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੋ ਜਮਾਤਾਂ ਅੱਗੇ ਅੱਠਵੀਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਘਰੇ ਕਿਹੜਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣੈ। ਅਸੀਂ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪਰਾਉਂਠੇ ਖਾ ਕੇ ਛੁੱਟੀ ਸਮੇਂ ਘਰ ਮੁੜ ਆਏ। ਆਪਣੀ ਕਾਮਯਾਬੀ 'ਤੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਘਰ ਆਏ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਨੇ ਦੇਖਣ ਸਾਰ ਜੁੱਤੀ ਉਤਾਰ ਲਈ। ਬਾਈ ਤਾਂ ਹੱਥ ਨਾ ਆਇਆ ਪਰ ਮੈਂ ਫਸ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੇਬੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜਵਾਕਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਸਤਾ ਲੈ ਚੱਲੀਏ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਅੱਗੋਂ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਬਾਪੂ ਖੇਤ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਘਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ। ਮੇਰੇ ਕੁੱਟ ਪਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਾਪੂ ਉੱਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਈ ਜਾਵੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਬਾਪੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਟਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਕੁਝ ਬਣਾਂ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੜਵਾਹਟ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਬਾਪੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਾ ਕਰੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਚਾਚੇ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰੇ ਬਾਪੂ ਮੈਨੂੰ ਕਦੋਂ ਬੁਲਾ ਲਵੇ।

"ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਗਏ?" ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਲਿਆਂਦਾ।

"ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਸਭ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਕੇ ਪਏ ਨੇ।" ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਲਗਦਾ ਐ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ... ... ਤਾਂ ਹੀ ਹੁਣ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਧ ਗਈਆਂ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹੋਏ ਘਾਟੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਘਰ ਦੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ।"

"ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਹੁਣ ਕੌਣ ਦੱਸੇ, ਸਿਆਣਪ ਤਾਂ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲ ਰਹੀ ਐ।" ਉਸ ਨੇ ਕੌੜੀ ਸਚਾਈ ਆਖ ਦਿੱਤੀ।

"ਹਾਂ ... ... ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸਹੀ ਐ।" ਮੈਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।"ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਆਹ ਵਿਗੜੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵੋ। ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਅੱਗੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਘੂਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮਾਪੇ ਵਿਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਵੜ ਵੜ ਰੋਂਦੇ ਨੇ।" ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਚਾਈ ਸੀ।

"ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਲੁੜ੍ਹਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਬੁੱਢੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਨ ਲੜਖੜਾਉਂਦੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਡੰਗੋਰੀ ਬਣ ਰਹੇ ਨੇ। ਸਭ ਕੁਛ ਉਲਟਾ ਪੁਲਟਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਐ।" ਮੈਂ ਆਖਿਆ।

"ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਐਂ ਲਗਦਾ ਐ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹੋਈਏ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁਛ ਬਦਲ ਗਿਆ।"

"ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੁਣ ਨੀ ਕੁਛ ਹੋ ਸਕਦਾ ... ... ਐਨੀ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਤੰਦ ਤਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਸੂਤ ਆਊ?" ਮੈਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ।

"ਲੈ ਐਂ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਸੂਤ ਆਊ ... ... ਜੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਭਾਈਏ, ਫਿਰ ਆਪੇ ਸੂਤ ਆਊ।" ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਮੀਦ ਵਾਲਾ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

"ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਊ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣੀ ਪਊ।" ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ।

"ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਐ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਾਂ ਸਵੇਰੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਹੁਣ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸੁਭਾਅ ਈ ਇੱਦਾਂ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ।" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ।

"ਹਾਂ ... ... ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਐ। ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਐ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।" ਉਹ ਫਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾਈ। "ਵੈਸੇ ਜੇ ਆਪਾਂ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਛੱਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਐ।" "ਹਾਂ ... ... ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਵੇਲੇ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਛੱਡਣ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਲਵੋ, ਬੱਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਛੁੱਟ ਜਾਊ।" ਉਹ ਬੋਲੀ।

"ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਐ, ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।" ਮੈਂ ਆਖਿਆ।"ਚਲੋ ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ... ... ਨਾ ਸੰਕਲਪ, ਨਾ ਹਠ, ਬੱਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਚੁੱਕੀਏ।" ਉਸ ਨੇ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ... ...।" ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਉਹਨੇ 'ਨਾ ... ਨਾ ... ... ਨਾ' ਆਖ ਦਿੱਤਾ।

"ਇੱਥੇ ਹੀ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਮਾਰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਹਰੇਕ ਬੰਦਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕਰੇ, ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਭਾਵੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਣੇ।"

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਬਗੈਰ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ।

ਲਿਖਤ : ਡੀ. ਆਰ. ਬੰਦਨਾ,
ਜਲੰਧਰ

ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਲ

ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਕ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਾ ਦਰਬਾਰ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਕ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, 'ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?' ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ।

ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਹਾਰਾਜ, ਹੀਰਾ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।' ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਹਾਰਾਜ, ਮੋਤੀ ਹੀਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।' ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।' ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਇਕ ਦਰਬਾਰੀ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਣੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ।'

ਰਾਜਾ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਕਿ, 'ਕੀ ਤੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਹੈ?' ਦਰਬਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਹਾਰਾਜ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਪਰ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਸਿੱਧ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਇਹ ਦਰਬਾਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਪਾਣੀ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਿਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਰਬਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਚੱਲੇ ਪਰ ਦਰਬਾਰੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜਾ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਦਰਬਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦਰਬਾਰੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਲੋਟਾ ਨਾਲ ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਿਆਂ-ਖੇਡਦਿਆਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਦਰਬਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਿਆਂ ਪਿਆਸ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਤਿਓਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਲਿਆਵੇ।' ਦਰਬਾਰੀ ਨੇ ਮੌਕਾ ਤਾੜਦਿਆਂ ਇਕ ਹੀਰਾ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਮਹਾਰਾਜ! ਹੀਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪਿਆਸ ਮਿਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।' ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਕਿ 'ਤੂੰ ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰ, ਸੋਨੇ, ਹੀਰੇ, ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਮਿਟ ਸਕਦੀ, ਤੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਲਿਆ।'

ਦਰਬਾਰੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੁੜਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਹੋਰ ਲੱਗ ਗਈ। ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਬਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਕਿਤਿਓਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।' ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਗਲੇ ਨਾਲ ਦਰਬਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਤੂੰ ਕਿਤਿਓਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਿਹਾ।' ਦਰਬਾਰੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖੀ, ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਉਹ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਬਾਰੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਲੋਟਾ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਾ ਗਟਾਗਟ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲੱਗਾ। ਰਾਜਾ ਕਾਫੀ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ 'ਚ ਜਾਨ ਆਈ। ਦਰਬਾਰੀ ਬੋਲਿਆ ਕਿ 'ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਪਾਣੀ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।' ਰਾਜਾ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖਿਆ : ਬੱਚਿਓ, ਪਾਣੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੋਈ ਉਹ ਵਡਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਿਓ।

ਰਸਤਾ ਲੱਭੋ

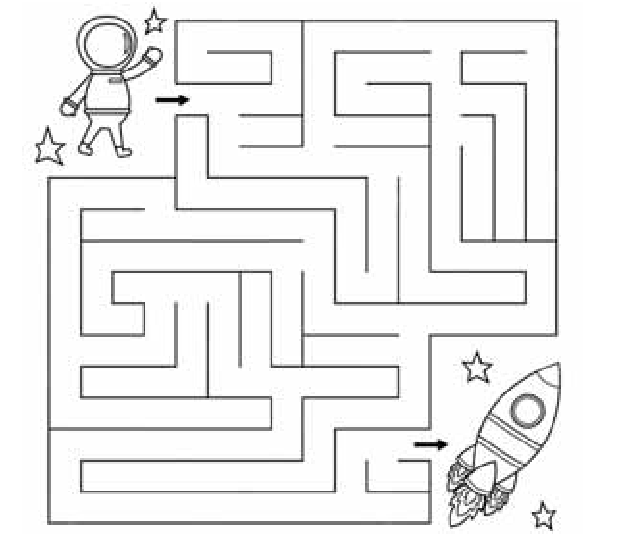

ਬਿੰਦੂ ਮਿਲਾਓ

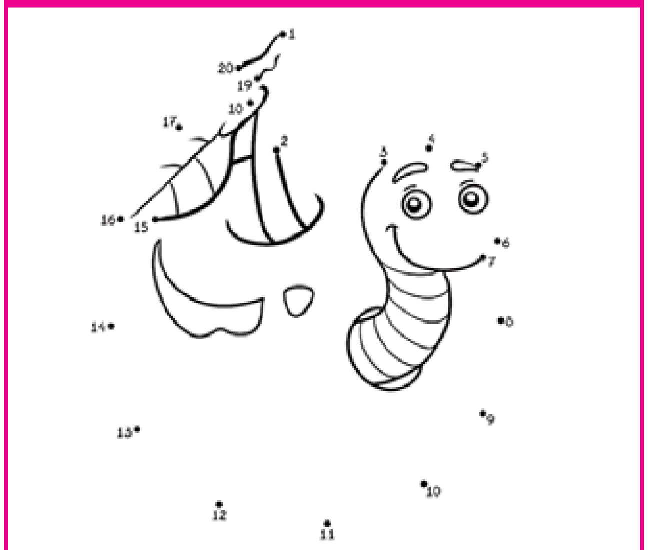

ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਤਿਤਲੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ

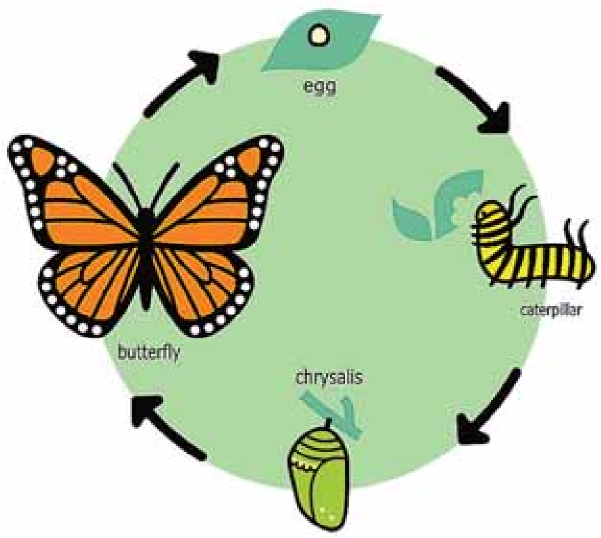

ਤਿਤਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਤਿਤਲੀਆਂ ਹੋਣ, ਸਮਝੋ ਉਥੇ ਫੁੱਲ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਦੇ। ਜੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਪੌਦੇ ਜਾਂ ਫਸਲਾਂ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤਿਤਲੀਆਂ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਜੰਤੂ ਵਰਗ ਦੇ ਫਾਈਲਮ ਆਰਥੋਰਪੋਡਾ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇਨਸੈਕਟਾ ਜਾਂ ਕੀਟਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਜੀਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਾਹਰੀ ਅਸਥੀਪਿੰਜਰ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਈਟਿਨ ਨਾਂਅ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕੀਟਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਤਲੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੋ ਜੋੜੇ ਖੰਭ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਜੋੜੇ ਜੋੜਦਾਰ ਲੱਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਵਧੇ ਹੋਏ ਦੋ ਐਂਟੀਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤਿਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਰੇ ਰਸਾਇਣਕ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤਿਤਲੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਂਡੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਲਾਰਵਾ ਤੇ ਪਿਯੂਪਾ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਵਿਕਸਤ ਤਿਤਲੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਵਸਥਾ ਲਾਰਵੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਕੀੜੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਸਤ ਮਾਦਾ ਅਜਿਹੇ ਪੌਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਆਂਡੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਤਣੇ, ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਂਡੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਤੱਕ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿਪਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਰਵੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਲਾਰਵੇ ਨੂੰ ਕੈਟਰਪਿੱਲਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਟਰਪਿੱਲਰ ਲਾਰਵਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਭੋਜਨ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ, ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਿਤਲੀ ਦੀ ਲਾਰਵਾ ਅਵਸਥਾ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲਾਰਵਾ ਅਵਸਥਾ ਦੌਰਾਨ ਕੈਟਰਪਿੱਲਰ ਆਪਣੀ ਪਰਤ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਰ ਉਤਾਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤੀਜੀ ਅਵਸਥਾ ਪਿਯੂਪਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਿਯੂਪੇ ਕੋਕੂਨ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਿੱਲ ਜਾਂ ਪੱਤਿਆਂ ਹੇਠ ਲੁਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਯੂਪਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਸਤ ਤਿਤਲੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਰਸ ਚੂਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਰਾਗਣ ਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਫਲ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਤਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਾਗਣ ਕਿਰਿਆ ਲਈ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਜਦ ਵੀ ਤਿਤਲੀਆਂ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਖੰਭ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਮੂਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਣਾ।

ਲੇਖਕ : ਸੰਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਡਢਵਾਲ,
ਮੋਬਾ: 94175-50741

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਹਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 6 ਅੰਤਰ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ... ?

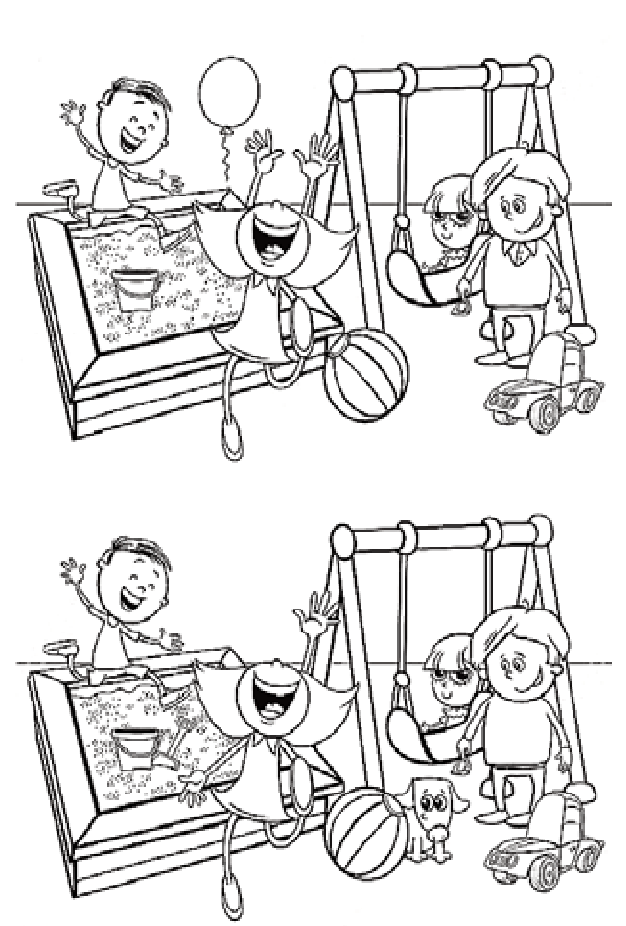

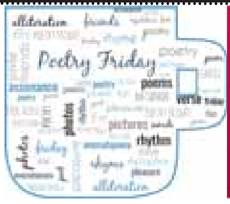

ਕਾਵਿ-ਲਹਿਰਾਂ

ਬਹੁਰੰਗੇ

ਨਟਾਂ ਦਾ ਨਾਚ,
ਨਕਲੀਆਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ,
ਕੌਣ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
ਅਸਲ ਵਿਚ,
ਅਸਲ ਕਿਰਦਾਰ।
ਗਿੱਠ-ਗਿੱਠ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ,
ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਦੀਵਾਰ।
ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਣਾ,
ਅਫ਼ਸੋਸ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ,
ਕਿ ਫੇਰ ਜਨਾਬ।
ਰੱਬ-ਰੱਬ ਕਰਨਾ,
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਣਾ,
ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਜੁਗਤਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ।
ਕਦੇ ਸ਼ਰਬਤੀ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ,
ਕਦੇ ਲੁੱਟ ਲੈਣਾ, ਬਣ ਕੇ ਭਾਈਵਾਲ।
ਬਿਨ ਅਵਾਜ਼ੋਂ, ਵੱਜਦੇ ਨੇ ਸਾਜ਼,
ਮੁਰਦੇ ਜਿਊਂਦੇ ਨੇ,
ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਦੇ,ਜਹਿਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ।
ਬਨਵਾਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਾ ਮੁੱਕੇ,
ਰਹਿਕੇ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲ।
ਚੀਰਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ,
ਬਣਕੇ ਤਿੱਖੀ ਤਲਵਾਰ,
ਸੁੱਕ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਰਮਾਨ,
ਪੁੱਠੇ ਟੰਗੇ ਰਹੇ ਜਦ,ਖ਼ਾਬਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸੇ ਸਾਲ।
ਈਮਾਨ ਡੋਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸਭ ਦੇ,
ਜਦੋਂ ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜਦੇ ਨੇ ਸਵਾਰਥ ਦੇ,
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਣਕੇ ਬਲਵਾਨ।
ਸੱਚ ਕਹਿਣੋਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ,
ਫੇਰ ਉਹ ਹੋਵੇ ਕਾਜ਼ੀ,
ਜਾਂ ਹੋਵੇ ਜੱਲਾਦ।

ਲਿਖਤ : ਨੀਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂ ਐਸ ਏ

ਅਰਦਾਸ

ਕੀ ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਜੋ ਧੁਰ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
ਇਕ ਵੀ ਚਿਣਗ,ਖ਼ੁਦ ਘਰ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
'ਹਉਮੈ' ਨੂੰ ਮਾਰੋ' ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ,
ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ,ਮਨ ਤਕ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
ਲੋਕਾਂ ਜਾਨ ਵਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਲਈ,
ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਮੁੜ ਕੇ ਘਰ ਤਕ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
ਅਜ਼ਾਦੀ ਪਿਛੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਸੀ ਨਾ ਛੱਡੀ,
ਤੇ ਸਾਡੀ ਮੁਸਕਾਨ ਬਾਹਰ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
ਲੁੱਟ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਲੋਟੂ ਨਾ ਥੱਕੇ,
ਲਾਲਸਾ ਸਬਰ ਤਕ ਫਿਰ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਾਵਟ ਹੈ ਯਾਰੋ,
ਤਾਂ ਹੀ ਉਮਰ,ਆਖ਼ਰ ਤਕ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
ਕੀ ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ,ਕੀ ਮੇਰੀ ਹਸਰਤ,
ਮੁਹੱਬਤ ਵੀ ਜਿਗਰ ਤੱਕ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।
ਗਰੀਬ ਕਵੀ ਦੀ ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਲੋਕੋ,
ਮਾਣ ਭੇਂਟ ਵੀ ਕਦਰ ਤਕ ਨੀ ਪਹੁੰਚੀ।

ਲਿਖਤ : ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਪੱਤੋ, ਮੋਗਾ

ਖ਼ਰਾਬ ਨਸਲਾਂ

ਚਿਮਟੇ ਵਾਜਿਆਂ ਨਾਲ਼ ਤਾਂ
ਇਹ ਰੀਸ ਕਰਨ ਰਬਾਬਾਂ ਦੀ ।

ਫ਼ੱਕਰ ਆਖ਼ਣ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਤੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਨਵਾਬਾਂ ਦੀ ।
ਕਹਿੰਦੇ ਰੱਬ ਸਾਦਗੀ ਵਿੱਚ,
ਆਪ ਸਾਵਣ ਸੇਜ ਗੁਲਾਬਾਂ ਦੀ ।

ਐਧਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਓਧਰ ਅੱਲ੍ਹਾ,
ਇਹ ਬਾਬੇ ਨਸਲ ਖਰਾਬਾਂ ਦੀ ।
ਓਹ ਤਾਂ ਘੁਲ਼ਿਆ ਮਿਲਿਆ ਫ਼ਿਰਦਾ,
ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ।

ਲਿਖਤ : ਅਰਜ਼ਪ੍ਰੀਤ

ਬਦਲਾਵ

ਪਤਝੜ ਵੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ,
ਜਿਹੜੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕਰੇ ਬਹਾਰਾਂ ਦੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
ਫ਼ਿਰ ਹੁੰਦੀ ਉਡੀਕ ਫੁਹਾਰਾਂ ਦੀ।
ਕਿਥੋਂ ਲੱਭੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਿੰਝਣਾ ਨੂੰ,

ਜਿਥੋਂ ਸੁਣਦੀ ਘੂਕ ਸੀ ਚਰਖਿਆਂ ਦੀ।
ਸੱਥ, ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਾ,
ਦਿਸਣ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ।
ਹੱਟੀ, ਭੱਠੀ, ਟੋਭੇ, ਖੁੰਢਾਂ ਤੇ,
ਨਾ ਚਲਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ।
ਪਤਝੜ ਵੀ...

ਘਰ ਸੁੰਨ ਮਸੁੰਨੇ ਹੋ ਗਏ ਨੇ,
ਜਿਥੇ ਵੱਡੇ ਟੱਬਰ ਵਸਦੇ ਸੀ।
ਨਾ ਚਾਹਤ ਸੀ ਕੋਈ ਅਮੀਰੀ ਦੀ
ਬਸ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸੀ
ਹੋਈ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ
ਕੋਈ ਸੁਣੇਨਾ ਲਾਣੇਦਾਰਾਂ ਦੀ।
ਪੱਤਝੜ ਵੀ...

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਦਲਗੇ,
ਯੁੱਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਬਦਲਗੇ।
ਅਲੀ
ਬਦਲਿਆ ਨਾ ਗਰੀਬ ਵਿਚਾਰਾ।
ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਬਦਲਗੇ।
ਸਭ ਮਾਲ ਫਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਦਾ ਹੈ
ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ।
ਪੱਤਝੜ ਵੀ...

ਹਵਾ ਬਦਲ ਗਈ, ਪਾਣੀ ਬਦਲ ਗਿਆ।
ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸੀ ਹਾਣੀ ਬਦਲ ਗਿਆ।
ਯਾਰ ਬਦਲ ਗਏ, ਦਿਲਦਾਰ ਬਦਲ ਗਏ।
ਕਸਮਾਂ, ਵਾਅਦੇ, ਇਕਰਾਰ ਬਦਲ ਗਏ।
ਦੜ ਵੱਟ ਜਮਾਨਾ ਕੱਟ ਮਨਾਂ,
ਇਥੇ ਪਰਖ ਨਹੀਂ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀ।
ਪੱਤਝੜ ਵੀ...

ਲਿਖਤ : ਮੁਖਤਿਆਰ ਅਲੀ।
ਸੰਪਰਕ : 98728-96450

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਇਕੇ ਰੁੱਖ ਤੇ ਪਲ਼ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ
ਰਹਿ ਨਾ ਸਕੀਆਂ ਰਲ਼ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ

ਬਾਜ਼ ਕਮੀਨੇ ਕੱਚੀਆਂ ਖਾ ਗਏ
ਬੰਦੇ ਖਾ ਗਏ ਤਲ਼ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ

ਇੱਕ ਇੱਕ ਪਿੰਜਰੇ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇਂ
ਮਾਪੇ ਹੱਥੀਂ ਵਲ਼ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ

ਮੁੜ ਕੇ ਜੰਗਲੀਂ ਜਾ ਵੜੀਆਂ ਨੇਂ
ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸੜ ਬਲ਼ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ

ਲੈ ਨੀ ਮਾਏ ਟੁਰ ਚੱਲੀਆਂ ਨੀ
ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਮਲ਼ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ

ਦੁੱਖ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਵਨ 'ਸੰਧੂ'
ਘਰ ਘਰ ਉਮਰੋਂ ਢਲ਼ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ

ਲਿਖਤ : ਇਰਸ਼ਾਦ ਸੰਧੂ

ਅਫਵਾਹ ਜਾਂ ਸੱਚ

ਚੌਧਰ ਛੱਡਣੇ ਦੀ ਗਈ ਧੁਖ ਧੂਣੀ,
ਸੱਚੋ ਸੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਅਫਵਾਹ ਬਾਬਾ।
ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਦੀ ਇਹ,
ਦਿੱਤੀ ਕੀਹਨੇ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਬਾਬਾ।

ਜਦ ਚੌਧਰੋਂ ਗਿਆ ਹੋ ਖਾਲੀ,
ਵਿਕੂ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀ ਕਿਹੜੇ ਭਾਅ ਬਾਬਾ।
ਬੇੜੀ ਚੱਪੂ ਹੀ ਲਿਆ ਖੋਹ ਜਦੋਂ,
ਕੀ ਕਰੂਗਾ ਫੇਰ ਮਲਾਹ ਬਾਬਾ।

ਡੋਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੀ ਹੱਥ ਉਨ੍ਹਾਂ,
ਰਾਜ ਆਪ ਸੀ ਰਹੇ ਚਲਾ ਬਾਬਾ।
ਲੈਣ ਦੇਣ ਸੀ ਸਭ ਆਪ ਕਰਦੇ,
ਭੌਂਦੂ ਕੁੱਕੜ ਗੱਦੀ ਬਹਾ ਬਾਬਾ।

ਪੁੱਛ ਦੱਸ ਨਾ ਜਦੋਂ ਰਹੀ 'ਭਗਤਾ',
ਪੈ ਕਿਹੜੇ ਜਾਊ ਰਾਹ ਬਾਬਾ।
ਰਿਹਾ ਤਿੰਨਾਂ ਨਾ ਵਿੱਚ ਤੇਰ੍ਹਾਂ,
ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਲਊ ਗੁਆ ਬਾਬਾ।

ਲਿਖਤ : ਬਰਾੜ-ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਕਾ
ਸੰਪਰਕ : +1-604-851-1113

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ

ਹਰਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਝੋਲੀ,
ਵਾਂਗ ਸੂਰਜ ਦੇ ਮਘਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ,
ਹਰਫ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਦਲੀ ਪੈੜਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ...

ਔਕੜ, ਬਿਹਾਰੀ, ਕੰਨਾਂ ਲਾਕੇ,
ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ ਵਿੱਚ ਸਜਾਕੇ,
ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ "ਅੱਖਰਕਾਰੀ' ਵਿੱਚ ਮੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ,
ਹਰਫ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਦਲੀ ਪੈੜਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ...

ਵਾਰਿਸ ਰੰਗਿਆ ਹੁਸਨ ਗ਼ੁਲਾਬੀ,
ਬੁੱਲਾ ਲਿਖ ਗਿਆ ਠੇਠ ਪੰਜ਼ਾਬੀ,

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਉੱਠ ਸਵੇਰੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ,
ਹਰਫ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਦਲੀ ਪੈੜਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ....

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਜਲਵਾ
ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਦਰਦ ਪਰੋਇਆ ਗਲਵਾ
ਲੱਗੀ ਨਜ਼ਰ ਉਤਾਰਨ ਖ਼ਾਤਰ,

ਮਿਰਚਾਂ ਪਾਤਰ ਨੇ ਵਾਰ ਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ,
ਹਰਫ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਦਲੀ ਪੈੜਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ....

ਲਿਖਤ : ਨਿਰਲੇਪ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ

ਰੋ ਪੈਂਦੀ ਏ...

ਉਹ ਹੱਸਦੀ-ਹੱਸਦੀ ਰੋ ਪੈਂਦੀ ਏ,
ਪਤਾ ਨੀ ਕਾਹਤੋਂ।
ਲੱਗਦਾ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ,
ਲੁਕੋ ਲੈਂਦੀ ਏ ਸਾਥੋਂ।
ਉਹ ਹੱਸਦੀ.....
ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸਦੀ ਵੱਸਦੀ,
ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਖਿੜੀ ਰਹੇ।
ਪਰ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਜਾਪੇ ਜਿਓਂ,
ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘਿਰੀ ਰਹੇ।
ਆਵੇ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋ ਜਿਹੀ,
ਓਹਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਹ ਤੋਂ।
ਉਹ ਹੱਸਦੀ......
ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚਮਕੇ,
ਮੋਤੀ ਕੋਈ ਕੋਈ।
'ਕੱਲਿਆਂ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਣੀ,
ਰੱਜ ਕੇ ਉਹ ਰੋਈ।
ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਪੈਰੀਂ ਵਿਛਾ ਦੇਵਾਂ,
ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਆਵੇ ਜਿਸ ਰਾਹ ਤੋਂ।
ਉਹ ਹੱਸਦੀ.....
ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਭਰੀਆਂ,
ਕੋਈ ਨਾ ਵੈਰ ਦਿਸੇਂਦਾ।
ਫ਼ਿਰ ਕਿਉਂ ਰੋਵੇ ਮਰਜਾਣੀ,
ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਦਰਦ ਡਸੇਂਦਾ।
ਦੇਵੇ ਹਿੰਮਤਾਂ ਰੱਬ 'ਮਨਜੀਤ' ਨੂੰ,
ਪੁੱਛ ਲਵਾਂ ਫ਼ੜ ਕੇ ਬਾਂਹ ਤੋਂ।
ਉਹ ਹੱਸਦੀ......

ਲਿਖਤ : ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਧੀਮਾਨ,
ਸੰ:9464633059

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਸਾਡੀ।
ਸ਼ਹਿਦ ਤੋ ਮਿੱਠੀ ਡਾਹਢੀ।
ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਰਹੀਏ।
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸੁਣੀਏ ਕਹੀਏ।
ਗਾਈਏ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸੋਹਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਕਨੇਡਾ ਹੈ ਮੁਲਖ਼ ਪਿਆਰਾ।
ਸੋਹਣਾ, ਸੁਥਰਾ ਤੇ ਨਿਆਰਾ।
ਏਕੇ ਦਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਦਾ।
ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ।
ਘੁੰਡੀਆਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਣੀ।
ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਲਿਖਣੀ।
ਡਿਗਰੀ ਹੈ ਵੱਡੀ ਲੈਣੀ।
ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾ ਰਹਿਣੀ।
ਗਿਆਨ ਵਲੋਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਈਏ ਪੋਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ।
ਨੀਅਤ ਦਾ ਝੇੜ ਨਾ ਪਾਉਣਾ।
ਵੱਡੀ ਚਾਹੋ ਪਦਵੀ ਲੈਣੀ।
ਓਥੇ ਵੀ ਸੱਚੀ ਕਹਿਣੀ।
ਹੋਣਾ ਕਦੇ ਨਾ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਬੋਲ਼ੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਗੁਣੀਆਂ ਨੇ ਉਮਰ ਲੰਘਾਤੀ।
ਲਿਖਣ ਦੀ ਹੱਦ ਮੁਕਾਤੀ।
ਸਾਡੇ ਬਿਨ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਕਿਹੜਾ।
ਕਰ ਲਓ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਨਿਬੇੜਾ।
ਪਿਓ ਦਾਦੇ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਖੋਲ੍ਹੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਉਚਾਰੀ।
ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖ ਗਏ ਸਾਰੀ।
ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਗੇ ਗਿਆਨ।
'ਨਾਭਾ' ਦਾ ਕੋਸ਼ ਮਹਾਨ।
ਸਿੰਘ ਸਭੀਆਂ ਦੇ ਬਚਨ ਅਮੋਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਪਾਵਨ ਜੋ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ।
ਸਿੱਖ ਲੈਣੀ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣੀ।
ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਭਾਰਾ।
ਪੜ੍ਹੀਏ,ਅਪਨਾਈਏ ਸਾਰਾ।
ਬਿਨਾਂ ਕੁੰਜੀਓਂ ਜਿੰਦੇ ਕੌਣ ਖੋਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਮੂੰਹੋਂ ਜੇ ਭੁੱਲਿਆ ਊੜਾ।
ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ ਨਾ ਜੂੜਾ।
ਜ਼ਿੱਲਤ ਸਹਿਣੀ ਹੀ ਪੈਣੀ।
ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾ ਰਹਿਣੀ।
ਤਾਹੀਓਂ ਕਿਸ਼ਤੀ ਖਾਂਵਦੀ ਡੋਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਸਕੂਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਖੋਹਲੇ।
ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਰੱਖਣ ਓਹਲੇ।
ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਸਾੜਾ ਰੱਖਦੇ।
ਬੋਲ ਨਾ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਥੱਕਦੇ।
'ਮਾਸੀ ਮਾਨ ਦੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮਧੋਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛੰਦ ਬਣਾਤਾ।
ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਸੋਹਣਾ ਗਾਤਾ।
ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੋ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਕਦੇ ਨਾਂ ਰੋਲ਼ੋ।
ਰੰਗ ਲਓ ਮਜੀਠੀ ਚੋਲੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਂ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਪੰਜਾਬੀ।

ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ

ਨਾਰੀ ਸੰਸਾਰ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਡਰ ਕਿਉਂ ?

ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਅਕਸਰ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਝਗੜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕੌਣ ਸਹੀ ਹੈ, ਕੌਣ ਗਲਤ ਹੈ ? ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਅਸਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਲਗਾਵ ਅਤੇ ਝੁਕਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਂ ਦੇ ਪੱਲੂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ)। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੇਕਰ ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੀ ਜਾਂ ਝਿੜਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਪਿਤਾ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਾ ਕੇ ਖੇਡ, ਟੀ. ਵੀ. ਵੇਖ, ਵਗੈਰਾ-ਵਗੈਰਾ ਤਾਂ ਚਾਹੇ ਇਹ ਪਿਤਾ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਪਰ ਬੱਚਾ ਡਰਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਝਿੜਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਬਿਧਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭੈਅਭੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਬੱਚਾ ਇੰਨਾ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਨਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ ?

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਰਹਿਣਾ) ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲਚਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਚੁੱਪੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਲਤ ਅਨਸਰ ਉਠਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਠੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਦੂਸਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਈ ਇਨਸਾਨ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਆਪਣਾ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਹ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਖੁਦ ਉਸ ਵਾਂਗੂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਸਹੀ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮਝ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਡਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੋਮਲ ਮਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ ਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਡਰੇ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੀਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖੀਏ, ਭਾਵ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਡਰ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਜਾਗਰ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਬਸ ਇਹੀ ਸੁਨੇਹਾ ਹਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਭਉ (ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ) ਬਣਾਈਏ।

-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਲ,
ਫੋਨ : 98154-11884

ਅੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਈ ਕੁਝ ਟਿਪਸ

- ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਡੀਆਂ ਫਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਿੰਡੀ ਦਾ ਤੇਲ, ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਅਤੇ ਨਿੰਬੂ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਦਿਨ ਵਿਚ 2-3 ਵਾਰ ਮਲੋ।
- ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਨਾ ਚੱਲੋ। ਅੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅੱਡੀਆਂ ਫਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਅੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਪਿਊਮਿਕਸ ਟੋਨ ਨਾਲ ਰਗੜੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਣ ਸਾਫ ਹੋ ਸਕਣ।
- ਮੋਮ ਅਤੇ ਘਿਓ ਵੀ ਅੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹਨ। ਇਕ ਚਮਚਾ ਦੇਸੀ ਮੋਮ ਅਤੇ ਇਕ ਚਮਚਾ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਇਕਸਾਰ ਕਰਕੇ ਬਿਆਈਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਟਿਪਕਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅੱਡੀਆਂ ਬਿਆਈਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਬਣਨਗੀਆਂ।
- ਚੀਨੀ ਅਤੇ ਮਲਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਲਓ . ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਤਦ ਤੱਕ ਰਗੜੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੀਨੀ ਦੇ ਦਾਣੇ ਪਿਘਲ ਨਾ ਜਾਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਅੱਡੀਆਂ ਦਾ ਫਟਿਆਪਣ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋਵੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂੰਝ ਕੇ ਬਿਸਤਰ 'ਤੇ ਜਾਓ।
- ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਰਾਬਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾ ਲਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਅੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਜੰਮ ਨਾ ਸਕੇ।
- ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਤੇਲ ਕੋਸਾ ਕਰਕੇ ਫਟੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਓ, ਫਿਰ ਬੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਅੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰਗੜ ਕੇ ਸਾਫ ਕਰ ਲਓ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਪੂੰਝ ਲਓ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤੇਲੀ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰੋ।

-ਭਾਸ਼ਣਾ ਬਾਂਸਲ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ?

ਬੱਚੇ ਸੋਹਲ ਕਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਝਿੜਕਾਂ, ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਮਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ। ਨਾਜ਼ੁਕ ਦਿਲ, ਕੋਮਲ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸੂਖਮ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਓਤਪੋਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਾਰੇ-ਕਰਾਰੇ ਥੱਪੜ ਵੱਜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸੱਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਬੱਚੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਘਰ ਤੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਜ਼ਿਦ ਕਰਨੀ, ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਣੀ, ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖਰਚੀਲਾ ਹੋਣਾ, ਸਫਾਈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣਾ ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਰੋਣਾ, ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਸਕੂਲ ਟਿਫਨ ਖਾਲੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਪੇ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਾਰ ਵਿਗਾੜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ। ਪਿਆਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤਾਂ ਕੀ, ਜੇ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਖਿਝੂ, ਸੜੀਅਲ ਤੇ ਈਰਖਾਲੂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਪਿਆਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਜੇ ਨੀਂਹ ਕੱਚੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਚੰਗੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਮਝ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ। ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲੋਂ ਠਾਹ-ਠਾਹ ਥੱਪੜ। ਥੱਪੜ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਟੀਆਂ, ਵੇਲਣੇ ਤੇ ਚਿਮਟੇ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਬੱਚੇ ਬਾਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਬੱਚੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਬਿਸਤਰ ਗਿੱਲਾ ਕਰਨਾ, ਥਥਲਾ ਕੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗਣਾ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਡਰੇ-ਡਰੇ ਰਹਿਣਾ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨੀ ਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨਾ ਬਣਨਾ।

ਅੱਗੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਠ-ਅੱਠ, ਨੌਂ-ਨੌਂ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮਾਰਨਾ-ਕੁੱਟਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਵਡੇਰੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਪਿਆਰ, ਹਮਦਰਦੀ, ਸੋਹਣਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨਿਖਾਰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾ ਕਰਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਬੱਚੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਤਾੜਨਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ।

ਮਾਪੇ ਜ਼ਾਲਮ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਵਿਕਸਿਤ ਹੈ ਤੇ ਮਾਰਕੁੱਟ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਰਕੁਟਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਹੀ ਹਨ, ਉਹ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਹਿਣਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਧੀਰਜ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਾਪੇ-ਅਧਿਆਪਕ ਚੰਗੇ ਮਾਲੀ ਬਣਨ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ ਵੀ ਕਰਨ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼, ਮਿਹਨਤੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਬਣਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ।

ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਾਡਾ ਸੁਨਹਿਰਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨ, ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਨੇਤਾ ਹਨ। ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਨ। ਜਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਾਂਗੇ, ਓਨੀ ਚੰਗੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਉਹ ਬਣਨਗੇ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਤੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਣਨਗੇ।

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ
ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ

Classified

ਆਪਣਾ ਵਪਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ
ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ
'ਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ
ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਟਸਅੱਪ ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ ਕਰੋ :
604-584-5577
: infopunjabitribune@gmail.com

BRIDE WANTED

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ,ਉਮਰ 29 ਸਾਲ,ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ, ਲੜਕਾ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਆਰ. ਹੈ,ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਆਰ. ਕੁੜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ : (778) 321-5911, 7782886015 AP 06-12

....

ਕੈਨੇਡਾ ਸੈਟਲ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬਰਾੜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ, ਉਮਰ ਸਾਲ ਅਤੇ 24 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 9 ਇੰਚ ਅਤੇ 5 ਫੁੱਟ 8 ਇੰਚ, ਲੜਕਿਆਂ ਲਈ ਪੀ. ਆਰ. ਜਾਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ : 604-300-5066 AP 13-02

GROOM WANTED

A Jatt Sikh family is looking for a match for their daughter. She is born and raised in Canada. She is 29 years old and is 5'3" tall. She is a Chartered Professional Accountant (CPA). Looking for a canadian born potential match in Surrey, BC. Boy should be well educated and family oriented, CPA preferred. Please do not call from proposals outside of the area. Please contact us at (778) 246-2491. RS 27-12

BRIDE WANTED

ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦੀ ਵਾਲਮੀਕ, ਮੱਜ਼ਬੀ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ, ਉਮਰ 36 ਸਾਲ, ਐਮ. ਐਸ. ਸੀ. (ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ), ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟੀਚਰ, ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਆਰ. ਜਾਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੜਕੇ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਹੈ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਇੱਕ ਭਰਾ ਹੈਲਥ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਇੱਕ ਭਰਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ : +1 - 604-725-0178 AP 13-02

....

ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਬੀ ਸੀ ਵਿਚ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ 27 ਸਾਲ ਦੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਜਟ ਸਿੱਖ ਗਿੱਲ ਲੜਕੇ ਵਾਸਤੇ Canadian Immigrant ਜਾਂ PR ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੈਜੀਟੇਰੀਅਨ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਪਾਸ Bechelor of Computer Art ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ, ਭੈਣ ਇੰਡੀਆ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। 778-201-2767 ਜਾਂ ਵਟਸਐਪ (ਇੰਡੀਆ)+91 88725 44271 RS 27-09

....

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਲੜਕਾ, ਉਮਰ 35 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 8 ਇੰਚ, ਬੀ.ਆਮ. ਅਤੇ ਐਲ.ਐਲ.ਬੀ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ, ਲੀਕਿਊਰ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰੇ ਰਹੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਯੋਗ ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਭਰਾ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ : 604 961 7672 RS 21-02

ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਿਸ਼ਵਤ

ਲਿਖਤ : ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਲ
ਸੰਪਰਕ : 94179-90040

ਅਜੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਲਾਇਨਮੈਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਫੰਡ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਫੰਡ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹਨ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਰਟੀ ਫੰਡ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਫੰਡ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਗੋਰਖ ਧੰਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਜਨਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੁਕਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡੈਨਮਾਰਕ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਨਾਰਵੇ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਰਗੀ ਕੋਹੜ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਥੇ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਮਰ ਵੇਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਜਿਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿਗ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 180 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋ 85ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਹੈ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਤਕਰੀਬਨ 78 ਸਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਦਰਅਸਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿਗ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿਗ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਚੋਣ ਫੰਡ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹੀ ਪੈਸਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿੰਗ ਵੱਡੇ ਲਾਹੇ ਲੈਣ ਲਈ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ ਅੰਬਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿਗ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੇ ਉਸਦੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਓ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇਣ ਲਈ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਲਏ ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਫਾਇਦਾ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆਂ।ਛੋਟੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ,ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰੈਕਟ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ/ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਠੇਕੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿਗ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਪੈਸਾ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਅੰਨੇਵਾਹ ਖਰਚਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪੈਸੇ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਿੱਧੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿਵੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਦਸੰਬਰ 2009, ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 542 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 120 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਸਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਘੁਟਾਲੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2010 ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡ ਘੁਟਾਲਾ (70,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) , ਆਦਰਸ਼ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਘੁਟਾਲਾ, ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਘੁਟਾਲਾ (1.86 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ), ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਘੁਟਾਲਾ , ਟੈਲੀਕਾਮ ਘੁਟਾਲਾ, ਬੈਂਕ ਘੁਟਾਲਾ,ਅਤੇ ਵੋਟ ਲਈ ਨਕਦੀ ਘੁਟਾਲੇ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਨ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2005 ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਪੇਰੈਂਸੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 62% ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਬਦਲੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹੇਰ ਫੇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਟਰੱਕਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ,ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ, ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ, ਰੇਲਵੇ , ਫੌਜ, ਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ, ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਵਿਭਾਗ, ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਕਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟਾਪ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕੇ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੱਕਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਚੋਣਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਤੇ ਪਬੰਦੀ ਹੋਵੇ ,ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਵਾਹ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਹੋਵੇ, ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਿਰਫ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇ। ਵਿਧਾਇਕਾ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਬੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿਗ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਗੋਰਖ ਧੰਦਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੁਕਤ ਬਣਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੰਭਵ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੇਕਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਕਿਓਂ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰਾ ਦੀ ਨੀਅਤ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦਰੁਸਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰਥਕ ਕਦਮ ਨਾ ਉਠਾਏ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਦਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੋਰ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਜਦੋਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ 'ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ' ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ

"ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਨਿ 1 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਨੰਬਰ-11 ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 14 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ, 14 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ 'ਚੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੱਧਮ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।"

ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 1984 ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 12 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆ ਆਪਣੀ ਜੱਜਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਾਇਨਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਰਾਊਜ਼ ਅਵੈਨਿਊ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਕਾਵੇਰੀ ਬਵੇਜਾ ਦੀ ਅਦਲਾਤ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤਰੁਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ।

ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਸਰਸਵਤੀ ਵਿਹਾਰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਦੌਰਾਨ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ 'ਤੇ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 21 ਫ਼ਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏਗੀ। ਜਜਮੈਂਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਹ ਫਿਲਹਾਲ ਵੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ।

ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਦਾ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਸੀ?

ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐੱਚਐੱਸ ਫੂਲਕਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 1 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤਰੁਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫੂਲਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਧੀ ਅਤੇ ਭਤੀਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਪੀੜ੍ਹਤ ੴ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਨੰਬਰ 11 ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 4-4.30 ਵਜੇ ਭੀੜ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵੇਖੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਟਾਂ, ਲਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਰਾਡਾਂ ਸਨ। ਭੀੜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਟ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਡੀ. ਜੈਨ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ 6 ਨਵੰਬਰ 1991 ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਕੌਣ ਹੈ।

ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਿਆ ਕੇਸ

ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐੱਚਐੱਸ ਫੂਲਕਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ 1985 ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਐਫੀਡੈਵਿਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਐੱਚਐੱਸ ਫੂਲਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਸਟਿਸ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਗਵਾਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ 1991 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਿਆ।" ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋਏ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।"

ਫੂਲਕਾ ਮੁਤਾਬਕ, "ਜਦੋਂ ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਐੱਨਡੀਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੇਸ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਜੀਪੀ ਮਾਥੁਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਸ ਗਲਤ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਐੱਸਆਈਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

ਫੂਲਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਲ ਫਾਇਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਉੱਪਰ 12 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।"

ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਗਈ

ਇਹ ਕੇਸ 5 ਮਈ 2021 ਨੂੰ ਰਾਊਜ਼ ਅਵੈਨਿਊ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ 12 ਫਰਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜ੍ਹਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਧੀ ਅਤੇ ਭਤੀਜੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐੱਚਐੱਸ ਫੂਲਕਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਅਤੇ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਸ ਆਦੇਸ਼ ਲਏ ਗਏ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ।"

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕੀ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ ਸੀ?

ਕੇਸ ਦੀ ਜੱਜਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ।

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਦੰਗੇ ਕੀਤੇ।

1984 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸ ਹਾਲੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ?

31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ 2733 ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐੱਚਐੱਸ ਫੂਲਕਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੇਸ ਹੁਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਹਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਇਟਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਅਪੀਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ।"

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਣੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ, 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਣਿਆ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : 50 ਸਾਲਾ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਜਿੰਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਨਾਲ 6 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਰਮਾ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਸੂਦ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਇੰਦਰਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੂੰ ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਐਂਟਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼, ਮਨੁੱਖਤਾ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਲੋੜ ਪਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਚੁੱਕੀ। ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਦੇ ਡਾਂਗਮਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮਸਲਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਕਲੀਗਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ ਚੁੱਕੇ।

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਬਰੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਚੁੱਕਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੱਸ ਦਈਏ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਦੋ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਬਰੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਲਗਾਤਾਰ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੀਰ ਬਾਬਾ ਖੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੀਨਾ ਕੌਰ ਦੇ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਜਬਰੀ ਵਿਆਹ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸਪੀ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ, ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਬੰਦ ਸੀ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਪਕੜ ਹੈ।

ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ। ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ। ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ

www.singhsabhasurrey.com

8115, 132 ਸਟਰੀਟ, ਸਰੀ, ਬੀ.ਸੀ. V3W 4N5

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਵੇਰੇ

ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ	: 4.00 ਵਜੇ
ਸਹਿਜ ਪਾਠ	: 4:30 – 6.00 ਵਜੇ
ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ	: 6.00 –7.45 ਵਜੇ
ਅਰਦਾਸ / ਹੁਕਮਨਾਮਾ	: 7.45 – 8.00 ਵਜੇ
ਕਥਾ / ਹੁਕਮਨਾਮਾ	: 8.00 – 8.30 ਵਜੇ
ਕੀਰਤਨ	: 8.30 – 9.40 ਵਜੇ
ਕਥਾ	: 9.40 – 10.30 ਵਜੇ
ਢਾਡੀ	: 10.30 – 11.30
ਸਮਾਪਤੀ	: 8:00 ਵਜੇ

ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ

ਚੌਂਕੀ ਸੋਦਰ	: 4:30–5:00 ਵਜੇ
ਪਾਠ ਸੋਦਰ	: 5.00 ਤੋਂ 5.30 ਵਜੇ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ	: 5:30–6:40 ਵਜੇ
ਕਥਾ	: 6:40–7:15 ਵਜੇ
ਢਾਡੀ	: 7:15 –8:00 ਵਜੇ
ਸਮਾਪਤੀ	: 8:00 ਵਜੇ

ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ

ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ
ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ
ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ 11:30 ਤੋਂ 1:30 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਾਕਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਮਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ।

1. ਭਾਈ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੋਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦਾ 16ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ
2. ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਅਰੰਭ 21 ਫਰਵਰੀ ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 9:30 ਵਜੇ ਭੋਗ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ 9:30 ਵਜੇ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ਉਪਰੰਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ।

- ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।
- ਐਤਵਾਰ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਲੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਲੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੈਂਥ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰਾਗੀ ਜੱਥਾ : ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ
ਭਾਈ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ

ਕਥਾਵਾਚਕ : ਭਾਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ

ਢਾਡੀ ਜਥਾ : ਭਾਈ ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਅਰਜਨਵਾਲ ਵਾਲੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟ : ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਵੀਰਵਾਰ ਸੰਥਿਆ ਕਲਾਸ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਕਲਾਸ ਸ਼ਾਮ 7-8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ

ਫੋਨ : 604-590-3232, 604-590-3224

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਡਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਮਾ ਹੋਟਲ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ: 'ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ'

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਪਨਾਮਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਲਗਜ਼ਰੀ ਡੇਕਾਪੋਲਿਸ ਹੋਟਲ ਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਫੜੀ ਖੜੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ, "ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।"

ਇਹ ਹੋਟਲ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀਅ ਵਿਊ (ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਕਮਰੇ) ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਖ਼ਾਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਇੱਕ ਸਵੀਮਿੰਗ ਪੂਲ, ਇੱਕ ਸਪਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਪਰ ਪਨਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੋਟਲ ਹੁਣ ਇੱਕ 'ਅਸਥਾਈ ਹਿਰਾਸਤ' ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 299 ਗ਼ੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕੀਆ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁੱਟਾਂ ਦੀ ਕੜੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ,"ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।" ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਨਾਮਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਨਾਮਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤਿੰਨ ਉਡਾਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਸ ਰਾਉਲ ਮੁਲੀਨੋ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਨਾਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ, ਚੀਨ, ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ, ਈਰਾਨ, ਵੀਅਤਨਾਮ, ਤੁਰਕੀ, ਨੇਪਾਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਤੋਂ ਆਏ 299 ਗ਼ੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 171 ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੋ ਲੋਕ ਪਿੱਛੇ ਬਚ ਜਾਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹੁਣ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਡਾਰੀਅਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਜੰਗਲ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ਗਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਦਿਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੈਲਾਨੀ ਡੇਕਾਪੋਲਿਸ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਜਾ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਨਾਮਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰੋਨੇਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ।

ਗਲੀ ਤੋਂ, ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ ਲਟਕਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਇਕ ਪੀਲੀ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਲੇਕਰਜ਼ ਬਾਸਕੇਟਬਾਲ ਜਰਸੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ 24 ਨੰਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਕੋਬੇ ਬ੍ਰਾਇੰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚ, ਬਾਲਗਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹਥੇਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕੀ ਖੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਲ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।" ਦੋ ਬੱਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਢਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਗਜ਼ ਫੜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਅਫ਼ਗਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਓ।" ਇੱਕ ਈਰਾਨੀ ਔਰਤ ਜੋ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੋਟਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਰਵਾਸੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਈਰਾਨ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸਨ।

ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਨੁਵਾਦਕ ਵਜੋਂ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਅਨੁਵਾਦਕ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਟਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡੇਕਾਪੋਲਿਸ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਈਰਾਨੀ ਔਰਤ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਜ਼ਰੀਏ ਲੁਕ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬੱਚੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਡਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਵੀ ਮਰਹੂਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਡੇਕਾਪੋਲਿਸ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਪਨਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਫ਼ਰੈਂਕ ਅਬਰੇਗੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਪਨਾਮਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਵਾਸੀ ਨੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਕਸਸ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਮਾ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਰਾਨ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗਣਾ ਹੈ। ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਕੀਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਨਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਅਬਰੇਗੋ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਪਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ,"ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਾਡੀ ਅਸਥਾਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ।" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਰਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਤੀਜਾ ਦੇਸ਼ ਚੁਣਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਰਵਾਸ ਸੰਗਠਨ (ਆਈਓਐੱਮ) ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਯੂਐੱਨਐੱਚਸੀਆਰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਜੋ ਲੋਕ ਵਾਪਸਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, "ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।" ਅਬਰੇਗੋ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਡੇਕਾਪੋਲਿਸ ਹੋਟਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਾਰਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹੋਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉਡਾਣਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਹੈ।" ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ 'ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ' ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ 'ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਨਾਮਾ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਲਈ ਇੱਕ 'ਪੁਲ' ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ 'ਚ 10 ਵੀਂ ਅਥਲੈਟਿਕ ਮੀਟ ਕਰਵਾਈ, ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਐਥਲੀਟ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ

ਭਗਤਾ ਭਾਈਕਾ (ਵੀਰਪਾਲ ਭਗਤਾ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵਿਦਿਆ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਟ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਕੱਤਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਭਗਤਾ ਭਾਈਕਾ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 10 ਵੀਂ ਸਲਾਨਾ ਐਥਲੈਟਿਕ ਮੀਟ ਕਾਲਜ ਦੇ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਜਿਸਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਲੂਕਾ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ 5000 ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਸ਼ਮਾ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ 100 ਮੀਟਰ, 200 ਮੀਟਰ, 400 ਮੀਟਰ, 800 ਮੀਟਰ, 1500 ਮੀਟਰ, ਡਿਸਕਸ ਥਰੋ, ਜੈਵਲਿਨ ਥਰੋ, ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਛਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਜਿਸ ਦੇ ਰਿਜਲਟ ਵਿੱਚ 100 ਮੀਟਰ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ ਜਸ਼ਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਸਹਿਜ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। 100 ਮੀਟਰ ਲੜਕੀਆਂ ਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ ਸੁਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ

ਖੁਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਸਿਮਰ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ।200 ਮੀਟਰ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਲਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤ। 200 ਮੀਟਰ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪੂਜਾ,ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਲਛਮੀ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਸਿਮਰ ਕੌਰ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। 400 ਮੀਟਰ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਲਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। 400 ਮੀਟਰ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ ਪੂਜਾ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਲਛਮੀ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਸੁਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। 800 ਮੀਟਰ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਸ਼ਿਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਲਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ।800 ਮੀਟਰ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪੂਜਾ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਕਿਰਨਾਂ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। 1500 ਮੀਟਰ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣਾ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਸੁਪਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣਾ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਸੁਖਦੀਪ ਕੌਰ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਅਮਰਪਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਜੈਵਲਿੰਗ ਥਰੋ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਲੰਬੀ ਸਾਲ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਲੰਬੀ ਛਾਲ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੌਰ,ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਰਾਜਵੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਰਪਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਕਸ ਥਰੋ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਕਸ ਥਰੋ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ ਹਰਮਲ ਕੌਰ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਕੋਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਾਊਸ) ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਜਾ (ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਹਾਊਸ) ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਐਥਲੀਟ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਸਵੀਂ ਅਥਲੈਟਿਕ ਮੀਟ ਦੀ ਓਵਰਆਲ ਟਰਾਫੀ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਹਾਊਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਗਈ। ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਸਿਮਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਭਾਈਰੂਪਾ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋ. ਜਗਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਹਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਜਿੰਕਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਐਡਮ ਪਾਲਮਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਵੈਨਕੂਵਰ (ਏਕਜੋਤ ਸਿੰਘ): ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ (VPD) ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਡਮ ਪਾਲਮਰ (Adam Palmer) ਨੇ ਆਪਣੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰੀਅਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਦੌਰਾਨ, ਐਡਮ ਪਾਲਮਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।"

ਪਾਲਮਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧੀਆਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦਰ ਘੱਟੀ ਹੈ। ਝਫਧ ਵਿੱਚ 300 ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ (180 ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਤੇ 120 ਸਿਵਿਲੀਅਨ)

ਐਡਮ ਪਾਲਮਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਹਨਾਂ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਨਤੀਜੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।" –

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਈ 2015 'ਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਡਮ ਪਾਲਮਰ 1987 'ਚ ਝਫਧ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਟਰੋਲ ਅਫ਼ਸਰ, ਗੈਂਗ ਕਰਾਈਮ ਯੂਨਿਟ, ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ/ਕ੍ਰਾਊਨ ਲਾਇਜ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਕੈਨੇਡੀਆਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਚੀਫਸ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ (CACP) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਬੋਰਡ (Vancouver Poilce Board) ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇਵਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਪਾਲਮਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਡਿਪਟੀ ਮੁਖੀਆਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਵੇਗਾ।

ਪਾਲਮਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਅਖ਼ੀਰਲਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ।"

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਫੈਡਰਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸੰਭਾਵੀ ਰੂਪ 'ਚ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਪਾਲਮਰ ਨੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਝਫਧ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਛੱਡਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਬੋਰਡ ਅਗਲੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। This report was written by Ekjot Singh as part of the Local Journalism Initiative.

2012 ਵਿੱਚ ਹਾਰਪਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਆਫਰ : ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ

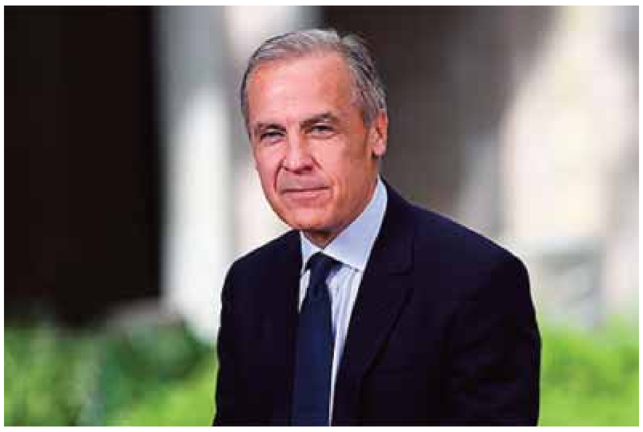

ਔਟਵਾ : ਲਿਬਰਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਲਾਈਵ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਹੀ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦੇ ਆਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਾਰਪਰ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਚੋਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।"

ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਚਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਿਮਿਤਰੀ ਸੌਦਾਸ ਨੇ ਕਾਰਨੀ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਛਭਛ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੇ। ਹਾਰਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।"

ਪੀਅਰ ਪੌਲੀਐਵ ਦੀ ਪਤਨੀ ਐਨਾਡਾ ਪੌਲੀਐਵ ਨੇ ਵੀ ਕਾਰਨੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਨੀ "ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਮ ਫਲੈਹਰਟੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਲਾਈ, ਜੋ 2006-2014 ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ।

ਫਲੈਹਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਆਫ਼ ਸਟਾਫ਼ ਚਿਸ਼ੋਲਮ ਪੋਥੀਅਰ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਕਾਰਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ, "ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।"

ਲਿਬਰਲ ਐਮਪੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ 2008 ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਨੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਿਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ। ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਜਿਮ ਫਲੈਹਰਟੀ ਨੇ ਕਾਰਨੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਲੀਡਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵੀ ਰਹੇ, ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਘੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੈਂਗੂਏਜ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਪਲੀ) ਵਲੋਂ

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਿਨ

ਐਤਵਾਰ 23 **ਫਰਵਰੀ** 2025

ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 **ਤੋਂ** 3:00 **ਵਜੇ ਤੱਕ**

ਤਾਜ ਪਾਰਕ ਕਨਵਿੰਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ 8580 132 ਸਟਰੀਟ, ਸਰੀ

ਤਾਜ ਪਾਰਕ ਕਨਵਿੰਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਬਿਨਿੰਗ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਕੁੰਜੀਵਤ ਭਾਸ਼ਣ: **ਜੈਸੀ ਸੁਨੜ, ਐਮ ਐਲ ਏ ਸਰੀ-ਨਿਊਟਨ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਨਿਕੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੈਕਰੇਟਰੀ**

ਗੈਰੀ ਥਿੰਦ (ਸਰੀ), ਨਿੱਮੀ ਦੌਲਾ (ਡੈਲਟਾ) ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਰਾਏ (ਐਬਟਸਫੋਰਡ) ਸਕੂਲ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ **ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ**

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵੀਡੀਓ - ਪੇਸ਼ਕਾਰ **ਜੇਡਿਨ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਰੋਹਨ ਗਿੱਲ** ਵਲੋਂ

ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਪਲ਼ੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ - **ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਰਮਨ ਪੰਧੇਰ**

ਸਥਾਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ - **ਸੁੱਖੀ ਲਾਲੀ ਅਤੇ ਬਿੰਦਰ ਰੋਡੇ**

ਪਲੀ ਵਲੋਂ ਸੱਭ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਓ ਮਿਲ਼ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਈਏ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਨੇਹ ਨਾਲ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਪਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ:

ਬਲਵੰਤ ਸੰਘੇੜਾ, ਪਾਲ ਬਿਨਿੰਗ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਬੈਂਸ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਪੰਧੇਰ, ਰਣਬੀਰ ਜੌਹਲ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਮਾਨ, ਹਰਮੋਹਨਜੀਤ ਪੰਧੇਰ, ਕਮਲਜੀਤ ਕੈਂਬੋ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਸ਼ੀਨਾ, ਰੀਤਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਦਇਆ ਜੌਹਲ, ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ:

ਬਲਵੰਤ ਸੰਘੇੜਾ - 604 - 836 - 8976

ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ - 778 - 773 - 1886

ਪਾਲ ਬਿਨਿੰਗ - 778 - 889 - 8255

Punjabi Language Education Association (PLEA)

fruiticana hee jaana!
Your one and only Punjabi neighbourhood store Since 1994
੧੯੯੪ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਪਣਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਸਟੋਰ
UNBEATABLE BIGGEST SALE IN CANADA
UNBEATABLE EXTRA SUPER SPECIAL
Roma Tomatoes ਰੋਮਾ ਟਮਾਟਰ 69¢ lb
EXTRA SUPER SUPER SPECIAL
Jumbo Cauliflower Size 9 ਵੱਡਾ ਗੋਬੀ ਦਾ ਫੁੱਲ ਸਾਈਜ਼ 9 $2.99 ea.
BOX SALE
Roma Tomatoes 25 lbs ਰੋਮਾ ਟਮਾਟਰ $16.99 box
Cauliflower Jumbo Size 9 ਵੱਡਾ ਗੋਬੀ ਦਾ ਫੁੱਲ ਸਾਈਜ਼ 9 $25.99 box
Green Bell Peppers Apx. 25 lbs ਹਰੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ $23.99 box
Zucchini 22 to 25 lbs ਜ਼ੁਕੀਨੀ ਸਕੁਐਸ਼ $13.99 box
Rapini (Sarson da Saag) ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਸਾਗ $2.99 bunch
Red Onions 25 lbs ਲਾਲ ਗੰਢੇ $16.88 bag
RED ONIONS
Fresh Garlic ਤਾਜਾ ਲਸਣ $1.88 lb
Fresh Methi ਤਾਜਾ ਮੇਥੀ $1.99 bunch
Fine Cane Sugar (Indican) 8 lbs ਗੰਨੇ ਦੀ ਖੰਡ 8lbs $5.99 bag
Gachak (Indican) 400 g ਇੰਡੀਕਨ ਗੁੜ ਗਚਕ $2.98 pkg.
PEANUT GACHAK
Almond Oil 1 L (Indican) ਇੰਡੀਕੈਨ ਬਦਾਮ ਦਾ ਤੇਲ $11.98 bottle
Indican Punjabi Biscuits 1.5 lbs ਇੰਡੀਕਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕੁਕੀਜ਼ $5.98 pkg.
Chickpeas & Red Lentil Whole ਚਿੱਟੇ ਛੋਲੇ ਧੋਤੀ ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਦਾਲ 88¢ lb
Red Lentil Whole, Red Lentil Split, Black Chana & Chickpeas 4 lbs (Indican) $3.98 bag
SUPER SPECIAL
Zucchini ਜ਼ੁਕੀਨੀ ਸਕੁਐਸ਼ 59¢ lb
Yellow Onions ਪੀਲੇ ਗੰਢੇ 50 lbs $10.98 bag
YELLOW ONIONS
Green Bell Peppers ਹਰੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ 99¢ lb
Long English Cucumbers ਲੰਬੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਖੀਰੇ 2 for 99¢
Ponkan Mandarin (Santrae) ਸੰਤਰੇ (ਪੋਂਕਾਨ ਮੈਂਡਰਿਨ) $1.99 lb
Cilantro ਧਣੀਆ 2 bunches for $1.28
Fresh Ginger ਤਾਜਾ ਅਦੱਰਕ $1.58 lb
Seedless Oranges (Small) ਛੋਟਾ ਸੰਤਰੇ (ਬਿਨਾ ਬੀਜ ਤੋਂ) 99¢ lb
Russet Potatoes Snoboy 10 lbs ਆਲੂ ਰਸਟ ਸਨੋਬੁਆਏ $3.99 bag
Broccoli Crown ਬਰੌਕਲੀ ਕਰਾਉਨ $1.49 lb
Fresh Spinach ਪਾਲਕ $1.49 bunch
Roasted Peanuts in Shell ਭੁੱਜੀ ਮੂੰਗਫਲੀ $1.88 lb
VISA
Product images may differ from the actual product.
Fri Feb 21, 2025 - Wed Feb 26, 2025
We reserve the right to limit the quantities while they last
Specials valid for Lower Mainland only
23 LOCATIONS TO SERVE YOU IN BC & ALBERTA
Head Office: 7676 Anvil Way, Surrey
604-502-0005
fruiticana SINCE 1994
BUSINESS HOURS 9 AM - 8 PM 7 DAYS A WEEK
Disclaimer: We reserve the right to add restrictions on products with a minimum purchase
THE SOUTH SURREY/WHITE ROCK FRUITICANA NOW OPEN AT 1812, 152ND ST.
Newton 13783 72nd Ave. Surrey 604-590-2080
Newton 13174 64th Ave. Surrey 604-598-9220
Scott Road 12047 80th Ave. Surrey 604-591-5032
Scott Road 104-7028 120th St. 604-590-8864
Cedar Hills 12867 96th Ave. Surrey 604-588-6620
Fleetwood 101-15933 Fraser Hwy 604-593-5163
Fleetwood 15230 84 Ave. 236-317-6272
Surrey 12990 72nd Ave. 604-503-5510
Surrey 12788 76A Ave. Surrey 604-597-1676
Surrey 16788 64 Ave. 604-372-2023
Surrey 101-7228 192St. 604-575-3750
Surrey 101-1812 152St. 604-539-5736
New Westminster 101-331 6th St. 604-395-3595
Abbotsford 2785 Bourquin Crescent W. 604-744-0328
Abbotsford 31205 Maclure Rd. 604-504-5877
Port Coquitlam 2807 Shaughnessy St. 604-464-0822
Vancouver 6257 Fraser St. 604-321-9931
Richmond 4101 No.5 Rd. 604-244-9520